

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 657
Warszawa, 17 kwietnia 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o spółdzielniach.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Pana Roberta Drabę Zastępcę Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

(-) Lech Kaczyński

U S T A W A

z dnia 2008 r.

o spółdzielniach

Dział I

SPÓŁDZIELNIA, JEJ POWSTANIE I STATUT

Art. 1 § 1. Spółdzielnia jest samorządnym i niezależnym zrzeszeniem, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, do którego przynależność jest dobrowolna, a członkostwo dostępne dla wszystkich osób na zasadach określonych w ustawie i statucie.

§ 2. Celem spółdzielni jest dążenie do podniesienia poziomu życia członków i ich rodzin przez prowadzenie działalności gospodarczej przy osobistym lub majątkowym współdziałaniu członków. Działalność gospodarcza spółdzielni może mieć charakter niezarobkowy.

§ 3. Spółdzielnia powinna także prowadzić działalność społeczną, w szczególności kulturalną, oświatową i dobroczynną, dbając o rozwój rodziny, społeczności lokalnej i ogólnoludzkiej oraz o ochronę środowiska naturalnego.

§ 4. Jeżeli spółdzielnia prowadzi działalność społecznie użyteczną, a jej działalność gospodarcza ma charakter niezarobkowy, spółdzielnia może być organizacją pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego.

Art. 2 § 1. W granicach określonych przez ustawę, statut reguluje organizację i sposób działania spółdzielni oraz stosunki między spółdzielnią a jej członkami.

§ 2. Statut może przewidywać, że określone w nim sprawy zostaną uregulowane w regulaminie. W takim wypadku statut wskazuje organ spółdzielni

właściwy do uchwalenia regulaminu, zakres spraw przekazanych do uregulowania i sposób podania regulaminu do wiadomości członków.

§ 3. W granicach określonych przez ustawę i statut, stosunki między spółdzielnią i jej członkami są regulowane przez umowy oraz regulaminy uchwalone na podstawie statutu.

Art. 3 § 1. Statut spółdzielni określa:

- 1) firmę spółdzielni, zawierającą w swej treści wyraz „spółdzielnia” albo przymiotnik „spółdzielczy” w odpowiednim rodzaju;
- 2) siedzibę spółdzielni;
- 3) czas trwania spółdzielni, jeżeli została ona założona na czas oznaczony,
- 4) przedmiot jej działalności gospodarczej;
- 5) kwotę wpisowego albo sposób oznaczania jego wysokości oraz zasady i tryb wnoszenia wpisowego;
- 6) wysokość jednego udziału, liczbę obowiązkowych udziałów oraz zasady i tryb obejmowania i zwrotu udziałów;
- 7) czy w spółdzielni istnieje obowiązek wnoszenia wkładów oraz zasady i tryb wnoszenia i zwrotu wkładów;
- 8) zasady wyznaczania zakresu i sposobu realizacji praw członków, a jeżeli statut przewiduje, także byłych członków do majątku spółdzielni w razie jej likwidacji, z uwzględnieniem stopnia przyczynienia się członków do powstania tego majątku, na wypadek gdy uchwała ostatniego walnego zgromadzenia spółdzielni przeznaczy ten majątek do podziału, oraz wskazanie celu na jaki likwidator powinien przeznaczyć pozostały po likwidacji majątek spółdzielni na wypadek jeżeli uchwała ostatniego walnego zgromadzenia nie przeznaczy tego majątku do podziału;
- 9) zasady i tryb przyjmowania członków, wypowiedzania członkostwa, wykluczania i wykreślenia z rejestru członków;
- 10) prawa i obowiązki członków;

- 11) zasady zwoływania i obradowania walnego zgromadzenia oraz zebrania przedstawicieli i grup członkowskich a także podejmowania na nich uchwał;
- 12) zasady i tryb powoływania i odwoływania członków wybieralnych organów spółdzielni;
- 13) zasady pokrywania strat spółdzielni oraz zasady podziału nadwyżki bilansowej.

§ 2. Statut może zawierać także inne postanowienia.

Art. 4 § 1. W celu założenia spółdzielni osoby ją zakładające (założyciele) zawierają umowę w sprawie statutu spółdzielni, potwierdzając jego przyjęcie przez złożenie pod nim swoich podpisów oraz dokonują wyboru organów spółdzielni zgodnie ze statutem.

§ 2. Zarząd spółdzielni składa do sądu rejestrowego wnioski o wpis spółdzielni do rejestru.

§ 3. Z chwilą wpisania spółdzielni do rejestru nabywa ona osobowość prawną, a założyciele, którzy podpisali statut, stają się członkami spółdzielni.

§ 4. Za czynności dokonane w interesie spółdzielni przed jej zarejestrowaniem osoby działające do chwili zarejestrowania spółdzielni odpowiadają wobec osób trzecich solidarnie. Za zobowiązania wynikające z tych czynności spółdzielnia odpowiada po jej zarejestrowaniu tak, jak za zaciągnięte przez siebie. Jednakże osoby działające przed zarejestrowaniem spółdzielni odpowiadają wobec niej na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego.

Art. 5 § 1. Uchwała walnego zgromadzenia o zmianie statutu jest podejmowana większością 2/3 głosów.

§ 2. Zmiana statutu nie wywołuje skutków prawnych przed jej wpisaniem do rejestru. Jednakże walne zgromadzenie, uchwalając zmianę statutu dotyczącą zmian w zakresie struktury organów spółdzielni, może dokonać wyboru lub odwołania członków tych organów zgodnie z uchwałą o zmianie statutu. Uchwała walnego zgromadzenia staje się skuteczna z chwilą wpisania zmiany statutu do rejestru.

Dział II
CZŁONKOSTWO W SPÓŁDZIELNI
Rozdział 1
Członkowie spółdzielni, ich prawa i obowiązki

Art. 6 § 1. Spółdzielnia liczy co najmniej pięciu członków.

§ 2. Spółdzielnia, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, liczy co najmniej trzech członków.

Art. 7 § 1. Członkiem spółdzielni może być każda osoba fizyczna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie.

§ 2. Statut, ze względu na przedmiot działalności spółdzielni, może wyłączać członkostwo osób mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych lub niemających takiej zdolności.

§ 3. Członkiem spółdzielni może być każda osoba prawna, która odpowiada wymaganiom określonym w statucie. Jednakże statut może wyłączać członkostwo wszystkich lub niektórych osób prawnych.

Art. 8 § 1. Członkostwo w spółdzielni powstaje w wyniku umowy zawieranej przez złożenie przez osobę przystępującą do spółdzielni oświadczenia o przystąpieniu i podjęcie przez wskazany w statucie organ spółdzielni uchwały o przyjęciu (umowa o członkostwo).

§ 2. Oświadczenie o przystąpieniu do spółdzielni powinno być złożone w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 3. Przez złożenie oświadczenia o przystąpieniu do spółdzielni osoba przystępująca do spółdzielni poddaje się, na wypadek jej przyjęcia do spółdzielni, postanowieniom jej statutu. Jednakże, jeżeli statut zawiera postanowienie w przedmiocie zapisu na sąd polubowny w określonych sprawach między spółdzielnią i jej członkiem, członek może odmówić poddania się temu zapisowi w oświadczeniu o przystąpieniu do spółdzielni.

§ 4. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, uchwała w sprawie przyjęcia powinna zostać podjęta w terminie dwóch tygodni od dnia złożenia oświadczenia o przystąpieniu do spółdzielni. O uchwale o przyjęciu albo o uchwale odmawiającej

przyjęcia osoba, która złożyła oświadczenie o przystąpieniu, powinna zostać zawiadomiona w terminie dwóch tygodni od podjęcia uchwały. Uchwała odmawiająca przyjęcia powinna zostać doręczona wraz z uzasadnieniem.

§ 5. Jeżeli organem właściwym do przyjmowania członków nie jest walne zgromadzenie, statut powinien wskazywać organ, do którego przysługuje odwołanie od uchwały odmawiającej przyjęcia. Jeżeli statut nie stanowi inaczej, odwołanie, które wnosi się w terminie miesiąca od dnia doręczenia uchwały odmawiającej przyjęcia, powinno zostać rozpatrzone w terminie miesiąca od dnia jego wniesienia.

Art. 9 § 1. Niezwłocznie po powstaniu członkostwa zarząd spółdzielni wpisuje do rejestru członków imię i nazwisko członka spółdzielni oraz adres zamieszkania, a w miarę potrzeby także adres do doręczeń.

§ 2. W wypadku zmiany adresu zamieszkania lub adresu do doręczeń członek jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym na piśmie zarząd spółdzielni. Do czasu zgłoszenia takiej zmiany doręczenie dokonane przez spółdzielnię pod dotychczasowym adresem członka uważa się za skuteczne.

§ 3. W rejestrze wpisuje się także dzień powstania członkostwa, liczbę objętych udziałów i dzień ich objęcia, dzień zgłoszenia żądania zwrotu fakultatywnych udziałów, liczbę udziałów objętych żądaniem i dzień ich zwrotu, wysokość wpisowego i dzień jego opłacenia, dzień zawartej między członkiem i spółdzielnią umowy o wniesienie wkładu i informację o ustaniu stosunku wkładu, informację o złożeniu oświadczenia o wystąpieniu ze spółdzielni, o podjęciu uchwały w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia ze spółdzielni, dzień ustania członkostwa. Wpisowi podlega także zmiana tych danych.

Art. 10 § 1. Członek jest obowiązany objąć jeden udział w spółdzielni, chyba że statut przewiduje obowiązek objęcia większej liczby udziałów (udziały obowiązkowe). Jeżeli statut na to zezwala, członek może objąć dalsze udziały (udziały fakultatywne).

§ 2. Członek określa w formie pisemnej pod rygorem nieważności liczbę obejmowanych udziałów fakultatywnych.

§ 3. Objęcie udziału następuje z chwilą dokonania wpłaty na udział.

§ 4. Wpłata na udział jest dokonywana w pieniądzu.

§ 5. Członkom nie zwraca się wpłat wniesionych na udziały, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 11 § 1. Członek uczestniczy w stratach spółdzielni do wysokości objętych udziałów, których wysokość określa statut. Członek nie odpowiada za zobowiązania spółdzielni wobec jej wierzycieli.

§ 2. Były członek uczestniczy w pokrywaniu strat spółdzielni tak, jakby nadal był jej członkiem, jeżeli spółdzielnia przeszła w stan likwidacji w ciągu sześciu miesięcy lub wszczęto postępowanie naprawcze albo upadłościowe w ciągu roku od dnia, w którym członek przestał należeć do spółdzielni.

Art. 12 § 1. Statut może stanowić, że udziały są zbywalne między członkami lub między członkiem a osobą przystępującą do spółdzielni.

§ 2. Zbycie udziału wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 13. Członek może w umowie o członkostwo lub w późniejszym oświadczeniu złożonym spółdzielni wskazać osobę, której po jego śmierci przypadną udziały podlegające zwrotowi. Roszczenie takie nie wchodzi w skład spadku. Statut spółdzielni może stanowić, że osobie, która po śmierci członka nabyła udziały, będzie przysługiwać roszczenie o przyjęcie do spółdzielni.

Art. 14 § 1. Udziały, do objęcia których członek nie jest obowiązany według statutu, są zwracane po ich wypowiedzeniu dokonany w formie pisemnej pod rygorem nieważności, na miesiąc przed końcem roku obrachunkowego.

§ 2. Udziały obowiązkowe ulegają zwrotowi po ustaniu członkostwa.

§ 3. Członek może żądać zwrotu udziałów, o których mowa w § 1, na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym dokonał ich wypowiedzenia, a udziałów, o których mowa w § 2, na podstawie zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok, w którym ustało członkostwo, chyba że udziały zostały przeznaczone na pokrycie strat spółdzielni.

Art. 15. Statut może przewidywać oprocentowanie udziałów. W takim wypadku statut określa zasady ustalania wysokości oprocentowania. Oprocentowanie udziałów jest dokonywane z nadwyżki bilansowej spółdzielni.

Art. 16 § 1. Prawa i obowiązki wynikające ze stosunku członkostwa w spółdzielni są dla wszystkich członków równe. Jednakże w wypadku gdy statut spółdzielni dopuszcza członkostwo osób prawnych, prawa i obowiązki poszczególnych rodzajów takich osób mogą być zróżnicowane w sposób określony w statucie.

§ 2. Członek ma prawo:

- 1) uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, a jeżeli jest ono zastąpione przez zebranie przedstawicieli – w zebraniu grupy członkowskiej;
- 2) wybierać organy spółdzielni i być do nich wybierany;
- 3) otrzymywać odpisy statutu spółdzielni i wydawanych na jego podstawie regulaminów;
- 4) przeglądać uchwały organów spółdzielni, z wyjątkiem uchwał dotyczących spraw między spółdzielnią a innym jej członkiem lub inną osobą korzystającą ze świadczeń spółdzielni albo zatrudnioną w spółdzielni;
- 5) przeglądać sprawozdania z działalności spółdzielni i inne dokumenty podlegające zatwierdzeniu przez organy, o których mowa w pkt 1;
- 6) przeglądać umowy zawierane przez spółdzielnię z innymi osobami niż te, o których mowa w pkt 4, z wyjątkiem postanowień umów, których ujawnienie mogłoby naruszać chronioną prawem tajemnicę spółdzielni albo jej kontrahenta;
- 7) zgłaszać wnioski dotyczące organizacji i działalności spółdzielni oraz regulaminów wydawanych na podstawie statutu;
- 8) korzystać ze świadczeń spółdzielni i uczestniczyć w jej działalności społecznej;
- 9) uczestniczyć w podziale nadwyżki bilansowej spółdzielni, jeżeli prowadzi ona działalność zarobkową.

§ 3. Członek spółdzielni niemający pełnej zdolności do czynności prawnych wykonuje uprawnienia, o których mowa w § 2 pkt 1 – 7, przez swojego

przedstawiciela ustawowego. Jednakże członek taki nie może być wybrany do organów spółdzielni.

§ 4. Członkowi spółdzielni przysługują także inne prawa określone w ustawie lub w statucie.

§ 5. Członek spółdzielni jest obowiązany:

- 1) przestrzegać przepisy prawa, postanowienia statutu i przewidziane w nim regulaminy;
- 2) dbać o dobro i rozwój spółdzielni oraz uczestniczyć w realizacji jej zadań statutowych.

§ 6. Członek spółdzielni wykonuje także inne obowiązki określone w ustawie lub w statucie.

§ 7. Przepisy ustawy, statut oraz umowy zawierane przez spółdzielnię z jej członkami mogą określać prawa i obowiązki członków wynikające ze stosunków prawnych pochodnych od członkostwa w spółdzielni.

Art. 17 § 1. Członek przystępujący do spółdzielni jest obowiązany do wniesienia wpisowego. Wysokość i termin zapłaty wpisowego określa statut. Wpisowe nie może przekraczać wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 2. Wpisowe nie podlega zwrotowi.

Art. 18 § 1. W spółdzielniach, w których ustawa nie nakłada na członków obowiązku wnoszenia wkładów, statut może przewidywać możliwość wnoszenia przez członków wkładów na własność spółdzielni lub do korzystania przez nią. W takim wypadku statut powinien określać zasady wyceny i zwrotu wkładów. Umowa między członkiem i spółdzielnią określa prawo spółdzielni do wkładu (umowa o wniesienie wkładu).

§ 2. Statut może stanowić, że wkłady pieniężne będą oprocentowane.

Rozdział 2

Ustanie członkostwa

Art. 19 § 1. Członka zmarłego skreśla się z rejestru członków spółdzielni ze skutkiem od chwili śmierci.

§ 2. Członka będącego osobą prawną skreśla się z rejestru członków ze skutkiem od chwili ustania osobowości prawnej.

Art. 20 § 1. Członek spółdzielni może z niej wystąpić za wypowiedzeniem dokonany na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego, chyba że statut przewiduje dłuższy termin.

§ 2. Wypowiedzenie powinno być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 21 § 1. Spółdzielnia może rozwiązać stosunek członkostwa tylko przez wykluczenie albo wykreślenie członka z przyczyn określonych w statucie.

§ 2. Wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami.

§ 3. Członek trwale niewykonujący praw i obowiązków statutowych może zostać wykreślony ze spółdzielni, jeżeli jego członkostwo stało się bezprzedmiotowe.

Art. 22 § 1. Wykluczenia albo wykreślenia ze spółdzielni może dokonać, stosownie do postanowień statutu, rada nadzorcza albo walne zgromadzenie spółdzielni. Członka zawiadamia się pisemnie, z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, o terminie rozpatrzenia sprawy i o możliwości złożenia wyjaśnień.

§ 2. Zarząd spółdzielni w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały zawiadamia członka na piśmie o wykreśleniu albo wykluczeniu ze spółdzielni wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o możliwości wniesienia odwołania i zaskarżenia uchwały do sądu. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia albo wykreślenia określone w statucie.

§ 3. Jeżeli organem właściwym w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członka ze spółdzielni jest, zgodnie z postanowieniami statutu, rada nadzorcza, członek spółdzielni ma prawo:

- 1) odwołać się od uchwały o wykluczeniu albo wykreśleniu do walnego zgromadzenia, w terminie określonym w statucie, albo
- 2) zaskarżyć uchwałę rady nadzorczej do sądu w terminie sześciu tygodni od dnia doręczenia członkowi uchwały z uzasadnieniem; przepisy art. 34 stosuje się odpowiednio.

§ 4. W wypadku bezskutecznego upływu terminu do rozpatrzenia odwołania przez walne zgromadzenie, termin do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, o którym mowa w § 3 pkt 2, biegnie od dnia, w którym odwołanie powinno być najpóźniej rozpatrzone.

§ 5. W wypadku wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej w sprawie wykluczenia albo wykreślenia członek spółdzielni ma prawo być obecny przy rozpatrywaniu odwołania i je popierać.

§ 6. Odwołanie, o którym mowa w § 5, powinno zostać rozpatrzone na najbliższym walnym zgromadzeniu, nie później jednak niż w ciągu dwunastu miesięcy od dnia wniesienia odwołania. Odwołujący się członek spółdzielni powinien być zawiadomiony o terminie walnego zgromadzenia co najmniej trzy tygodnie przed tym terminem.

§ 7. Wykluczenie albo wykreślenie staje się skuteczne z chwilą:

- 1) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady nadzorczej, chyba że członek przed upływem tego terminu wniósł odwołanie od uchwały rady do walnego zgromadzenia;
- 2) bezskutecznego upływu terminu do wniesienia do walnego zgromadzenia odwołania od uchwały rady nadzorczej, jeżeli termin ten jest dłuższy od terminu do zaskarżenia do sądu uchwały rady;
- 3) bezskutecznego upływu terminu do zaskarżenia do sądu uchwały walnego zgromadzenia;
- 4) prawomocnego oddalenia przez sąd powództwa o uchylenie uchwały rady nadzorczej albo walnego zgromadzenia.

Art. 23 § 1. Roszczenia o zwrot udziałów i o zwrot wkładów lub o wypłatę ich równowartości nie mogą być zbyte, chyba że są już wymagalne.

§ 2. Wierzyciel członka może uzyskać zaspokojenie z jego udziałów dopiero z chwilą ustania członkostwa lub wypowiedzenia udziałów fakultatywnych.

§ 3. Jeżeli egzekucja z innego majątku członka okaże się bezskuteczna, a przepis szczególny nie stanowi inaczej, wierzyciel członka może skierować egzekucję do wkładów wniesionych przez członka. W takim wypadku roszczenie członka o zwrot wkładów lub ich równowartości staje się wymagalne po upływie sześciu miesięcy od dnia zajęcia wkładów.

§ 4. Wierzytelności spółdzielni do członka z tytułu wpłat na udziały nie podlegają zajęciu na rzecz wierzycieli spółdzielni.

Art. 24 § 1. Roszczenia o zwrot udziałów, wkładów albo ich równowartości oraz udziału w nadwyżce bilansowej ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat.

§ 2. Roszczenie o zwrot nieruchomości wniesionej tytułem wkładu nie ulega przedawnieniu.

Rozdział 3

Postępowanie wewnątrzspółdzielcze

Art. 25 § 1. Członkowi przysługuje prawo odwołania się od uchwały organu spółdzielni do innego wskazanego w statucie organu spółdzielni w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym. Statut określa zasady i tryb postępowania wewnątrzspółdzielczego, a w szczególności terminy wniesienia i rozpatrzenia odwołania.

§ 2. W wypadku wniesienia przez członka odwołania w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym bieg przedawnienia i terminów zawitych ulega zawieszeniu do dnia zakończenia tego postępowania, jednakże przez okres nie dłuższy niż rok od dnia, w którym organ odwoławczy powinien rozpatrzyć odwołanie.

§ 3. Nie jest dopuszczalne wprowadzenie w statucie obowiązku wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego w sprawach, w których przysługuje droga sądowa. W wypadku zaskarżenia przez członka uchwały w postępowaniu

wewnątrzspółdzielczym i wystąpienia na drogę sądową, postępowanie wewnątrzspółdzielcze ulega umorzeniu.

Dział III
ORGANY SPÓŁDZIELNI
Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 26 § 1. Organami spółdzielni są:

- 1) walne zgromadzenie albo zebranie przedstawicieli i zebrania grup członkowskich;
- 2) rada nadzorcza, zwana dalej „radą”;
- 3) zarząd.

§ 2. Statut może stanowić, że jeżeli liczba członków przekroczy 500, walne zgromadzenie zostanie zastąpione przez zebranie przedstawicieli. Do zebrania przedstawicieli stosuje się odpowiednio przepisy ustawy i postanowienia statutu o walnym zgromadzeniu.

§ 3. Jeżeli statut przewiduje zastąpienie walnego zgromadzenia przez zebranie przedstawicieli, określa także zasady podziału członków na grupy oraz ustalania ogólnej liczby przedstawicieli i liczby przedstawicieli dla poszczególnych grup z uwzględnieniem zmiennego składu osobowego spółdzielni. Rada dokonuje podziału członków na grupy, ustalenia ogólnej liczby przedstawicieli oraz liczby przedstawicieli dla każdej z grup.

§ 4. Statut może przewidywać powołanie także innych organów spółdzielni, składających się z członków spółdzielni. W takim wypadku statut określa zakres uprawnień tych organów oraz zasady wyboru i odwoływania ich członków.

§ 5. Wybory do organów spółdzielni są dokonywane w głosowaniu tajnym spośród nieograniczonej liczby kandydatów. Odwołanie członka organu następuje również w głosowaniu tajnym.

§ 6. Przepis § 3 stosuje się odpowiednio do wyboru przez zebrania grup członkowskich przedstawicieli na zebranie przedstawicieli.

§ 7. Jeżeli członkowie organu spółdzielni są wybierani na określoną w statucie kadencję, ich mandaty wygasają w tym roku, w którym upływa kadencja, z chwilą rozpoczęcia posiedzenia wyborczego organu uprawnionego do wyboru członków tego organu. Jeżeli takie posiedzenie nie zostanie zwołane w danym roku, mandaty członków wygasają z dniem 31 grudnia tego roku.

§ 8. Członkowie organów spółdzielni nie mogą brać udziału w głosowaniach wyłącznie ich dotyczących.

§ 9. Tryb zwoływania posiedzeń organów spółdzielni oraz zasady podejmowania uchwał przez te organy określa statut lub wydane na jego podstawie regulaminy tych organów.

Art. 27 § 1. Organy spółdzielni mogą podejmować uchwały w obecności więcej niż połowy uprawnionych do głosowania (quorum), chyba że ustawa stanowi inaczej.

§ 2. Uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów, chyba że ustawa lub statut wymagają większości kwalifikowanej.

§ 3. Przy obliczaniu wymaganej większości głosów do podjęcia uchwały uwzględnia się tylko głosy oddane za i przeciw uchwale (większość względna), chyba że ustawa lub statut stanowią inaczej.

Art. 28 § 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółdzielnię ustawa wymaga uchwały walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej, czynność prawna dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna.

§ 2. Zgoda może być wyrażona przed złożeniem oświadczenia woli przez spółdzielnię albo po jego złożeniu, nie później jednak niż w terminie dwóch miesięcy od dnia złożenia oświadczenia przez spółdzielnię. Potwierdzenie wyrażone po złożeniu oświadczenia ma moc wsteczna od chwili dokonania czynności prawnej.

§ 3. Czynność prawna dokonana bez zgody właściwego organu spółdzielni, wymaganej wyłącznie przez statut, jest ważna, jednakże nie wyklucza to odpowiedzialności członków zarządu wobec spółdzielni z tytułu naruszenia statutu.

Rozdział 2

Walne zgromadzenie

Art. 29 § 1. Walne zgromadzenie jest najwyższym organem spółdzielni.

§ 2. Członkowie spółdzielni mogą brać udział w walnym zgromadzeniu osobiście, przez przedstawiciela ustawowego lub przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo do udziału w walnym zgromadzeniu udzielone przez osobę fizyczną wymaga zachowania formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym. Pełnomocnik może zastępować tylko jednego członka spółdzielni.

§ 3. Członek ma prawo korzystania na własny koszt z pomocy prawnej lub pomocy eksperta. Osoby, z których pomocy korzysta członek, nie są uprawnione do zabierania głosu.

§ 4. Każdy członek ma jeden głos bez względu na liczbę posiadanych udziałów, jednakże statut spółdzielni, której członkami mogą być wyłącznie osoby prawne, może określać inną zasadę ustalania liczby głosów przysługujących członkom.

§ 5. W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć z głosem doradczym przedstawiciele związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Art. 30 § 1. Do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia należy:

- 1) uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz działalności społecznej spółdzielni;
- 2) rozpatrywanie sprawozdań rady, zatwierdzanie rocznych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych oraz podejmowanie uchwał co do wniosków członków spółdzielni, rady lub zarządu w tych sprawach i udzielanie absolutorium członkom rady lub zarządu;
- 3) rozpatrywanie wniosków wynikających z przedstawionego protokołu polustracyjnego oraz podejmowanie uchwał w tym zakresie;
- 4) podejmowanie uchwał w sprawie podziału nadwyżki bilansowej lub sposobu pokrycia strat;

- 5) podejmowanie uchwał w sprawie zbycia nieruchomości, zbycia lub oddania do korzystania przedsiębiorstwa spółdzielni lub jego części wyodrębnionej organizacyjnie lub funkcjonalnie;
- 6) podejmowanie uchwał w sprawie przystępowania do innych organizacji lub występowania z nich;
- 7) oznaczanie najwyższej sumy zobowiązań, jaką spółdzielnia może zaciągnąć;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie połączenia się spółdzielni, podziału spółdzielni lub likwidacji spółdzielni;
- 9) rozpatrywanie odwołań od uchwał rady w przedmiocie wykreślenia lub wykluczenia za spółdzielni;
- 10) rozpatrywanie w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym odwołań od uchwał rady;
- 11) uchwalanie zmian statutu;
- 12) wybór delegatów na zjazd związku, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. Statut może zastrzec do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia podejmowanie uchwał również w innych sprawach.

§ 3. Uchwała podjęta przez organ spółdzielni w sprawie należącej do wyłącznej właściwości walnego zgromadzenia jest nieistniejąca.

Art. 31 § 1. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie przynajmniej raz w roku, w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

§ 2. Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie:

- 1) rady;
- 2) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków.

§ 3. Zebranie przedstawicieli zwołuje się także na żądanie jednej trzeciej przedstawicieli na zebranie przedstawicieli oraz zebrań grup członkowskich, obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.

§ 4. Żądanie zwołania walnego zgromadzenia powinno być zgłoszone na piśmie z podaniem celu jego zwołania. Zwołanie posiedzenia walnego zgromadzenia

na żądanie uprawnionych podmiotów powinno nastąpić w takim terminie, aby mogło się ono odbyć w ciągu dwóch miesięcy od dnia wniesienia żądania.

§ 5. Uprawnieni do żądania zwołania walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) mogą także żądać zamieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad. Żądanie takie może być zgłoszone najpóźniej na 21 dni przed terminem posiedzenia. Zarząd niezwłocznie ogłasza członkom w sposób określony w statucie o wprowadzeniu sprawy do porządku obrad i zawiadamia na piśmie osoby, których zawiadomienie jest wymagane. Sprawy te mogą być przedmiotem obrad zebrania przedstawicieli, choćby nie były uprzednio rozpatrywane przez zebrania grup członkowskich.

§ 6. Jeżeli zarząd nie zwoła walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) w przypadkach, o których mowa w § 1 – 3, zwołuje je rada nadzorcza lub związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, na koszt spółdzielni. Paragraf 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 32 § 1. O czasie, miejscu i porządku obrad walnego zgromadzenia ogłasza się w sposób wskazany w statucie oraz zawiadamia się związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Statut określa termin ogłoszenia i zawiadomienia. Statut może stanowić, że o zwołaniu walnego zgromadzenia zawiadamia się członków na piśmie, dopóki liczba członków spółdzielni nie przekroczy określonej w nim liczby. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, przedstawicieli zawiadamia się na piśmie.

§ 2. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały niezależnie od liczby obecnych członków uprawnionych do głosowania, chyba że statut stanowi inaczej.

§ 3. Walne zgromadzenie może podejmować uchwały jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, podanym do wiadomości członków w sposób określony w statucie.

§ 4. Walne zgromadzenie może niezależnie od porządku obrad podejmować uchwały w sprawach, o których mowa w art. 30 § 1 pkt 2 i 3. Jeżeli na walnym zgromadzeniu są obecni wszyscy członkowie spółdzielni, może ono za ich zgodą podejmować uchwały także w innych sprawach nieobjętych porządkiem obrad.

Art. 33 § 1. Przewodniczący oraz inne osoby wskazane w statucie podpisują protokół obrad walnego zgromadzenia.

§ 2. Zarząd przechowuje protokoły co najmniej przez dziesięć lat, o ile przepisy w sprawie przechowywania akt nie przewidują terminu dłuższego.

Art. 34 § 1. Uchwały walnego zgromadzenia obowiązują wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkie jej organy.

§ 2. Uchwała jest nieistniejąca w szczególności wtedy, gdy została podjęta bez obecności liczby członków wymaganej przez ustawę lub statut, gdy walne zgromadzenie nie zostało zwołane albo zostało zwołane wadliwie oraz gdy w głosowaniu uczestniczyła co najmniej 1/10 osób nieuprawnionych.

§ 3. Uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna.

§ 4. Uchwała sprzeczna z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka może być zaskarżona do sądu w drodze powództwa o jej uchylenie.

Art. 35 § 1. Każdy członek spółdzielni oraz zarząd może wytoczyć powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia. Jednakże w indywidualnej sprawie między spółdzielnią i jej członkiem prawo zaskarżenia uchwały przysługuje wyłącznie temu członkowi, którego praw i obowiązków uchwała dotyczy.

§ 2. Jeżeli powództwo o uchylenie uchwały wytacza zarząd, spółdzielnię reprezentuje pełnomocnik ustanowiony przez radę nadzorczą, a w spółdzielni, w której nie powołuje się rady nadzorczej – pełnomocnik ustanowiony przez walne zgromadzenie. W wypadku nieustanowienia pełnomocnika, sąd właściwy do rozpoznania sprawy ustanawia kuratora dla spółdzielni.

§ 3. Powództwo o uchylenie uchwały powinno być wniesione w ciągu sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia, jeżeli zaś powództwo wnosi członek nieobecny na walnym zgromadzeniu na skutek jego wadliwego zwołania - w ciągu sześciu tygodni od dnia powzięcia wiadomości przez tego członka o uchwale, nie później jednak niż przed upływem roku od dnia odbycia walnego zgromadzenia.

§ 4. Jeżeli ustawa lub statut wymagają zawiadomienia członka o uchwale, termin sześciotygodniowy, o którym mowa w § 3, biegnie od dnia tego zawiadomienia dokonanego w sposób wskazany w statucie.

§ 5. Sąd może nie uwzględnić upływu terminu, o którym mowa w § 3, jeżeli utrzymanie uchwały walnego zgromadzenia w mocy wywołałoby dla członka

szczególnie dotkliwe skutki, a opóźnienie w zaskarżeniu tej uchwały jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami i nie jest nadmierne.

Art. 36 § 1. Orzeczenie sądu ustalające nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylające taką uchwałę ma moc prawną względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich jej organów, a także wszystkich osób, których praw i obowiązków uchwała dotyczy.

§ 2. W wypadku gdy ważność czynności dokonanej przez spółdzielnię jest zależna od uchwały walnego zgromadzenia, uchycenie takiej uchwały lub ustalenie jej nieważności nie ma skutku wobec osób trzecich działających w dobrej wierze.

Rozdział 3

Zebrania grup członkowskich

Art. 37 § 1. Do uprawnień zebrań grup członkowskich należy:

- 1) wybieranie i odwoływanie przedstawicieli na zebranie przedstawicieli;
- 2) wybieranie i odwoływanie członków rady spółdzielni, jeżeli statut tak stanowi;
- 3) rozpatrywanie spraw, które mają być przedmiotem obrad najbliższego zebrania przedstawicieli i składanie wniosków do zebrania przedstawicieli;
- 4) rozpatrywanie okresowych sprawozdań rady i zarządu;
- 5) wyrażanie opinii i zgłaszanie do właściwych organów spółdzielni wniosków w sprawach spółdzielni, a zwłaszcza we wspólnych sprawach członków wchodzących w skład zebrania grupy.

§ 2. Statut może określać także inne zadania i uprawnienia zebrań grup członkowskich

§ 3. Przepisy o walnym zgromadzeniu stosuje się odpowiednio do zebrań grup członkowskich.

Art. 38 § 1. Zarząd zwołuje zebranie grupy członkowskiej przynajmniej raz w roku w ciągu 5 miesięcy po upływie roku obrachunkowego. Zebranie grupy członkowskiej zwołuje się także na żądanie 1/3 przedstawicieli na zebranie przedstawicieli albo 1/5 członków należących do grupy członkowskiej.

§ 2. Termin zawiadamiania członków o porządku obrad grupy członkowskiej nie może być krótszy niż 14 dni. Jeżeli porządek obrad przewiduje wybory przedstawicieli na zebranie przedstawicieli, do porządku obrad dołącza się, najpóźniej na 7 dni przed terminem zebrania, kandydatury na przedstawicieli zgłaszane przez zarząd, radę nadzorczą lub 1/10 ogółu członków należących do grupy członkowskiej.

§ 3. Statut może dopuszczać głosowanie w drodze indywidualnego zbierania głosów oddanych przez członków nieobecnych na zebraniu grupy członkowskiej. Takie głosowanie może dotyczyć tylko spraw objętych porządkiem obrad zebrania grupy członkowskiej, o którym uprawnieni do głosowania zostali powiadomieni w sposób określony w statucie.

Rozdział 4

Rada nadzorcza

Art. 39 § 1. Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.

§ 2. Rada składa się co najmniej z trzech osób wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich. Jeżeli członkiem spółdzielni jest osoba prawna, do rady może być wybrana osoba fizyczna, wskazana przez osobę prawną.

§ 3. Statut określa kadencję rady.

§ 4. Członek rady może być odwołany przed upływem kadencji większością 2/3 głosów przez organ, który go wybrał.

Art. 40 § 1. Do zakresu działania rady należy:

- 1) uchwalanie szczegółowych planów działalności gospodarczej i działalności społecznej spółdzielni;
- 2) nadzór i kontrola nad działalnością spółdzielni;
- 3) badanie okresowych sprawozdań z działalności spółdzielni i sprawozdań finansowych;

- 4) nadzór nad prawidłowością zwoływania i przeprowadzania obrad walnego zgromadzenia albo zebrania przedstawicieli i zebrań grup członkowskich;
- 5) nadzór nad przestrzeganiem przez spółdzielnię praw jej członków;
- 6) rozpatrywanie wniosków dotyczących działalności spółdzielni;
- 7) podejmowanie uchwał w sprawie nabycia lub obciążenia nieruchomości oraz nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części;
- 8) podejmowanie uchwał w sprawie udzielenia prokury;
- 9) zatwierdzanie struktury organizacyjnej spółdzielni;
- 10) składanie walnemu zgromadzeniu sprawozdań z działalności;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy dwóch członków rady przez nią upoważnionych.

§ 2. Do zakresu działania rady statut może zastrzec jeszcze inne uprawnienia.

§ 3. W celu wykonania swoich zadań rada może żądać od zarządu członków i pracowników spółdzielni wszelkich sprawozdań i wyjaśnień, przeglądać księgi i dokumenty oraz sprawdzać bezpośrednio stan majątku spółdzielni.

Art. 41 § 1. W spółdzielni, która zrzesza mniej niż dziesięciu członków, a także w spółdzielni zrzeszającej mniej niż stu członków, której statut tak stanowi, nie wybiera się rady, a jej ustawowe uprawnienia i obowiązki przysługują walnemu zgromadzeniu.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, każdemu członkowi spółdzielni przysługuje prawo kontroli, które obejmuje uprawnienia do przeglądania w każdym czasie ksiąg i dokumentów spółdzielni, bezpośredniego sprawdzania stanu majątkowego spółdzielni i żądania wyjaśnień od zarządu.

Rozdział 5

Zarząd

Art. 42 § 1. Zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

§ 2. Dokonywanie czynności w sprawach niezastrzeżonych w ustawie lub statucie do właściwości innych organów spółdzielni należy do zarządu.

Art. 43 § 1. Statut określa skład i liczbę członków zarządu. Statut może przewidywać zarząd jednoosobowy, którym jest prezes, i ustalać wymagania, jakie powinny spełniać osoby wchodzące w skład zarządu lub prezes w zarządzie jednoosobowym.

§ 2. W spółdzielni, której członkami są osoby prawne, członków zarządu wybiera się również spośród kandydatów wskazanych przez te osoby. W spółdzielni, której członkami zgodnie ze statutem mogą być wyłącznie osoby prawne, zarząd wybiera się spośród kandydatów wskazanych przez te osoby.

§ 3. Członek zarządu nie może być lustratorem. Z chwilą rozpoczęcia lustracji ustaje jego członkostwo w zarządzie.

§ 4. Członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępcę lub zastępców, wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada albo walne zgromadzenie. Jednakże walne zgromadzenie może odwołać tych członków zarządu, którym nie udzieliło absolutorium, niezależnie od tego, który organ, stosownie do postanowień statutu, wybiera członków zarządu.

§ 5. Zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie są dokonywane przez radę, chyba, że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia.

Art. 44 § 1. Członek zarządu wybierany przez walne zgromadzenie może być zawieszony w czynnościach przez radę, jeżeli jego działalność jest sprzeczna z przepisami prawa lub postanowieniami statutu albo wyrządza spółdzielni lub jej członkom poważną szkodę.

§ 2. Rada, zawieszając członka zarządu, podejmuje uchwały niezbędne do prawidłowego prowadzenia działalności spółdzielni, niezwłocznie zwołuje walne

zgromadzenie i występuje do niego z wnioskiem o odwołanie zawieszzonego członka zarządu.

Art. 45 § 1. Oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu, jeden członek zarządu i pełnomocnik lub prokurent albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci. W spółdzielni o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli składa prezes albo dwaj pełnomocnicy lub dwaj prokurenci.

§ 2. Oświadczenia, o których mowa w § 1, składa się w ten sposób, że pod nazwą spółdzielni osoby upoważnione do ich składania zamieszczają swoje podpisy.

§ 3. Oświadczenia pisemne skierowane do spółdzielni, złożone w jej lokalu albo jednemu z członków zarządu, pełnomocnikowi lub prokurentowi, mają skutek prawny wobec spółdzielni.

§ 4. Zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością spółdzielni lub jej częścią, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności szczególnego rodzaju lub do dokonania poszczególnych czynności prawnych. Statut spółdzielni może uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

§ 5. W spółdzielniach, w których ustawa zakazuje powołania zarządu jednoosobowego, ustanowienie prokury jest niedopuszczalne.

§ 6. Prokura ustanowiona przez spółdzielnię jest zawsze prokurą łączną, choćby ustanowiono tylko jednego prokurenta.

Rozdział 6

Przepisy wspólne dla zebrania przedstawicieli, rady i zarządu

Art. 46 § 1. Członkiem zarządu albo rady nadzorczej może być tylko osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystająca z pełni praw publicznych.

§ 2. Uchwała w sprawie wyboru osoby niespełniającej którejkolwiek z przesłanek, o których mowa w § 1, jest nieważna.

Art. 47 § 1. Nie można być jednocześnie członkiem rady, zarządu lub pracownikiem spółdzielni i przedstawicielem na zebranie przedstawicieli tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka rady, zarządu lub pracownika spółdzielni na przedstawiciela na zebranie przedstawicieli jest nieważna.

§ 2. Nie można być jednocześnie członkiem rady i zarządu tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru członka rady do zarządu albo członka zarządu do rady jest nieważna.

§ 3. Rada może wyznaczyć jednego lub kilku ze swoich członków do czasowego pełnienia funkcji członka (członków) zarządu. Członkostwo w radzie ulega wówczas zawieszeniu.

§ 4. W skład rady nie może wchodzić osoba będąca kierownikiem bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnikiem, prokurentem lub pracownikiem spółdzielni oraz osoba bliska członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru takiej osoby do rady jest nieważna.

§ 5. W skład zarządu nie może wchodzić osoba bliska członka rady lub zarządu, kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta tej samej spółdzielni. Uchwała w sprawie wyboru takiej osoby do zarządu jest nieważna.

§ 6. Członek rady lub zarządu nie może być członkiem organu związku spółdzielczego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, delegatem na Kongres Spółdzielczości ani członkiem Krajowej Rady Spółdzielczej. Z chwilą dokonania takiego wyboru ustaje jego członkostwo w radzie lub zarządzie spółdzielni.

Art. 48 § 1. Nie może być członkiem rady lub zarządu, a także kierownikiem bieżącej działalności spółdzielni, pełnomocnikiem lub prokurentem spółdzielni, osoba zajmująca się interesami konkurencyjnymi wobec spółdzielni, w szczególności będąca przedsiębiorcą prowadzącym działalność konkurencyjną wobec spółdzielni albo wspólnikiem lub członkiem organu takiego przedsiębiorcy.

§ 2. Nie może być członkiem rady lub zarządu, a także kierownikiem bieżącej działalności spółdzielni, pełnomocnikiem lub prokurentem spółdzielni przedsiębiorca albo wspólnik lub członek organu przedsiębiorcy, który pozostaje ze spółdzielnią w

stosunkach cywilnoprawnych, związanych z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się również w wypadku gdy okoliczności wymienione w tych przepisach dotyczą osoby bliskiej członka rady lub zarządu albo kierownika bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni, pełnomocnika lub prokurenta spółdzielni.

§ 4. Naruszenie zakazu, o którym mowa w § 1 - 3, stanowi podstawę odwołania członka rady lub zarządu albo odwołania pełnomocnictwa lub prokury oraz powoduje inne skutki prawne przewidziane w odrębnych przepisach.

§ 5. W wypadku naruszenia przez członka rady zakazu, o którym mowa w § 1 lub 2, rada niezwłocznie podejmuje uchwałę o zawieszeniu takiego członka w pełnieniu czynności. Organ, który dokonał wyboru zawieszzonego członka rady, rozstrzyga w terminie określonym w statucie o uchyleniu zawieszenia lub odwołaniu zawieszzonego członka rady.

Art. 49 § 1. Członek zarządu albo rady odpowiada wobec spółdzielni za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu spółdzielni, chyba że nie ponosi winy.

§ 2. Jeżeli spółdzielnia nie wytoczy powództwa o naprawienie wyrządzonej jej szkody w terminie roku od dnia ujawnienia czynu wyrządzającego szkodę, każdy członek może wnieść powództwo o naprawienie szkody wyrządzonej spółdzielni.

§ 3. Jeżeli powództwo, o którym mowa w § 2, okaże się nieuzasadnione, a członek, wnosząc je, działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa, jest obowiązany naprawić szkodę wyrządzoną pozwanemu.

Dział IV

FUNDUSZE SPÓŁDZIELNI

Art. 50 § 1. Funduszami własnymi spółdzielni są:

- 1) fundusz udziałowy powstający z wpłat dokonywanych przez członków, części nadwyżki bilansowej przeznaczonej na zwiększenie udziałów lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach;

- 2) fundusz zasobowy powstający z wniesionego przez członków wpisowego, części nadwyżki bilansowej spółdzielni lub innych źródeł określonych w odrębnych przepisach.

§ 2. Spółdzielnia może tworzyć także inne fundusze własne przewidziane w odrębnych przepisach oraz w statucie.

Art. 51 § 1. Fundusz udziałowy dzieli się na udziały o równej wysokości określonej w statucie.

§ 2. Walne zgromadzenie zwoływane po upływie roku obrachunkowego stwierdza wysokość funduszu udziałowego na zakończenie tego roku i różnicę w wysokości funduszu w stosunku do poprzedniego roku.

Art. 52 § 1. Zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia obowiązkowe wynikające z odrębnych przepisów (nadwyżka bilansowa), może podlegać podziałowi w całości albo w części na podstawie uchwały walnego zgromadzenia.

§ 2. Nadwyżka bilansowa może podlegać podziałowi między członków w szczególności stosownie do:

- 1) transakcji członka ze spółdzielnią;
- 2) wkładu pracy członka;
- 3) liczby udziałów objętych przez członka.

§ 3. Co najmniej 5 % nadwyżki bilansowej przeznaczają się na zwiększenie funduszu zasobowego, jeżeli fundusz ten nie osiąga wysokości udziałów obowiązkowych.

§ 4. Jeżeli udziały nie zostały w pełni opłacone, kwoty przypadające członkowi z tytułu podziału nadwyżki bilansowej zalicza się na poczet jego udziałów.

§ 5. Jeżeli podział części nadwyżki bilansowej między członków ma nastąpić w formie oprocentowania udziałów, w podziale tym uwzględnia się byłych członków lub ich spadkobierców, którym przysługują roszczenia o zwrot udziałów.

§ 6. Nadwyżka bilansowa może być przeznaczona na fundusze rezerwowe, których utworzenie przewiduje statut.

Art. 53. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o podwyższeniu funduszu udziałowego z funduszy rezerwowych spółdzielni. Udziały przypadają członkom proporcjonalnie do wielkości ich udziałów w dotychczasowym funduszu.

Art. 54 § 1. Straty bilansowe spółdzielni pokrywa się z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy – z funduszu udziałowego i innych funduszy własnych spółdzielni według kolejności ustalonej przez statut. Straty z pierwszych trzech lat obrachunkowych po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w ciągu pięciu lat następnych.

§ 2. W wypadku gdy fundusze własne spółdzielni nie wystarczają na pokrycie strat, walne zgromadzenie może podjąć uchwałę zobowiązującą członków do wcześniejszego wniesienia wpłat na objęte udziały, niż to przewiduje statut. Uchwała taka nie stanowi zmiany statutu.

Dział V

LUSTRACJA

Art. 55 § 1. Każda spółdzielnia jest obowiązana przynajmniej raz na trzy lata, a w okresie pozostawania w stanie likwidacji corocznie, poddać się lustracyjnemu badaniu legalności, gospodarności i rzetelności całości jej działalności. Lustracja obejmuje okres od poprzedniej lustracji.

§ 2. Spółdzielnia może w każdym czasie wystąpić o przeprowadzenie lustracji całości lub części jej działalności albo tylko określonych zagadnień. Lustracja może być przeprowadzona na żądanie walnego zgromadzenia, rady nadzorczej lub 1/5 członków spółdzielni.

§ 3. Celem lustracji jest:

- 1) sprawdzanie przestrzegania przez spółdzielnię przepisów prawa i postanowień statutu;
- 2) badanie przestrzegania przez spółdzielnię prowadzenia przez nią działalności w interesie ogółu członków, z uwzględnieniem ich praw i obowiązków
- 3) kontrola celowości realizacji przez spółdzielnię jej przedsięwzięć gospodarczych i społecznych;

- 4) wskazywanie członkom na nieprawidłowości w działalności organów spółdzielni;
- 5) udzielanie pomocy w usuwaniu stwierdzonych nieprawidłowości oraz w usprawnieniu działalności spółdzielni.

§ 4. Związki rewizyjne przeprowadzają lustrację w zrzeszonych spółdzielniach. Spółdzielnie niezrzeszone zlecają odpłatne przeprowadzenie lustracji wybranemu związkowi rewizyjnemu lub Krajowej Radzie Spółdzielczej.

Art. 56 § 1. Lustratora wyznacza związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Osoba, która uzyskała uprawnienia lustracyjne wydane przez Krajową Radę Spółdzielczą, może pełnić obowiązki lustratora. Krajowa Rada Spółdzielcza określa kryteria kwalifikacyjne lustratorów oraz tryb przeprowadzania lustracji.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza z własnej inicjatywy albo na wniosek związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może pozbawić uprawnień lustratora, którego działalność jest niezgodna z prawem, a także jeżeli lustrator nie zachowuje w tajemnicy wiadomości o działalności spółdzielni uzyskanych przy lustracji. Zachowanie tajemnicy nie obowiązuje wobec organów lustrowanej spółdzielni, związku rewizyjnego, który wyznaczył lustratora, Krajowej Rady Spółdzielczej oraz sądów

§ 3. Uchwała Krajowej Rady Spółdzielczej w sprawie pozbawienia uprawnień lustratora jest ostateczną decyzją administracyjną w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, który stosuje się odpowiednio.

§ 4. Lustrator jest obowiązany do naprawienia szkody wynikłej z niezachowania w tajemnicy wiadomości o działalności spółdzielni uzyskanych przy przeprowadzaniu lustracji.

Art. 57 § 1. Lustrator jest obowiązany zawiadomić radę nadzorczą i zarząd o rozpoczęciu lustracji. Członkowie rady nadzorczej są uprawnieni do uczestniczenia w lustracji.

§ 2. Lustrator jest uprawniony do przeglądania ksiąg i wszelkich dokumentów w lustrowanej spółdzielni oraz do bezpośredniego sprawdzania jej stanu majątkowego, a organy spółdzielni i jej pracownicy są obowiązani do udzielania mu niezbędnych wyjaśnień i pomocy.

Art. 58 § 1. Lustrator sporządza protokół z czynności lustracyjnych, który składa radzie nadzorczej i zarządowi. Protokół sporządzony przez lustratora ma moc dokumentu urzędowego.

§ 2. Na podstawie protokołu z lustracji przeprowadzający ją związek rewizyjny opracowuje wnioski polustracyjne oraz przekazuje je radzie nadzorczej i zarządowi.

§ 3. Zarząd jest obowiązany corocznie przekazywać związkowi rewizyjnemu przeprowadzającemu lustrację i walnemu zgromadzeniu informację o realizacji wniosków polustracyjnych.

§ 4. Zarząd jest obowiązany na żądanie członka spółdzielni udostępnić mu do wglądu protokół lustracji oraz wnioski polustracyjne i informacje o ich realizacji.

§ 5. Rada nadzorcza przedstawia najbliższemu walnemu zgromadzeniu wnioski z przeprowadzonej lustracji.

Dział VIII

PRZEKSZTAŁCENIA ORGANIZACYJNE SPÓŁDZIELNI

Rozdział 1

Łączenie się spółdzielni

Art. 59 § 1. Spółdzielnia może w każdym czasie połączyć się z inną spółdzielnią albo innymi spółdzielniami na podstawie uchwał walnych zgromadzeń wszystkich łączących się spółdzielni, powziętych większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

§ 2. Uchwały o połączeniu powinny zawierać:

- 1) oznaczenie spółdzielni przejmującej i spółdzielni przejmowanej;
- 2) przyjęcie statutu stanowiącego podstawę działalności spółdzielni po połączeniu, który może wprowadzać nową firmę spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;
- 3) oświadczenie, że spółdzielniom znane są sprawozdania finansowe łączących się spółdzielni, sporządzone na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed podjęciem ostatniej z uchwał łączących się

spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia oraz informacje dodatkowe, o których mowa w § 3.

§ 3. Łączące się spółdzielnie przedstawiają sobie wzajemnie informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia, a dniem podjęcia ostatniej uchwały o połączeniu.

§ 4. Każda z łączących się spółdzielni może, przed podjęciem uchwały o połączeniu, za zgodą innej spółdzielni uczestniczącej w połączeniu wyrażoną w uchwale rady nadzorczej, przeprowadzić na własny koszt badanie stanu finansowego i prawnego tej spółdzielni.

§ 5. Spółdzielnią przejmującą nie może być spółdzielnia w likwidacji.

Art. 60 § 1. Zarząd spółdzielni przejmującej jest obowiązany niezwłocznie zgłosić uchwałę o połączeniu do rejestru.

§ 2. Połączenie oraz wynikające z niego zmiany statutu wywierają skutek od chwili wpisania ich do rejestru spółdzielni przejmującej, jednakże niezwłocznie po podjęciu uchwał o połączeniu zamiast rady nadzorczej i zarządu spółdzielni przejmowanej działa rada nadzorcza i zarząd spółdzielni przejmującej.

§ 3. Po wpisaniu połączenia do rejestru spółdzielnia dokonuje niezwłocznie wyborów rady nadzorczej i zarządu, jeżeli uchwały walnych zgromadzeń o połączeniu tak stanowią.

§ 4. Postanowienie sądu rejestrowego o wpisaniu połączenia do rejestru spółdzielni przejmującej stanowi podstawę do wykreślenia spółdzielni przejmowanej z rejestru. Jeżeli siedziby właściwych sądów rejestrowych znajdują się w różnych miejscowościach, sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmującej niezwłocznie zawiadamia sąd rejestrowy właściwy według siedziby spółdzielni przejmowanej, przesyłając odpis postanowienia.

Art. 61 § 1. Członkowie, którzy w chwili połączenia należeli do spółdzielni przejmowanej, stają się członkami spółdzielni przejmującej. Obejmują oni w tej spółdzielni udziały w takiej wysokości, jaka wynika z ustalonej w sprawozdaniu finansowym kwoty przejętego funduszu udziałowego.

§ 2. Wskutek połączenia majątek spółdzielni przejmowanej przechodzi na spółdzielnię przejmującą, a jej wierzyciele i dłużnicy stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni przejmującej.

§ 3. Jeżeli walne zgromadzenia łączących się spółdzielni nie postanowią inaczej, podział nadwyżki bilansowej następuje oddzielnie, według sprawozdań finansowych, stanowiących podstawę połączenia.

Rozdział 2

Podział spółdzielni

Art. 62 § 1. Spółdzielnia może podzielić się na dwie lub więcej spółdzielni na podstawie zgodnych uchwał walnego zgromadzenia podjętych większością 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni, z zastrzeżeniem art. 63.

§ 2. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale powinna zawierać:

- 1) oznaczenie dotychczasowej spółdzielni i spółdzielni powstających w wyniku podziału;
- 2) listę członków lub określenie grup członków, przechodzących do powstających spółdzielni;
- 3) zatwierdzenie sprawozdania finansowego spółdzielni, sporządzonego na dzień przypadający nie wcześniej niż 60 dni przed dniem podjęcia pierwszej uchwały o podziale;
- 4) zatwierdzenie planu podziału, uwzględniającego stan majątku uwidoczniony w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w pkt 3 oraz informacji dodatkowej, o której mowa w § 3.

§ 3. Spółdzielnia podlegająca podziałowi przedstawia informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę podziału, a dniem podjęcia drugiej uchwały o podziale.

Art. 63 § 1. Członkowie spółdzielni, których prawa i obowiązki majątkowe są związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni albo z częścią majątku spółdzielni, która nadaje się do takiego wyodrębnienia, mogą na podstawie uchwały podjętej większością głosów tych członków wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uchwały o podziale spółdzielni w ten sposób, że z tej jednostki organizacyjnej albo części majątku zostanie utworzona nowa spółdzielnia. W zakresie reprezentacji tych członków stosuje się odpowiednio przepisy o zakładaniu spółdzielni.

§ 2. Zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie przygotować dokumenty niezbędne do podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale oraz udostępnić je członkom żądającym podziału.

§ 3. Walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie podziału większością głosów.

§ 4. Walne zgromadzenie może podjąć uchwałę odmawiającą podziału tylko ze względu na ważne interesy gospodarcze dotychczasowej spółdzielni lub istotne interesy jej członków.

§ 5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały odmawiającej podziału spółdzielni albo uchwały o podziale naruszającej istotne interesy członków występujących z żądaniem podziału członkowie, którzy wystąpili z takim żądaniem mogą w terminie sześciu tygodni od dnia odbycia walnego zgromadzenia wystąpić do sądu o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale.

§ 6. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio w wypadku nierozpatrzenia przez walne zgromadzenie żądania zgłoszonego przez członków w terminie trzech miesięcy od dnia jego doręczenia.

§ 7. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o podziale niezawierającej wszystkich składników treści tej uchwały określonych w art. 62 § 2, członkowie zgłaszający żądanie podziału mogą wystąpić do zarządu spółdzielni z żądaniem zwołania walnego zgromadzenia w celu podjęcia uzupełniającej uchwały o podziale. Przepisy § 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 8. W wypadku gdy z żądaniem podziału występuje organ spółdzielni powołany do reprezentowania członków, których prawa i obowiązki majątkowe są

związane z wyodrębnioną organizacyjnie jednostką spółdzielni, § 4-7 stosuje się odpowiednio .

§ 9. Uchwała walnego zgromadzenia o podziale spółdzielni zawierająca wszystkie składniki treści, o których mowa w art. 62 § 2, oraz prawomocne orzeczenie sądu zastępujące taką uchwałę stanowią podstawę do dokonania stosownych wpisów w rejestrze i w księdze wieczystej.

Art. 64 § 1. Niezwłocznie po podjęciu przez walne zgromadzenie drugiej uchwały o podziale spółdzielni zebranie członków przechodzących do powstającej spółdzielni, a jeżeli uchwałę o podziale podjęło zebranie przedstawicieli – zebranie tych przedstawicieli, którzy przechodzą jako członkowie do powstającej spółdzielni:

- 1) uchwała statut powstającej spółdzielni; statut nie może uszczuplać nabytych praw majątkowych członków;
- 2) dokonuje wyboru tych organów spółdzielni, do których wyboru, według przyjętego statutu, jest właściwe walne zgromadzenie.

§ 2. Uchwały, o których mowa w § 1, są podejmowane zwykłą większością głosów.

Art. 65 § 1. Zarząd spółdzielni powstającej jest obowiązany, w terminie czternastu dni od dnia jego wyboru, wystąpić z wnioskiem o wpisanie spółdzielni do rejestru, a zarząd spółdzielni dotychczasowej – z wnioskiem o dokonanie w tym rejestrze wpisu o jej podziale.

§ 2. Podział spółdzielni staje się skuteczny z chwilą wpisania powstającej spółdzielni do rejestru.

§ 3. Jeżeli siedziba sądu rejestrowego właściwego dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału znajduje się w innej miejscowości, niż siedziba sądu rejestrowego właściwego dla spółdzielni dotychczasowej, sąd właściwy dla spółdzielni powstającej w wyniku podziału niezwłocznie zawiadamia sąd właściwy dla spółdzielni dotychczasowej o dokonanym wpisie do rejestru, przesyłając odpis postanowienia w tym przedmiocie.

§ 4. Postanowienie o wpisaniu spółdzielni powstającej w wyniku podziału stanowi podstawę dokonania w rejestrze wpisu o podziale spółdzielni dotychczasowej.

Art. 66 § 1. Na spółdzielnię powstającą wskutek podziału dotychczasowej spółdzielni przechodzą, z chwilą jej zarejestrowania, wynikające z planu podziału składniki majątkowe oraz prawa i obowiązki. W tym zakresie wierzyciele i dłużnicy spółdzielni dotychczasowej stają się wierzycielami i dłużnikami spółdzielni powstającej. Jednakże spółdzielnia dotychczasowa i nowo powstała odpowiadają solidarnie za zobowiązania powstałe przed podziałem.

§ 2. Do podziału spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 61 § 1.

Dział IX

LIKWIDACJA SPÓŁDZIELNI

Art. 67 § 1. Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji:

- 1) z upływem okresu, na który, w myśl statutu, spółdzielnię utworzono;
- 2) wskutek zmniejszenia się liczby członków poniżej wskazanej w statucie lub w ustawie, jeżeli spółdzielnia w terminie jednego roku nie zwiększy liczby członków do wymaganej wielkości;
- 3) na mocy zgodnych uchwał walnych zgromadzeń, podjętych większością 3/4 głosów, w obecności co najmniej połowy członków, na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w § 1 zarząd spółdzielni lub likwidator zgłasza do rejestru otwarcie likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym właściwy związek rewizyjny. Jeżeli zarząd lub likwidator tego nie uczyni, zgłoszenia dokona związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Art. 68 § 1. Związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona może wystąpić do sądu okręgowego, właściwego ze względu na siedzibę spółdzielni, z wnioskiem o wydanie postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji jeżeli:

- 1) działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe naruszenia przepisów prawa lub postanowień statutu;
- 2) po zarejestrowaniu spółdzielni zostały stwierdzone braki wynikłe z naruszenia przepisów prawa, a spółdzielnia nie usunęła braków w terminie wyznaczonym w

tym celu przez sąd rejestrowy, działający z urzędu lub na wniosek zainteresowanych osób;

3) spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej.

§ 2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o postanowieniu spółdzielni w stan likwidacji sąd okręgowy niezwłocznie przesyła odpis postanowienia do rejestru. Odpis postanowienia zastępuje wniosek o dokonanie w rejestrze wpisu o otwarciu likwidacji. Związek rewizyjny niezwłocznie wyznacza likwidatora.

Art. 69 § 1. Spółdzielnia może ulec wykreśleniu z rejestru na wniosek związku rewizyjnego, jeżeli nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku przewyższającego wysokość funduszu zasobowego i udziałowego.

§ 2. Po uprawomocnieniu się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru związek rewizyjny przejmuje majątek wykreślonej spółdzielni i z przejętego funduszu udziałowego dokonuje stosunkowego zwrotu udziałów na rzecz osób, które w chwili uprawomocnienia się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru pozostawały jej członkami lub przed tym dniem wystąpiły ze spółdzielni, ale nie otrzymały zwrotu kwot wpłaconych na udziały.

§ 3 Do podziału przez związek rewizyjny pozostałego majątku wykreślonej spółdzielni stosuje się odpowiednio art. 77.

Art. 70 § 1. Spółdzielnia postawiona w stan likwidacji na podstawie art. 67 § 1 pkt 3 może przed upływem roku od dnia podjęcia drugiej uchwały walnego zgromadzenia o likwidacji przywrócić swoją działalność na podstawie uchwały walnego zgromadzenia podjętej większością 3/4 głosów w obecności co najmniej połowy członków.

§ 2. Uchwałę o przywróceniu działalności spółdzielni zarząd lub likwidator niezwłocznie zgłasza do rejestru, dołączając odpis protokołu walnego zgromadzenia. Dokonany wpis sąd ogłasza w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 71 § 1. Likwidatorami spółdzielni mogą być członkowie ostatniego zarządu spółdzielni lub osoby wybrane przez walne zgromadzenie, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

§ 2. Likwidatorem spółdzielni może być wyłącznie osoba fizyczna.

§ 3. Umowę z likwidatorem o wykonanie czynności likwidacyjnych zawiera rada nadzorcza. W wypadku gdy zwołanie rady nadzorczej napotyka poważne trudności albo gdy likwidatora wyznacza związek rewizyjny, umowę z likwidatorem zawiera ten związek, działając w imieniu spółdzielni.

Art. 72 § 1. Do likwidatora stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zarządu i członków zarządu spółdzielni, o ile przepisy o likwidacji nie stanowią inaczej.

§ 2. Likwidator nie może zawierać nowych umów, chyba że jest to konieczne do przeprowadzenia likwidacji spółdzielni. Dalsze ograniczenia może wprowadzić organ, który ustanowił likwidatora. Ograniczenia takie powinny być niezwłocznie zgłoszone przez likwidatora do rejestru. Jeżeli likwidator nie dokona takiego zgłoszenia, dokonuje go organ, który likwidatora ustanowił.

§ 3. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej spółdzielni napotyka poważne trudności, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może upoważnić likwidatora do dokonania czynności określonego rodzaju, które wymagają uchwały walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej spółdzielni.

§ 4. Likwidator może być odwołany w każdej chwili przez organ, który go ustanowił. Likwidatora może odwołać z ważnych przyczyn związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 5. Organ, który odwołuje likwidatora, jest obowiązany równocześnie ustanowić innego likwidatora.

Art. 73 § 1. Spółdzielnia w likwidacji zachowuje dotychczasową nazwę z dodaniem wyrazów „w likwidacji”.

§ 2. Z dniem wpisania do rejestru otwarcia likwidacji, wygasają uprzednio udzielone pełnomocnictwa, podlegające wpisowi do rejestru.

Art. 74 § 1. Likwidator niezwłocznie po ustanowieniu:

- 1) zgłasza do rejestru wnioski o wpisanie otwarcia likwidacji spółdzielni i zawiadamia o tym związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, i Krajową Radę Spółdzielczą;

- 2) powiadamia banki finansujące spółdzielnię oraz organy skarbowe o otwarciu likwidacji spółdzielni;
- 3) ogłasza w Monitorze Spółdzielczym zawiadomienie o otwarciu likwidacji spółdzielni i wzywa wierzycieli do zgłoszenia wierzytelności w terminie trzech miesięcy od dnia tego ogłoszenia;
- 4) przystępuje do sporządzenia sprawozdania finansowego na dzień otwarcia likwidacji oraz listy zobowiązań spółdzielni;
- 5) sporządza plan finansowy likwidacji i plan zaspokojenia zobowiązań spółdzielni.

§ 2. W czasie likwidacji nie stosuje się art. 54 w zakresie kolejności zaspokajania strat spółdzielni.

Art. 75 § 1. O odmowie zaspokojenia zgłoszonych wierzytelności likwidator zawiadamia wierzyciela pisemnie w ciągu czterech tygodni od dnia zgłoszenia wierzytelności.

§ 2. Na okres przewidziany w § 1 bieg przedawnienia lub terminu zawitego ulega zawieszeniu.

Art. 76 § 1. Należności przypadające od spółdzielni zaspokajają się w następującej kolejności:

- 1) koszty likwidacji oraz należności ze stosunku pracy i należności, którym przepisy prawa przyznają taką samą ochronę jak należnościom ze stosunku pracy, a także odszkodowanie z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub pozbawienia życia, w tym również odszkodowanie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
- 2) podatki i inne należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych, oraz należności z tytułu kredytów bankowych i kredytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo- kredytowych;
- 3) inne należności.

§ 2. O ile należności nie są jeszcze wymagalne lub są sporne, kwoty potrzebne na ich pokrycie powinny być złożone do depozytu sądowego.

§ 3. Z kwot pozostałych po spłaceniu wszystkich należności i złożeniu do depozytu sądowego sum całkowicie zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne dokonuje się stosunkowego zwrotu udziałów. Zwrotu tego nie można

jednak dokonać przed upływem sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia wzywającego wierzycieli.

§ 4. Wierzyciele, którzy zgłosili wierzytelności po upływie terminu, o którym mowa w § 3, mogą ich dochodzić z nierozdzielonego jeszcze majątku spółdzielni.

Art. 77 § 1. Statut może określać zasady podziału majątku pozostałego po zaspokojeniu zobowiązań likwidowanej spółdzielni. W sprawach nieuregulowanych w statucie o podziale majątku decyduje ostatecznie walne zgromadzenie spółdzielni.

§ 2. Jeżeli ani statut, ani uchwała ostatniego walnego zgromadzenia spółdzielni nie stanowi inaczej, pozostały majątek podlega podziałowi pomiędzy tych członków, którzy należeli do spółdzielni do chwili postawienia jej w stan likwidacji oraz tych byłych członków, których członkostwo ustało nie wcześniej niż 3 lata przed dniem postawienia spółdzielni w stan likwidacji i którzy należeli do spółdzielni co najmniej przez 3 lata i nie zostali z niej wykluczeni. W spółdzielniach, które zostały wpisane do rejestru nie wcześniej niż 3 lata przed postawieniem w stan likwidacji, w podziale majątku uwzględnia się wszystkich byłych członków spółdzielni, którzy nie zostali z niej wykluczeni.

§ 3. Podział następuje proporcjonalnie do liczby udziałów w spółdzielni, posiadanych w dniu postawienia spółdzielni w stan likwidacji, a w wypadku byłych członków spółdzielni - w dniu ustania członkostwa, chyba że podział taki byłby nadmiernie utrudniony lub niecelowy.

§ 4. W wypadku gdyby dokonanie podziału majątku między członków i byłych członków było nadmiernie utrudnione lub niecelowe, majątek przeznaczają się na cele spółdzielcze lub cele użyteczności publicznej. Dokonanie podziału uważa się za niecelowe w szczególności w wypadku gdy skutek podziału, po pokryciu jego kosztów, na członka spółdzielni posiadającego w niej jeden udział przypada kwota nie przekraczająca 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 5. Jeżeli statut lub uchwała ostatniego walnego zgromadzenia spółdzielni nie stanowią inaczej, podziału majątku pozostałego po zaspokojeniu zobowiązań likwidowanej spółdzielni lub jego przeznaczenia na cele spółdzielcze lub cele użyteczności publicznej, w wypadku wykreślenia spółdzielni z rejestru, dokonuje nieodpłatnie związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

Art. 78 § 1. Po zakończeniu likwidacji likwidator przedstawia walnemu zgromadzeniu, do zatwierdzenia, sprawozdanie finansowe na dzień zakończenia likwidacji.

§ 2. Jeżeli zwołanie walnego zgromadzenia napotyka poważne trudności, likwidator przedstawia sprawozdanie finansowe do zatwierdzenia związkowi rewizyjnemu, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 3. Po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego na dzień zakończenia likwidacji, likwidator zgłasza do rejestru wnioski o wykreślenie spółdzielni oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 79. W przypadku zaspokojenia wszelkich należności przypadających od spółdzielni i złożenia do depozytu sądowego kwot na zabezpieczenie należności spornych lub niewymagalnych, spółdzielnia może ulec wykreśleniu z rejestru przed zakończeniem prowadzonych przez nią lub przeciwko niej sporów sądowych. W takim przypadku w miejsce spółdzielni wstępuje jako strona związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona. Związek rewizyjny jest obowiązany do przekazania kwot uzyskanych w wyniku sporu na cele określone w art. 77.

Art. 80 § 1. Po wykreśleniu spółdzielni z rejestru likwidator odpowiada wobec wierzycieli spółdzielni za szkody im wyrządzone.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do członków ostatniego zarządu spółdzielni wykreślonej z rejestru w trybie określonym w art. 69.

Art. 81. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oraz po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób i czas przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych, uwzględniając potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia tych ksiąg i dokumentów.

Dział X

UPADŁOŚĆ I POSTĘPOWANIE NAPRAWCZE SPÓŁDZIELNI

Art. 82 § 1. Ogłoszenie upadłości spółdzielni następuje w razie jej niewypłacalności.

§ 2. Spółdzielnia jest niewypłacalna, jeżeli trwale zaprzestała spłacania wymagalnych zobowiązań, a jej majątek nie wystarcza na zaspokojenie wszystkich zobowiązań spółdzielni.

§ 3. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni wynika, że jest ona niewypłacalna, zarząd spółdzielni jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad jest sprawa dalszego istnienia spółdzielni lub wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni z możliwością zawarcia układu albo o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku spółdzielni, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 4. Pomimo niewypłacalności spółdzielni walne zgromadzenie może podjąć uchwałę o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskaże środki umożliwiające jej wyjście ze stanu niewypłacalności.

§ 5. W wypadku podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o postawieniu spółdzielni w stan upadłości, zarząd jest obowiązany niezwłocznie wystąpić do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni.

§ 6. W wypadku ujawnienia się niewypłacalności spółdzielni znajdującej się w stanie likwidacji likwidator jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni, niezwłocznie po stwierdzeniu niewypłacalności spółdzielni.

§ 7. Wniosek o ogłoszenie upadłości spółdzielni mogą złożyć:

- 1) zarząd oraz uprawnieni zgodnie z art. 31 § 2 do żądania zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli członków spółdzielni;
- 2) związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona;
- 3) Krajowa Rada Spółdzielcza;

- 4) wierzyciele, których wierzytelności wraz z odsetkami wynoszą łącznie co najmniej 10% wartości majątku spółdzielni.

§ 8. Na wniosek wierzycieli spółdzielni sąd może postanowić o ogłoszeniu upadłości spółdzielni pomimo podjęcia przez jej walne zgromadzenie uchwały o dalszym istnieniu spółdzielni, jeżeli wskazane przez walne zgromadzenie środki nie wystarczają do wyjścia spółdzielni ze stanu niewypłacalności.

Art. 83. Przepisy o organach spółdzielni stosuje się także podczas postępowania upadłościowego, jeżeli przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym nie stanowią inaczej.

Art. 84. Po zakończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku spółdzielni syndyk masy upadłości niezwłocznie zgłasza wniosek o wykreślenie spółdzielni z rejestru oraz przekazuje księgi i dokumenty zlikwidowanej spółdzielni do przechowania. Sąd ogłasza o wykreśleniu spółdzielni w Monitorze Spółdzielczym.

Art. 85 § 1. Jeżeli ze sprawozdania finansowego spółdzielni oraz innych okoliczności wynika, że spółdzielnia jest zagrożona niewypłacalnością, to jest pomimo wykonywania swoich zobowiązań według rozsądnej oceny ekonomicznej jest oczywistym, że w niedługim czasie stanie się niewypłacalna, zarząd jest obowiązany niezwłocznie zwołać walne zgromadzenie, którego przedmiotem obrad będzie sprawa wyprowadzenia spółdzielni ze stanu zagrożenia niewypłacalnością, a w szczególności złożenie oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, oraz powiadomić związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona.

§ 2. W razie podjęcia przez walne zgromadzenie uchwały o złożeniu oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, zarząd jest obowiązany niezwłocznie złożyć w sądzie takie oświadczenie.

Art. 86. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania upadłościowego i naprawczego stosuje się przepisy o prawie upadłościowym i naprawczym .

Art. 87. Jeżeli ze sprawozdania finansowego sporządzonego przez zarząd lub przez likwidatora wynika, że majątek spółdzielni, która zaprzestała swej działalności nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie, sąd na wniosek wierzycieli lub Krajowej Rady

Spółdzielczej postanowi o wykreśleniu spółdzielni z rejestru, zawiadamiając o tym wierzycieli i Krajową Radę Spółdzielczą. W takim wypadku nie przeprowadza się postępowania upadłościowego. Przepisy art. 77 stosuje się odpowiednio.

Dział XI

ZWIĄZKI SPÓŁDZIELCZE I KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

Rozdział 1

Związki spółdzielcze

Art. 88 § 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki rewizyjne i przystępować do takich związków. Liczba założycieli związku rewizyjnego nie może być mniejsza niż trzydzieści.

§ 2. Celem związku rewizyjnego jest zapewnienie zrzeszonym w nim spółdzielniom pomocy w ich działalności statutowej.

§ 3. Do zadań związku rewizyjnego należy:

- 1) przeprowadzanie lustracji zrzeszonych spółdzielni;
- 2) prowadzenie na rzecz zrzeszonych spółdzielni działalności instruktażowej, doradczej, kulturalno-oświatowej, szkoleniowej i wydawniczej;
- 3) promowanie branż spółdzielczych właściwych dla zrzeszonych spółdzielni;
- 4) reprezentowanie interesów zrzeszonych spółdzielni wobec organów władzy publicznej, w tym jednostek samorządu terytorialnego;
- 5) reprezentowanie zrzeszonych spółdzielni za granicą;
- 6) inicjowanie i rozwijanie współpracy między spółdzielniami oraz współdziałanie z instytucjami naukowo-badawczymi;
- 7) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie.

§ 4. Związek rewizyjny nabywa osobowość prawną z chwilą wpisania do rejestru i działa na podstawie ustawy oraz statutu.

§ 5. Statut związku rewizyjnego określa:

- 1) nazwę i siedzibę związku;
- 2) cel i przedmiot działania związku;
- 3) zasady i tryb przyjmowania, wykreślenia, wykluczania członków oraz wypowiedzenia członkostwa;
- 4) zasady i tryb wyboru organów związku oraz ich zadania i kompetencje;
- 5) zasady i tryb wyznaczania lustratorów;
- 6) zasady i tryb finansowania działalności związku.

§ 6. Związek rewizyjny nie prowadzi działalności gospodarczej, z wyjątkiem działalności bezpośrednio związanej z wykonywaniem zadań, o których mowa w § 3.

Art. 89. Związki rewizyjne mogą przeprowadzać badanie sprawozdań finansowych spółdzielni w trybie przepisów o rachunkowości.

Art. 90. Krajowa Rada Spółdzielcza prowadzi rejestr związków rewizyjnych. Zasady prowadzenia rejestru i dane w nim zawarte określa Krajowa Rada Spółdzielcza.

Art. 91 § 1. Związek rewizyjny ulega likwidacji:

- 1) wskutek zmniejszenia się liczby członków, poniżej wskazanej w ustawie;
- 2) na mocy uchwały ogólnego zebrania przedstawicieli (zjazdu) podjętej zwykłą większością głosów;
- 3) na podstawie orzeczenia sądu wydanego na wniosek Krajowej Rady Spółdzielczej, w wypadku gdy związek swoją działalnością rażąco narusza prawo lub postanowienia statutu.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1 i 2, zarząd związku rewizyjnego niezwłocznie zawiadamia sąd rejestrowy, Krajową Radę Spółdzielczą i wyznacza likwidatora. Likwidatorem może być członek ostatniego zarządu.

§ 3. Wniosek Krajowej Rady Spółdzielczej, o którym mowa w § 1 pkt 3, wskazuje likwidatora związku rewizyjnego.

Art. 92 § 1. Spółdzielnie mogą zakładać związki gospodarcze i przystępować do takich związków.

§ 2. Celem związku jest prowadzenie działalności gospodarczej w interesie zrzeszonych spółdzielni.

§ 3. Do związku gospodarczego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące spółdzielni, których członkami zgodnie ze statutem są wyłącznie osoby prawne, oraz stosuje się odpowiednio art. 88 § 1, 4 i 5.

Art. 93 § 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się odpowiednio przepisy działów poprzedzających, z wyjątkiem art. 22 § 1, § 3 pkt 2 i § 4-6, art. 25, 37 i 38, a w odniesieniu do związków rewizyjnych także art. 51-54 oraz przepisy ustawy dotyczące udziałów i wkładów. Przepisy art. 34-36 stosuje się odpowiednio również do uchwał rady związku.

§ 2. Lustrację związków spółdzielczych, na podstawie przepisów art. 55-58, przeprowadza Krajowa Rada Spółdzielcza

Rozdział 2

Krajowy Samorząd Spółdzielczy

Art. 94 § 1. Najwyższym organem samorządu spółdzielczego jest Kongres Spółdzielczości, zwoływany przynajmniej raz w roku.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza zwołuje Kongres Spółdzielczości oraz określa liczbę, zasady i tryb wyboru delegatów na Kongres.

§ 3. Delegaci na Kongres Spółdzielczości są wybierani przez poszczególne branże spółdzielcze. Udział delegatów poszczególnych branż w ogólnej liczbie delegatów na Kongres Spółdzielczości odpowiada stosunkowi liczby członków spółdzielni należących do poszczególnych branż do ogólnej liczby członków spółdzielni.

§ 4. Odrębne branże spółdzielcze stanowią:

- 1) rolnicza spółdzielczość produkcyjna;
- 2) spółdzielczość kótek rolniczych;
- 3) spółdzielczość pracy i usług;

- 4) spółdzielczość inwalidów;
- 5) spółdzielczość niewidomych;
- 6) spółdzielczość socjalna;
- 7) spółdzielczość ogrodniczo-pszczelarska;
- 8) wiejska spółdzielczość handlowa;
- 9) spółdzielczość mleczarska;
- 10) spółdzielczość mieszkaniowa;
- 11) spółdzielczość rzemieślnicza;
- 12) spółdzielczość bankowa;
- 13) spółdzielczość oszczędnościowo-kredytowa;
- 14) spółdzielczość spożywców;
- 15) spółdzielczość rękodzieła ludowego i artystycznego.

Art. 95. Kongres Spółdzielczości dokonuje oceny stanu spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej oraz warunków i możliwości jej rozwoju, uchwała statut Krajowej Rady Spółdzielczej, zasady finansowania jej działalności przez spółdzielnie i związki spółdzielcze, dokonuje wyboru członków Zgromadzenia Ogólnego Rady oraz określa zasady ich odwoływania.

Art. 96 § 1. Naczelnym organem samorządu spółdzielczego jest Krajowa Rada Spółdzielcza.

§ 2. Do zadań Krajowej Rady Spółdzielczej należy:

- 1) reprezentowanie polskiej spółdzielczości w kraju i za granicą;
- 2) współdziałanie z organami władzy publicznej w sprawach dotyczących spółdzielczości;
- 3) inicjowanie i opiniowanie aktów prawnych dotyczących spółdzielczości i mających dla niej istotne znaczenie, przy udziale przedstawicieli wszystkich branż spółdzielczych, których akt prawny może dotyczyć;
- 4) badanie i ocena form, warunków, kierunków oraz wyników działalności spółdzielczości i przedstawianie informacji i wniosków naczelnym organom państwowym;
- 5) organizowanie działalności naukowo-badawczej, szkoleniowej i informacyjnej, propagowanie działalności kulturalno-oświatowej

członków, podejmowanie inicjatyw związanych z rozwojem spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej, w tym rozwoju spółdzielczości uczniowskiej;

- 6) inicjowanie i rozwijanie współpracy międzyspółdzielczej i szerzenie idei spółdzielczego współdziałania;
- 7) organizowanie postępowania rozjemczego w sporach między organizacjami spółdzielczymi;
- 8) współdziałanie ze związkami rewizyjnymi w realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy;
- 9) wspieranie i promowanie demokracji spółdzielczej;
- 10) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie oraz zleconych przez Kongres Spółdzielczości.

§ 3. Krajowa Rada Spółdzielcza wykonuje przewidziane w ustawie funkcje związku rewizyjnego w stosunku do spółdzielni niezrzeszonych w takim związku.

Art. 97 § 1. Członkiem Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej może być osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była karana za przestępstwo umyślne, za przestępstwo przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, ochronie informacji, wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi ani za przestępstwo skarbowe albo za przestępstwa, o których mowa w art. 100-103.

§ 2. Członek Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej nie może należeć do partii politycznej.

§ 3. W wypadku naruszenia przez członka Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej zakazu, o którym mowa w § 2, jego mandat wygasa. O wygaśnięciu mandatu orzeka Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nieprocesowym.

§ 4. Udział członków Zgromadzenia Ogólnego Rady reprezentujących poszczególne branże w ogólnej liczbie członków Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej odpowiada stosunkowi liczby członków spółdzielni należących do poszczególnych branż do ogólnej liczby członków spółdzielni.

Art. 98 § 1. Krajowa Rada Spółdzielcza jest osobą prawną.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza działa na podstawie statutu, który określa zasady i tryb jej działania.

§ 3. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej i jego zmiany stają się skuteczne po stwierdzeniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie w postępowaniu nieprocesowym ich zgodności z prawem. W razie stwierdzenia niezgodności Sąd wyznaczy Krajowej Radzie Spółdzielczej termin do usunięcia lub zmiany postanowień niezgodnych z prawem.

§ 4. Statut Krajowej Rady Spółdzielczej podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 99 § 1. Wydatki Krajowej Rady Spółdzielczej pokrywa się ze składek spółdzielni i związków spółdzielczych według zasad określonych przez Kongres Spółdzielczości oraz z innych dochodów i darowizn.

§ 2. Krajowa Rada Spółdzielcza nie może prowadzić działalności politycznej.

Dział XII PRZEPISY KARNE

Art. 100. Kto, biorąc udział w tworzeniu spółdzielni lub będąc członkiem jej zarządu lub rady albo likwidatorem, działa na jej szkodę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 i grzywnie.

Art. 101. Kto, będąc członkiem zarządu spółdzielni albo likwidatorem, nie zgłasza wniosku o upadłość spółdzielni pomimo powstania warunków uzasadniających upadłość spółdzielni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Art. 102. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem:

- 1) nie poddaje spółdzielni lustracji,
 - 2) nie udziela lub udziela niezgodnych ze stanem faktycznym wyjaśnień lustratorowi, nie dopuszcza go do pełnienia obowiązków lub nie przedkłada stosownych dokumentów,
 - 3) nie udostępnia członkom spółdzielni protokołu lustracji,
 - 4) nie zwołuje walnego zgromadzenia, zebrania przedstawicieli albo zebrań grup członkowskich poprzedzających zebranie przedstawicieli,
 - 5) rażąco lub uporczywie narusza prawa członków spółdzielni,
- podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 103. § 1. Kto, będąc członkiem organu spółdzielni albo likwidatorem, ogłasza dane nieprawdziwe albo przedstawia je organom spółdzielni, organom władzy publicznej, członkom spółdzielni lub lustratorowi, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Dział XIII

ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH ORAZ PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Rozdział 1

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 104. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848, z 2004 r. Nr 99, poz. 1001, z 2005 r. Nr 122, poz. 1024 i Nr 233, poz. 1993, z 2006 r. Nr 94, poz. 651 oraz z 2007 r. Nr 125, poz. 873) w części I w tytule II po dziale II dodaje się dział II¹ w brzmieniu:

„DZIAŁ II¹

SPÓŁDZIELNIE UCZNIOWSKIE

Art. 180¹. § 1. Spółdzielnia uczniowska może być założona w publicznej lub niepublicznej szkole podstawowej, gimnazjum i w szkole ponadgimnazjalnej oraz w placówce oświatowo-wychowawczej dla dzieci i młodzieży.

§ 2. Założycielami spółdzielni mogą być uczniowie szkół i placówek, o których mowa w § 1, którzy ukończyli 10 lat. Założycieli nie może być mniej niż 10.

§ 3. Założenie spółdzielni wymaga zgody rady szkoły udzielonej na wniosek dyrektora szkoły.

§ 4. Spółdzielnia uczniowska nie ma osobowości prawnej i nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego. Jednakże w zakresie swojej statutowej działalności spółdzielnia może zawierać umowy, zaciągać zobowiązania i dokonywać innych czynności prawnych oraz mieć prawa i obowiązki. Może też pozywać i być pozywana.

§ 5. Spółdzielnia uczniowska może być członkiem innej spółdzielni lub związku spółdzielczego na zasadach przewidzianych dla osób prawnych.

§ 6. Spółdzielnia uczniowska jest organizacją pożytku publicznego.

Art. 180². § 1. Celem spółdzielni uczniowskich jest popularyzowanie w środowiskach młodzieżowych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

§ 2. Przedmiotem działalności spółdzielni uczniowskiej może być:

- 1) nabywanie i wytwarzanie oraz sprzedaż na terenie szkoły artykułów służących zaspokajaniu potrzeb uczniów i pracowników szkoły;
- 2) świadczenie usług na rzecz szkoły i osób trzecich;
- 3) uprawa roślin oraz chów drobnego inwentarza;
- 4) zbieranie runa leśnego i surowców wtórnych oraz ich sprzedaż;
- 5) podejmowanie na zasadach komercyjnych lub społecznych działań na rzecz ekologii i środowiska lokalnego;
- 6) propagowanie idei i zasad spółdzielczych w środowisku szkolnym i lokalnym;

7) organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych z udziałem uczniów szkoły.

§ 3. Spółdzielnia uczniowska może prowadzić szkolną kasę oszczędności pod opieką i we współpracy ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym. Zakres i warunki opieki i współpracy oraz zasady prowadzenia rachunku określa umowa, którą dyrektor szkoły zawiera ze spółdzielczą kasą oszczędnościowo-kredytową lub bankiem spółdzielczym.

§ 4. Statut określa przedmiot działalności spółdzielni uczniowskiej oraz prawa i obowiązki jej członków.

§ 5. Przy pracach, o których mowa w § 2 pkt 1-5, spółdzielnia może zatrudniać swych członków na zasadach pracy społecznej lub za wynagrodzeniem na podstawie umów o pracę, umów o dzieło lub zlecenia, z odpowiednim zastosowaniem przepisów o ochronie pracy młodocianych.

Art. 180³. § 1. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły, w której spółdzielnia została założona.

§ 2. Członkom spółdzielni uczniowskiej przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie, z zastrzeżeniem § 3.

§ 3. Członkom spółdzielni uczniowskiej niemającym zdolności do czynności prawnych nie przysługuje bierne prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni.

§ 4. Członkowie spółdzielni uczniowskiej, o których mowa w § 3 składają oświadczenia woli w sprawach majątkowych wobec spółdzielni za zgodą przedstawiciela ustawowego.

§ 5. Przepis § 4 stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli składanych przez uczniów w sprawie założenia spółdzielni uczniowskiej oraz przystąpienia lub wystąpienia ze spółdzielni uczniowskiej.

Art. 180⁴. § 1. Dyrektor szkoły wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nadzór nad spółdzielnią.

§ 2. Walne zgromadzenie i zebrania grup członkowskich oraz posiedzenia rady nadzorczej i zarządu są zwoływane w uzgodnieniu z opiekunem spółdzielni uczniowskiej.

§ 3. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może także z własnej inicjatywy zwołać walne zgromadzenie, zebranie grupy członkowskiej lub posiedzenie rady albo zarządu w celu rozpatrzenia wskazanych przez niego spraw.

§ 4. Opiekun spółdzielni uczniowskiej może uczestniczyć w posiedzeniach jej organów.

§ 5. Oświadczenia woli za spółdzielnię uczniowską składają łącznie dwaj członkowie zarządu i opiekun spółdzielni.

Art. 180⁵. § 1. Rada szkoły może, na wniosek dyrektora lub opiekuna spółdzielni uczniowskiej, uchylić uchwałę każdego jej organu.

§ 2. Rada szkoły, po zasięgnięciu opinii dyrektora szkoły i opiekuna spółdzielni uczniowskiej, może uchylić uchwałę walnego zgromadzenia także na wniosek zebrania grupy członkowskiej, rady, zarządu lub co najmniej 1/10 liczby członków spółdzielni uczniowskiej.

§ 3. Uchwały rady szkoły, o których mowa w § 1 i 2, są ostateczne i nie podlegają zaskarżeniu w postępowaniu sądowym i administracyjnym.

Art. 180⁶. § 1. Spółdzielnia uczniowska prowadzi rachunkowość według zasad określonych w przepisach o rachunkowości pod nadzorem opiekuna spółdzielni lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.

§ 2. Dyrektor szkoły udostępnia nieodpłatnie w lokalu szkoły miejsce dla działalności gospodarczej spółdzielni uczniowskiej i posiedzeń jej organów albo w miarę potrzeby i możliwości przydziela spółdzielni stosowne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem, ogrzewaniem i oświetleniem.

Art. 180⁷. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej określi, w drodze rozporządzenia, sposób, tryb i terminy przeprowadzania lustracji w spółdzielniach uczniowskich, biorąc pod uwagę charakter tych spółdzielni oraz sprawny przebieg postępowania lustracyjnego.

Art. 180⁸. Spółdzielnia uczniowska przechodzi w stan likwidacji z przyczyn, o których mowa w art. 67 lub 68, albo na podstawie uchwały rady szkoły podjętej na wniosek dyrektora szkoły i po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Spółdzielczej.

Art. 180⁹. Rada pedagogiczna wykonuje określone w niniejszym dziale uprawnienia rady szkoły w szkołach i placówkach, w których nie ma takiej rady.

Art. 180¹⁰. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia ... o spółdzielniach (Dz.U. Nr ..., poz. ...).”.

Art. 105. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 w ust. 1 po pkt 4z dodaje się pkt 4za w brzmieniu:

„4za) dochody spółdzielni uzyskane z transakcji spółdzielni z ich członkami;”;

2) w art. 22 w ust. 4c pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) spółdzielni założonych na podstawie ustawy z dnia ... (Dz.U Nr ..., poz. ...) albo na podstawie rozporządzenia nr 1435/2003/WE z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu Spółdzielni Europejskiej (SCE) (Dz.Urz. WE L 207 z 18.08.2003),”.

Art. 106. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„**Art. 3.** 1. Celem kas jest gromadzenie środków pieniężnych swoich członków, udzielanie im pożyczek i kredytów, przeprowadzanie na ich zlecenie rozliczeń finansowych oraz pośredniczenie przy zawieraniu umów ubezpieczenia, jak również wykonywanie innych czynności, określonych w odrębnych przepisach.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1315 i 1324, z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190 i Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1684 i Nr 230, poz. 1922, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302, Nr 180, poz. 1759, Nr 202, poz. 1957, Nr 217, poz. 2124 i Nr 223, poz. 2218, z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 121, poz. 1262, Nr 123, poz. 1291, Nr 146, poz. 1546, Nr 171, poz. 1800, Nr 210, poz. 2135 i Nr 254, poz. 2533, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 57, poz. 491, Nr 78, poz. 684, Nr 143, poz. 1199, Nr 169, poz. 1419 i 1420, Nr 183, poz. 1538, Nr 155, poz. 1298, Nr 179, poz. 1484 i Nr 180, poz. 1495 z 2006 r. Nr 94, poz. 651, Nr 107, poz. 723, Nr 157, poz. 1119, Nr 183, poz. 1353, Nr 217, poz. 1589 i Nr 251, poz. 1847 oraz z 2007 r. Nr 165, poz. 1169, Nr 171, poz. 1208 i Nr 176, poz. 1238.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1999 r. Nr 101, poz. 1178, z 2001 r. Nr 8 poz. 64 i Nr 100, poz. 1081, z 2002 r. Nr 169, poz. 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2004 r. Nr 68, poz. 623 i Nr 146, poz. 1546 oraz z 2006 r. Nr 183, poz. 1354.

2. Celem kas może być ponadto dokonywanie następujących czynności na rzecz członków:
 - 1) udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
 - 2) przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
 - 3) pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych,
 - 4) realizacja poleceń zapłaty,
 - 5) dystrybucja jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.
3. Do rozliczeń, o których mowa w ust. 1, umów kredytowych, przechowywania przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępniania skrytek sejfowych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.³⁾).
4. Rozliczenia, o których mowa w ust. 1, mogą być dokonywane przez kasy także na rzecz osób będących członkami innej kasy.
5. Rozliczenia gotówkowe w formie wpłat gotówki na rachunek wierzyciela oraz pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych mogą być prowadzone także na rzecz osób fizycznych niebędących członkami kas.
6. Rachunki w kasie i rozliczenia, o których mowa w ust. 1, mogą być prowadzone także na rzecz pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych, pracodawców na potrzeby prowadzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz jednostek terytorialnych kościołów i innych związków wyznaniowych.
7. Kasy prowadzą działalność niezarobkową.”;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074, z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 870 i Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 85, poz. 727, Nr 167, poz. 1398 i Nr 183, poz. 1538, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 157, poz. 1119, Nr 190, poz. 1401 i Nr 245, poz. 1775 oraz z 2007 r. Nr 42, poz. 272 i Nr 112, poz. 769.

2) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Członkami kasy mogą być osoby fizyczne.

2. Członkami kas mogą być także organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.⁴⁾), spółdzielnie, związki zawodowe oraz wspólnoty mieszkaniowe.”;

3) uchyla się art. 7;

4) w art. 10:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wymagania kwalifikacyjne członków zarządu i rady nadzorczej, zapewniające posiadanie przez nich wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia funkcji oraz rękojmię prowadzenia działalności kasy z zachowaniem bezpieczeństwa środków pieniężnych i wkładów w niej zgromadzonych, określa Kasa Krajowa w uzgodnieniu z Komisją Nadzoru Finansowego.”,

b) dodaje się ust. 3-7 w brzmieniu:

„3. Oświadczenie Kasy Krajowej stwierdzające spełnienie wymagań kwalifikacyjnych przez członka zarządu stanowi podstawę wpisu członka zarządu do rejestru.

4. Kasa Krajowa może zażądać informacji i dokumentów dotyczących kandydatów na członków zarządu w zakresie niezbędnym do wyrażenia zgody, o której mowa w ust. 1, a w szczególności może zasięgnąć opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego o kandydacie na członka zarządu.

5. Jeżeli członek zarządu został wybrany z naruszeniem ust. 1 lub 2 albo przestał spełniać wymagania określone w ust. 1 lub 2, organ, który wybrał członka zarządu, jest obowiązany niezwłocznie go odwołać. W

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 116, poz. 1203 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1240, Nr 175, poz. 1462 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 94, poz. 651.

przypadku nieodwołania członka zarządu przez organ, który dokonał wyboru, członka zarządu odwołuje Kasa Krajowa.

6. Członek rady nadzorczej jest obowiązany w ciągu roku od dnia wyboru wypełnić wymagania kwalifikacyjne, o których mowa w ust. 2. W przypadku niewypełnienia wymagań kwalifikacyjnych w tym terminie, mandat członka rady nadzorczej wygasa po upływie roku od dnia wyboru. Wygaśnięcie mandatu stwierdza Kasa Krajowa.

7. W przypadku utraty kwalifikacji przez członka zarządu ust. 6 stosuje się odpowiednio.”;

5) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Członkowie organów kasy wykonują swoje funkcje społecznie, z tym że statut może przewidywać ich wynagradzanie.”;

6) po art. 12 dodaje się art. 12 a w brzmieniu:

„Art.12a. 1. Powołanie członków zarządu spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej następuje za zgodą Kasy Krajowej.

2. Z wnioskiem o wyrażenie zgody, o której mowa w ust. 1, występuje rada nadzorcza.

3. Kasa Krajowa wyraża zgodę na powołanie członka zarządu spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, jeżeli kandydat spełnia wymagania kwalifikacyjne, o których mowa w art. 10, oraz daje rękojmię prowadzenia działalności kasy z zachowaniem bezpieczeństwa środków pieniężnych i wkładów w niej zgromadzonych.”;

7) Art. 14 otrzymuje brzmienie:

„Art. 14. Do zadań komisji kredytowej należy w szczególności przedstawianie na wniosek zarządu:

1) opinii w sprawie wniosków o udzielenie pożyczek i kredytów oraz poręczeń,

2) propozycji w przedmiocie wyboru zabezpieczenia wierzytelności,

3) propozycji warunków, na jakich można udzielić pożyczek i kredytów oraz poręczeń,

4) projektów wniosków w sprawie przedłużenia terminu spłaty wierzytelności oraz przymusowego ściągnięcia nie spłaconych w terminie wierzytelności.”;

8) w art. 16:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Strata bilansowa kasy jest pokrywana z funduszu zasobowego, a w części przekraczającej fundusz zasobowy - z funduszu udziałowego. Jeżeli kasa realizuje program naprawczy, strata pokrywana jest zgodnie z zasadami i w terminie określonym w programie naprawczym, zatwierdzonym przez Kasę Krajową.”,

b) dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Odpowiedzialność członków kasy za straty powstałe w kasie może zostać w statucie kasy zwiększona do podwójnej wysokości objętych udziałów.

4. Kasy poddają corocznie swoje sprawozdania finansowe badaniu przez biegłego rewidenta. Biegły rewident przeprowadzający badanie sprawozdania finansowego kasy niezwłocznie zawiadamia Kasę Krajową oraz Komisję Nadzoru Finansowego o ujawnionych faktach wskazujących na naruszenie prawa lub interesów członków kasy albo uzasadniających wyrażenie negatywnej opinii o sprawozdaniu finansowym lub odmowę wyrażenia opinii.”;

9) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„**Art. 18.** Zasady wypłacania przez kasę członkom odsetek od wkładów członkowskich i oszczędności, zasady zmiany oprocentowania oszczędności i wkładów członkowskich oraz zasady oprocentowania pożyczek i kredytów określa statut kasy i regulaminy wydane na jego podstawie.”;

10) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„**Art. 19.** Kasa może potrącić swoją wymagalną wierzytelność z tytułu dokonanej czynności, o której mowa w art. 3 ust. 1 i 2, z wierzytelnością drugiej strony z tytułu zwrotu wkładu członkowskiego lub oszczędności.”;

11) w art. 23 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Kasa może udzielać pożyczek i kredytów na okres nie dłuższy niż 30 lat. Kasa Krajowa może jednak w uzasadnionych przypadkach określić krótszy lub dłuższy okres, na jaki kasa może udzielać pożyczek i kredytów.”;

12) po art. 23 dodaje się art. 23 a w brzmieniu:

„**Art. 23a.** 1. Kasa może wystawiać tytuły egzekucyjne spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej na podstawie ksiąg lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2 lub zabezpieczaniem wierzytelności wynikających z takich czynności.

2. Do ksiąg, dokumentów i tytułów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 95 – 98 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.”;

13) po art. 25a dodaje się art. 25b w brzmieniu:

„**Art. 25b.** 1. Kasa Krajowa może ustalić dla kasy niższą wysokość łącznych kwot udzielanych członkom pożyczek, o których mowa w art. 24 ust. 1 oraz art. 25 ust. 1 pkt 2.

2. Kasa Krajowa może ustalić dla kasy wysokość łącznej kwoty poręczeń udzielanych członkom.”;

14) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W celu poprawy płynności finansowej kasa może zbywać wierzytelności wynikające z umów pożyczki i kredytu na rzecz funduszy inwestycyjnych.”;

15) w art. 30:

a) w ust. 1:

- po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) w papiery wartościowe emitowane przez Kasę Krajową,”,

- dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) za zgodą Kasy Krajowej także w nabywanie wierzytelności pieniężnych wobec Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego zasądzonych prawomocnym wyrokiem sądowym lub uznanych przez dłużnika.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wartość wkładu, udziału, jednostek uczestnictwa lub nabytego papieru wartościowego oraz wierzytelności jednego rodzaju nie może przekraczać 8 % aktywów kasy. Ograniczenia tego nie stosuje się do papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2a, i lokat w Kasie Krajowej.”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Kasa może zaciągać pożyczki i kredyty wyłącznie w Kasie Krajowej. Kasa zleca Kasie Krajowej dokonywanie rozliczeń pieniężnych w zakresie obejmującym pośredniczenie w dokonywaniu przez kasę rozliczeń na rzecz jej członków i posiada w Kasie Krajowej rachunek, o którym mowa w art. 35 ust. 1 pkt 14.”;

16) po art. 32a dodaje się art. 32b w brzmieniu:

„**Art. 32b.** Kasy przekazują Kasie Krajowej, do 31 maja każdego roku, sprawozdania finansowe wraz z opinią biegłego rewidenta, a zatwierdzone sprawozdania finansowe - w terminie do 15 lipca każdego roku.”;

17) w art. 33:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kasy zrzeszają się w Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej. Członkami Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej są wyłącznie kasy oraz

podmioty zależne i podmioty powiązane z Kasą Krajową w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych.”,

b) dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Założyciele kasy po podpisaniu statutu zawierają na rzecz tej kasy z Kasą Krajową umowę o członkostwo w Kasie Krajowej, która staje się skuteczna z chwilą wpisu kasy do rejestru. Umowa o członkostwo wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności i stanowi podstawę wpisu kasy do rejestru.

1b. Podjęcie działalności przez kasę wymaga uprzedniego zatwierdzenia przez Kasę Krajową planu działalności kasy na najbliższe trzy lata. Plan powinien zapewniać, że działalność kasy będzie bezpieczna dla zgromadzonych w kasie środków pieniężnych.”,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kasie Krajowej przysługują w stosunku do kas uprawnienia związku rewizyjnego wskazane w ustawie z dnia ... o spółdzielniach (Dz. U. Nr ..., poz. ...).”;

18) w art. 34 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 oraz dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:

„2. Komisja Nadzoru Finansowego sprawuje nadzór nad kasami oraz Kasą Krajową w zakresie i na zasadach określonych w ustawie, pod względem zgodności ich działalności z przepisami prawa i zachowania stabilności finansowej kas oraz realizacji przez Kasę Krajową ustawowych zadań zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w kasach oszczędności ich członków oraz stabilności finansowej kas.

3. Czynności podejmowane przez Komisję Nadzoru Finansowego w ramach sprawowanego nadzoru polegają w szczególności na:

- 1) dokonywaniu oceny sytuacji finansowej kas, w tym badaniu wypłacalności, jakości aktywów, płynności płatniczej, wyniku finansowego kas,
- 2) badaniu jakości systemu kontroli wewnętrznej,

- 3) badaniu zgodności udzielanych kredytów, pożyczek pieniężnych i poręczeń oraz emitowanych przez Kasę Krajową papierów wartościowych z obowiązującymi w tym zakresie przepisami,
- 4) badaniu zabezpieczenia i terminowości spłaty kredytów i pożyczek pieniężnych,”;
- 5) badaniu przestrzegania warunków, o których mowa w art. 23 ust. 4, art. 24-25a, art. 25b i art. 30 ust. 2 i 3,
- 6) dokonywaniu oceny sprawowanego przez Kasę Krajową nadzoru nad kasami,
- 7) badaniu stosowanego oprocentowania kredytów i pożyczek oraz złożonych oszczędności i lokat,
- 8) badaniu przestrzegania, określonych przez Kasę Krajową, norm dopuszczalnego ryzyka w działalności kas oraz jednolitych procedur świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji.”;
- 19) po art. 34 dodaje się art. 34a i 34b w brzmieniu:

„Art. 34a. 1. W ramach nadzoru nad działalnością kas Komisja Nadzoru Finansowego jest uprawniona do:

- 1) żądania udostępnienia przez kasę kopii dokumentów i danych, związanych z jej działalnością oraz zapoznawania się z ich treścią,
 - 2) żądania udzielenia wszelkich informacji i wyjaśnień, dotyczących działalności kasy, przez członków władz statutowych, pracowników oraz inne osoby, związane z kasa umową zlecenia, umową o dzieło lub innym stosunkiem prawnym o podobnym charakterze.
2. Komisja Nadzoru Finansowego, kierując pisemne żądanie, o którym mowa w ust. 1, wskazuje termin jego wykonania, powiadamiając o żądaniu i terminie jego wykonania Kasę Krajową.
 3. O stwierdzonych na podstawie uzyskanych informacji, wyjaśnień i dokumentów nieprawidłowościach w działalności kasy, Komisja Nadzoru Finansowego powiadamia Kasę Krajową, wyznaczając jej terminy do przeprowadzenia kontroli w kasie oraz do podjęcia działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Powiadomienie powinno zawierać uzasadnienie oraz pouczenie o prawie zgłoszenia zastrzeżeń.

4. Powiadomienie, o którym mowa w ust. 3 jest czynnością nadzorczą, która nie rozstrzyga co do istoty sprawy ani nie dotyczy uprawnień lub obowiązków wynikających z przepisów prawa.
5. Kasa Krajowa, po przeprowadzeniu kontroli:
 - 1) podejmuje działania, o których mowa w art. 41- 42, informując o nich Komisję Nadzoru Finansowego albo
 - 2) zgłasza Komisji Nadzoru Finansowego umotywowane zastrzeżenia do treści powiadomienia, o którym mowa w ust. 3.
6. Komisja Nadzoru Finansowego po rozpatrzeniu zgłoszonych zastrzeżeń może:
 - 1) uwzględnić zastrzeżenia w całości lub w części,
 - 2) nie uwzględnić zastrzeżeń, jeżeli są bezzasadne.
7. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości lub w części Komisja Nadzoru Finansowego, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje Kasie Krajowej podjęcie określonych działań, o których mowa w art. 41 - 42, wyznaczając jej w tym celu odpowiedni termin, nie krótszy niż 14 dni.
8. W przypadku stwierdzenia, że Kasa Krajowa nie realizuje działań, wynikających z prawomocnej decyzji, o której mowa w ust. 7, Komisja Nadzoru Finansowego, po uprzednim upomnieniu na piśmie, może nałożyć na Kasę Krajową karę finansową w wysokości do 100.000 zł. Kara finansowa podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 34 b. 1. Kasa Krajowa corocznie przedstawia Komisji Nadzoru Finansowego:

- 1) sprawozdanie z działalności kas i Kasy Krajowej oraz sprawozdanie finansowe wraz z rachunkiem wyników kas i Kasy Krajowej oraz opinią biegłego rewidenta – w ciągu dwóch miesięcy od dnia zatwierdzenia tego sprawozdania przez walne zgromadzenie Kasy Krajowej,

- 2) sprawozdanie ze sprawowania nadzoru nad kasami wraz z informacją o programach naprawczych przedstawionych do zatwierdzenia oraz realizowanych w kasach,
 - 3) sprawozdanie z gospodarowania funduszem stabilizacyjnym,
 - 4) treść ustanowionych norm dopuszczalnego ryzyka w działalności kas oraz jednolitych procedur świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji.
2. Kasa Krajowa co trzy miesiące przedstawia Komisji Nadzoru Finansowego:
- 1) informację o czynnościach nadzoru nad kasami wraz z informacją o programach naprawczych przedstawionych do zatwierdzenia oraz realizowanych w kasach,
 - 2) informację o stanie funduszu stabilizacyjnego.
3. Komisja Nadzoru Finansowego, w wypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub braków w dokumentacji, o której mowa w ust. 1 i 2, może wezwać Kasę Krajową do ich usunięcia.
4. Komisja Nadzoru Finansowego, po uprzednim wezwaniu Kasy Krajowej do podjęcia lub zaniechania określonej czynności lub zaniechania podejmowania czynności określonego rodzaju, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 7 i 8, i wyznaczeniu jej w tym celu odpowiedniego terminu, nie krótszego niż 30 dni, może po bezskutecznym upływie terminu, w drodze decyzji administracyjnej, nakazać Kasie Krajowej podjęcie lub zaniechanie określonej czynności lub na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy nakazać Kasie Krajowej zaniechanie podejmowania czynności określonego rodzaju, jeżeli niepodjęcie lub niezaniechanie takich czynności może zagrażać stabilności Kasy Krajowej.
5. Komisja Nadzoru Finansowego lub upoważniona przez nią osoba jest uprawniona do żądania pisemnych lub ustnych informacji i wyjaśnień oraz okazania dokumentów lub innych nośników informacji, jak również udostępnienia danych związanych ze sprawowaniem przez Kasę Krajową funkcji stabilizacji finansowej i nadzoru nad kasami.

6. W przypadku stwierdzenia, że Kasa Krajowa nie realizuje obowiązków lub zaleceń określonych w prawomocnej decyzji, o której mowa w ust. 4, Komisja Nadzoru Finansowego, po uprzednim upomnieniu na piśmie, może nałożyć na Kasę Krajową karę finansową w wysokości do 100.000 zł. Kara finansowa podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
7. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określi wzory oraz zasady sporządzania i przekazywania sprawozdania z działalności kas i Kasy Krajowej, sprawozdania finansowego kas i Kasy Krajowej, rachunku wyników kas i Kasy Krajowej, sprawozdania Kasy Krajowej ze sprawowania nadzoru nad kasami wraz z informacją o przedstawionych do zatwierdzenia oraz realizowanych w kasach programach naprawczych i sprawozdania Kasy Krajowej z gospodarowania funduszem stabilizacyjnym, o których mowa w ust. 1, a także informacji Kasy Krajowej o czynnościach nadzoru nad kasami wraz z informacją o przedstawionych do zatwierdzenia oraz realizowanych w kasach programach naprawczych i informacji Kasy Krajowej o stanie funduszu stabilizacyjnego, o których mowa w ust. 2, zapewniając efektywność nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego w celu zapewnienia stabilności finansowej Kasy Krajowej i kas, nadzorowanych przez Kasę Krajową.”;

20) art. 35 otrzymuje brzmienie:

„Art. 35. 1. Kasa Krajowa prowadzi działalność na rzecz swoich członków, a w szczególności:

- 1) reprezentuje interesy kas przed organami władzy publicznej,
- 2) wyraża opinie o projektach aktów prawnych dotyczących kas,
- 3) zapewnia doradztwo prawne, organizacyjne i finansowe,
- 4) organizuje szkolenia i prowadzi działalność wydawniczą związaną z działalnością kas,
- 5) określa normy dopuszczalnego ryzyka w działalności kas,
- 6) opracowuje jednolite procedury świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji oraz systemy informatyczne,

- 7) przyjmuje lokaty,
 - 8) udziela pożyczek i kredytów,
 - 9) pośredniczy w przeprowadzaniu rozliczeń, o których mowa w art. 3 ust. 1,
 - 10) wydaje karty płatnicze dla członków kas,
 - 11) wydaje, rozlicza i umarza pieniądź elektroniczny,
 - 12) wykonuje wobec kas funkcje związku rewizyjnego,
 - 13) pośredniczy przy dokonywaniu przekazów przez kasy,
 - 14) prowadzi rachunki swoich członków i przeprowadza rozliczenia pieniężne,
 - 15) prowadzi Centralny Rejestr Rachunków prowadzonych przez kasy.
2. Uchwały Kasy Krajowej w sprawach, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 5 i 6, mogą być zaskarżone tylko w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym.
 3. Do rozliczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 14, stosuje się odpowiednio przepisy prawa bankowego o bankowych rozliczeniach pieniężnych.
 4. Opłaty i prowizje, pobierane w związku z przeprowadzaniem rozliczeń, o których mowa w ust. 2 oraz w art. 3 ust. 1, przez Narodowy Bank Polski oraz inne instytucje uczestniczące w tych rozliczeniach, nie mogą być ustalane w wysokości wyższej niż obowiązujące dla banków.
 5. W celu zabezpieczenia wierzytelności z tytułu pożyczek i kredytów udzielonych kasie przez Kasę Krajową kasa może dokonać przelewu swoich wierzytelności wobec członków z tytułu udzielonych im pożyczek i kredytów.
 6. Lokata składana przez członka kasy w tej kasie oraz lokata, składana przez kasę w Kasie Krajowej nie stanowią pożyczki w rozumieniu art. 16 ust. 7b ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.”;
- 21) w art. 36 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3. Statut Kasy Krajowej określa zasady tworzenia funduszu stabilizacyjnego oraz jego przeznaczenie. Fundusz stabilizacyjny jest funduszem własnym Kasy Krajowej.

4. Wolne środki pieniężne funduszu stabilizacyjnego mogą być inwestowane wyłącznie w obligacje i inne papiery wartościowe, emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa, Narodowy Bank Polski, państwa członkowskie Unii Europejskiej lub międzynarodowe instytucje finansowe w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe, jak również w jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego.”;

22) w art. 37 w ust. 1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) w nabywanie wierzytelności pieniężnych zasądzonych prawomocnym wyrokiem sądowym lub uznanych przez dłużnika.”;

23) w art. 39:

„a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kasa Krajowa sprawuje nadzór nad kasami w zakresie zgodności ich działalności z przepisami prawa, statutu i prawidłowo prowadzonej gospodarki finansowej.”,

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wstępu na teren obiektu, w którym jest prowadzona działalność kasy, w dniach i godzinach jej działalności.”;

24) w art. 40 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badaniu zgodności kredytów i pożyczek udzielanych przez kasy z przepisami art. 23 – 25b i art. 29.”;

25) w art. 41 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku stwierdzenia, że działalność kasy jest wykonywana z rażącym naruszeniem przepisów prawa lub postanowień statutu, Kasa Krajowa zawiesza lub odwołuje poszczególnych członków zarządu kasy, odpowiedzialnych za stwierdzone uchybienia.”;

26) po art. 41 dodaje się art. 41a w brzmieniu:

„Art. 41a. 1. W przypadku powstania straty bilansowej lub znacznego prawdopodobieństwa jej wystąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności kasy, zarząd kasy niezwłocznie

zawiadamia o tym Kasę Krajową i Komisję Nadzoru Finansowego oraz przedstawia program naprawczy i zapewnia jego realizację.

2. Kasa Krajowa może wyznaczyć kasie termin do opracowania programu naprawczego, o którym mowa w ust. 1, oraz polecić jego uzupełnienie lub ponowne opracowanie.
3. Kasa Krajowa może ustanowić kuratora nadzorującego wykonanie programu naprawczego przez kasę, określając zakres jego czynności.”;

27) art. 42 otrzymuje brzmienie:

„Art. 42. 1. W przypadku powstania znacznego prawdopodobieństwa zaprzestania spłacania długów przez kasę lub stwierdzenia, że jej działalność jest wykonywana z rażącym lub uporczywym naruszeniem przepisów prawa, jak również w przypadku, gdy kasa nie realizuje programu naprawczego, albo gdy realizacja tego programu okaże się nieskuteczna, Kasa Krajowa może ustanowić zarząd komisaryczny.

2. Kasa Krajowa może ustanowić zarząd komisaryczny na czas oznaczony lub do odwołania.

3. Z dniem ustanowienia zarządu komisarycznego wygasają mandaty członków zarządu i rady nadzorczej. Zarząd komisaryczny przejmuje wszystkie kompetencje organów kasy, z wyłączeniem wyboru ich członków.”.

Art. 107. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186) w art. 38 po pkt 9b dodaje się pkt 9c w brzmieniu:

„9c) w przypadku spółdzielni:

- a) wysokość funduszu udziałowego ustalanego zgodnie z art. 50 § 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o spółdzielniach (Dz.U. Nr ..., poz. ...),
- b) wysokość i liczbę objętych udziałów obowiązkowych,
- c) wskazanie, czy udziały są zbywalne między członkami lub między członkiem a osobą przystępującą do spółdzielni;”.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 108. Postępowania wewnętrzzspółdzielcze i postępowania sądowe, wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, toczą się według przepisów dotychczasowych.

Art. 109. Do oceny skutków zdarzeń prawnych stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym zdarzenia te nastąpiły.

Art. 110. W wypadkach, o których mowa w art. 43 § 3, art. 46 lub 47, członkostwo w zarządzie, radzie albo zebraniu przedstawicieli ustaje po upływie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 111. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 129 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze pozostają w mocy do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie art. 81 niniejszej ustawy.

Art. 112 § 1. Spółdzielnie, związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza istniejące w dniu wejścia w życie ustawy dokonają zmian swoich statutów stosownie do wymagań ustawy i w trybie przez nią przewidzianym. Zgłoszenia do rejestru tych zmian spółdzielnie dokonają najpóźniej do dnia 1 lipca 2009 r., a związki spółdzielcze i Krajowa Rada Spółdzielcza najpóźniej do dnia 1 lipca 2010 r.

§ 2. Do czasu zarejestrowania nowych statutów postanowienia dotychczasowych statutów pozostają w mocy. Jednakże w wypadku sprzeczności między dotychczasowymi postanowieniami statutów a przepisami niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy.

Art. 113. Traci moc ustawa z dnia z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze, z wyjątkiem art. 91 § 1¹ i 1², art. 93a oraz art. 138-203.

Art. 114. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., z wyjątkiem art. 104, który wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

U z a s a d n i e

Przemiany społeczne i gospodarcze, które dokonały się po 1989 r. spowodowały konieczność dokonania ogromnych zmian w polskim systemie prawnym. W zakresie norm regulujących prowadzenie działalności gospodarczej i jej organizacyjne formy trzeba tu wymienić choćby wejście w życie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Kodeksu spółek handlowych, nowego Prawa bankowego, ustawy o działalności ubezpieczeniowej, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustaw o ochronie konkurencji i konsumentów oraz o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Jedną z najważniejszych organizacyjnych form prowadzenia działalności gospodarczej i przy tym formą szczególnie predestynowaną do jej wykorzystywania w warunkach polskich jest spółdzielnia; spółdzielnia czyli samorządne i niezależne zrzeszenie, do którego przynależność jest dobrowolna a członkostwo otwarte, skład osobowy i fundusz udziałowy są zmienne w czasie jego trwania, a celem jest prowadzenie działalności gospodarczej w oparciu o współdziałanie członków. Ta forma organizacyjna prowadzenia działalności gospodarczej nie uzyskała jednak dotąd, pomimo wielokrotnie formułowanych społecznych oczekiwań, nowej normatywnej podstawy swojego rozwoju, wciąż eksploatowana jest w oparciu o regulację ustawy z 1982r., pomimo wielokrotnych nowelizacji nie przystającą już do nowych uwarunkowań. Takie nowe regulacje wprowadzono dla poszczególnych rodzajów spółdzielni, w ustawach o spółdzielniach mieszkaniowych i ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, reformując w sposób zasadniczy działalność tych typów spółdzielni oraz w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych z 1995r., dając podstawy odrodzenia się tej dziedziny spółdzielczości finansowej. Jednak pomimo szeregu podejmowanych w tym zakresie prób, a przy tym znacznego zaawansowania prac legislacyjnych nad projektami nowej ustawy ustrojowej polskiej spółdzielczości, nie udało się doprowadzić do tego, aby nowa ustawa ustrojowa weszła w życie. Dwukrotnie projekt uchwalony przez Parlament spotkał się z odmową podpisania go ze strony Prezydenta. W roku 1993 odmówił podpisu Lech Wałęsa, w roku 2001 - Aleksander Kwaśniewski. Do końca IV kadencji Sejmu trwały prace nad projektem ustawy

spółdzielczej, zgłoszonej z inicjatywy Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, które uległy przerwaniu z upływem kadencji.

Brak takiej nowoczesnej spółdzielczej ustawy ustrojowej sprzyja krytyce samej spółdzielczej formy gospodarczego współdziałania, choć w istocie sformułowane zarzuty nie dotyczą istoty konstrukcji spółdzielni, lecz wadliwych rozwiązań kształtujących się w praktyce na tle niedoskonałej regulacji. Stąd konieczne staje się stworzenie nowoczesnych podstaw działalności spółdzielni, stanowiących podstawę ich rozwoju.

Zadania stojące przed projektodawcą tworzącym projekt nowej regulacji spółdzielczej to przede wszystkim dostosowanie zasad organizacji i działalności spółdzielni do tego, aby – skoro są przedsiębiorcami, skoro działalność gospodarcza stanowi podstawowy cel istnienia spółdzielni – mogły skutecznie konkurować z przedsiębiorcami działającymi w innych formach prawnych. Istotnym zadaniem jest również stworzenie tym spółdzielniom, których założyciele i członkowie pragnęliby tą formę współdziałania wykorzystać w celu innym niż gospodarczy, możliwości prowadzenia działalności społecznej, w tym działalności charytatywnej czy działalności pożytku publicznego.

Takie rozwiązanie z jednej strony może wzbogacić działalność ruchu spółdzielczego o nowe obszary (również do tej pory spółdzielnie mogły prowadzić działalność społeczną i kulturalną, była to jednak ich działalność uboczna i prowadzona przede wszystkim na rzecz własnych członków i ich rodzin), z drugiej strony pozwala spółdzielniom, których zasadniczym zadaniem jest zaspokajanie innych niż gospodarcze potrzeb swych członków, jednoznacznie określić cel swej działalności. Na gruncie nowej definicji celu działania spółdzielni jej istnienie będzie mogło być nakierowane na prowadzenie działalności społecznej, w tym działanie w charakterze organizacji pożytku publicznego.

Projekt określa także w sposób jednoznaczny relację pomiędzy standardami regulującymi stosunki prawne pomiędzy spółdzielnią i jej członkami, stanowiąc, że w granicach wyznaczonych ustawą materię tą reguluje statut, zaś w granicach wyznaczonych przez ustawę i statut, stosunki majątkowe pomiędzy spółdzielnią i jej członkami regulują umowy (art. 2). Projekt definiuje także pojęcie regulaminów obowiązujących w spółdzielni i reguluje zasady ich wydawania. Projekt wprowadza zasadę, że członkami spółdzielni mogą być wszystkie osoby fizyczne, pozwalając

jedynie, aby statut, wtedy, gdy jest to uzasadnione ze względu na przedmiot działalności spółdzielni, mógł wyłączyć możliwość przystępowania do niej osób mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych lub nie mających takiej zdolności (art. 7). Projektowana ustawa wyraża wprost zasadę równości praw wszystkich członków spółdzielni i zakreśla możliwe od niej odstępstwa (w przypadku gdy statut spółdzielni dopuszcza członkostwo osób prawnych, prawa i obowiązki poszczególnych kategorii osób prawnych mogą być zróżnicowane w sposób określony w statucie – art. 16 § 1). Projekt zakreśla także, w sposób bardziej precyzyjny niż miało to miejsce na gruncie Prawa spółdzielczego z 1982 r., zasady dostępu członka do dokumentów spółdzielni, z zachowaniem ochrony poufności informacji chronionych innymi przepisami obowiązującego prawa (art. 16 § 2). Artykuł 8 określa wprost akt nabycia członkostwa w istniejącej spółdzielni jako umowę o członkostwo, wskazując także wprost, że poprzez zawarcie tej umowy osoba przystępująca do spółdzielni poddaje się postanowieniom statutu, a także reguluje coraz bardziej doniosłą w praktyce kwestię zapisu na sąd polubowny w sprawach pomiędzy spółdzielnią i jej członkiem. W artykule 10 przewidziano precyzyjną regulację objęcia udziału w spółdzielni, jednoznacznie przewidując, że objęcie udziału następuje z chwilą dokonania wpłaty na udział. Nowością jest wprowadzenie możliwości zbywania udziałów pomiędzy członkami lub na rzecz osoby, która złożyła oświadczenie o przystąpieniu do spółdzielni (art. 12), a więc rozwiązanie sprawdzające się w praktyce działania wielu zagranicznych systemów prawa spółdzielczego. Tworzeniu motywacji dla członków spółdzielni do zwiększania jej kapitału służy zapis art. 52 § 2, zgodnie z którym nadwyżka bilansowa spółdzielni przeznaczona do podziału pomiędzy członków podlegać może podziałowi proporcjonalnie do liczby udziałów posiadanych przez członków spółdzielni, a także wprowadzenie możliwości oprocentowania udziałów z zysku spółdzielni (art. 15). Nowością jest także zawarta w art. 18 definicja umowy o wniesienie wkładu, konstrukcji przyjmowanej niekiedy w literaturze przedmiotu, jednak z powodu braku regulacji normatywnej nastroczająca ogromnej liczby trudności w praktyce.

Istotną rolę powinna odegrać także regulacja postępowania wewnątrzspółdzielczego z uściśleniem, że nie jest dopuszczalne wprowadzenie w statucie obowiązku wyczerpania postępowania wewnątrzspółdzielczego w sprawach, w których przysługuje droga sądowa, to jest w sprawach cywilnych w znaczeniu

materialnym lub formalnym (art. 25). Ważne jest także doprecyzowanie szeregu kwestii związanych z zaskarżaniem uchwał najwyższego organu spółdzielni, w szczególności w zakresie stwierdzenia nieważności lub nieistnienia takiej uchwały (art. 34). Przepis art. 29 wprowadza jednoznaczne zasady reprezentacji członków spółdzielni w zakresie wykonywania prawa do udziału w walnym zgromadzeniu i nowe rozwiązanie, pozwalające na udzielenie pełnomocnictwa do udziału w walnym zgromadzeniu, jednakże z zachowaniem rygorów formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym oraz zasady, że jeden pełnomocnik może reprezentować tylko jednego członka spółdzielni. Takie rozwiązanie powinno stanowić zachętę do większego udziału członków, także poprzez pełnomocnika, w obradach najwyższego organu spółdzielni. Temu samemu celowi służy zawarte w art. 38 § 3 rozwiązanie, przewidujące możliwość dopuszczenia w statucie spółdzielni głosowania na zebraniach grup członkowskich w drodze indywidualnego zbierania głosów oddanych przez członków nieobecnych na zebraniu grupy członkowskiej. Przerwaniu zaistniałego w wielu spółdzielniach stanu niemożności skutecznego podjęcia uchwał nawet w najważniejszych dla spółdzielni sprawach, służy rozwiązanie zawarte w art. 32 § 2. W myśl tego przepisu, walne zgromadzenie może podejmować uchwały niezależnie od liczby obecnych członków, uprawnionych do głosowania, chyba że statut stanowi inaczej.

Uzdrowieniu działalności spółdzielni służyć ma doprecyzowanie regulacji dotyczących zawieszenia w czynnościach członka zarządu, a w szczególności zasady reprezentowania spółdzielni przez członków zarządu, pełnomocników i prokurentów, w szczególności wskazanie, że w spółdzielni prokura jest zawsze prokurą łączną, choćby ustanowiono tylko jednego prokurenta (art. 44, 45).

Usunięciu pewnej fikcji prawnej w zakresie możliwości pokrycia przez spółdzielnię straty już w drugim roku jej działalności służy rozwiązanie zawarte w art. 54, zgodnie z którym straty z pierwszych trzech lat obrotowych po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w ciągu pięciu lat następných. Do ożywienia gospodarki spółdzielni powinno także przyczynić się rozwiązanie zawarte w art. 105, usuwające negatywne zjawisko podwójnego opodatkowania dochodów spółdzielni z transakcji z jej członkami.

Nowatorskie rozwiązania przewiduje projekt w odniesieniu do przekształceń organizacyjnych spółdzielni. Zmierzają one do stworzenia zarówno możliwości

jednoczesnego połączenia się kilku spółdzielni, jak i jednoczesnego podziału spółdzielni na kilka organizmów. Takie rozwiązanie istotnie ułatwia kwestie rachunkowe i podziału majątku w stosunku do stosowanego dotychczas w praktyce rozwiązania polegającego na sekwencji kolejnych podziałów. Projekt wyłącza też konieczność określania w uchwałach połączeniowych lub podziałowych dnia połączenia, które to określenie, choć będące jedynie formalnością, stawało się w praktyce stosunkowo często przyczyną wadliwości takich uchwał. Zgodnie z projektem chwilą połączenia stanie się chwila zarejestrowania połączenia (art. 60 § 2), a w przypadku podziału – chwila zarejestrowania spółdzielni powstającej w wyniku podziału (art. 65). Problem relacji między dniem, na który sporządzono bilans oraz dniem połączenia lub podziału był jednym z głównych problemów w zakresie weryfikacji prawidłowości uchwał w przedmiocie przekształceń organizacyjnych spółdzielni. Naprzeciw potrzebom wynikającym z praktyki obrotu wychodzi także regulacja dotycząca informowania przez spółdzielnie uczestniczące w przekształceniach o zbyciu lub obciążeniu swego majątku w stosunku do stanu ujawnionego w sprawozdaniu finansowym stanowiącym podstawę przekształcenia, a także uprawnienie do przeprowadzenia – za jej zgodą – badania stanu finansowego i prawnego innej spółdzielni uczestniczącej w połączeniu (art. 59, 62).

Rozwiązaniem nowym, realizującym w sposób pełniejszy niż dotychczas zasadę cywilnoprawnego charakteru stosunków pomiędzy spółdzielnią i jej członkami oraz pomiędzy spółdzielnią stopnia podstawowego i związkami spółdzielczymi jest regulacja likwidacji przymusowej spółdzielni, to jest likwidacji z inicjatywy związku rewizyjnego. Według projektowanego przepisu art. 68 rola takiego związku sprowadza się do wystąpienia z wnioskiem do sądu okręgowego. Związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, może wystąpić do sądu okręgowego, właściwego ze względu na siedzibę spółdzielni, z wnioskiem o wydanie postanowienia o postawieniu spółdzielni w stan likwidacji (poprzednio zdarzeniem powodującym przejście spółdzielni w stan likwidacji przymusowej była uchwała związku rewizyjnego).

Istotnym *novum* są także przepisy art. 69, regulujące los majątku pozostałego po spółdzielni, wykreślonej z rejestru z powodu niepodjęcia przez nią działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nieposiadania przez nią majątku (tzw. wykreślenie bez likwidacji z art. 115 obowiązującego dotychczas Prawa

spółdzielczego) i obowiązki związku rewizyjnego w tym zakresie. Regulacja tej instytucji usuwa także konieczność dokonywania wykładni norm ją regulujących w sposób daleko odbiegający od ich dosłownego brzmienia. W dotychczasowej regulacji mowa była bowiem o spółdzielni nieposiadającej majątku, jednak spółdzielni nieposiadających w ogóle żadnego majątku w zasadzie nie było, stąd organy stosujące prawo stawały przed wyborem traktowania przepisu art. 115 Prawa spółdzielczego jako martwego, albo dokonania jego wykładni celowościowej, dopuszczającej wykreślenie na tej podstawie spółdzielni, której majątek był znikomy. Uregulowano także sposób postępowania z majątkiem spółdzielni, która ulega wykreśleniu z rejestru w sytuacji gdy jej majątek nie wystarczy na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a wierzyciele nie wyrażą zgody na ich pokrycie (tzw. wykreślenie bez upadłości z art. 143 dotychczasowego Prawa spółdzielczego – w projekcie art. 87).

W zakresie likwidacji nowym rozwiązaniem jest przyznanie zwiększonej ochrony należnościom ze stosunku pracy i odszkodowaniom z tytułu uszkodzenia ciała, wywołania rozstroju zdrowia lub pozbawienia życia, w tym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (na równi z kosztami likwidacji), mające zapobiegać patologicznemu zjawisku prowadzenia przewlekłych postępowań likwidacyjnych, w toku których jedynymi zaspokajanymi należnościami są właśnie koszty likwidacji (art. 76). Nowością jest także precyzyjna regulacja w zakresie sposobu postępowania z majątkiem pozostałym po zaspokojeniu należności likwidowanej spółdzielni (art. 77). Regulacja ta obejmuje po pierwsze zasady podziału na wypadek gdy ani statut, ani ostatecznie walne zgromadzenie nie określiło losu tego majątku (wówczas podlega on podziałowi pomiędzy tych członków, którzy należeli do spółdzielni do chwili postawienia jej w stan likwidacji oraz tych byłych członków, których członkostwo ustało nie wcześniej niż 3 lata przed datą postawienia spółdzielni w stan likwidacji i którzy należeli do spółdzielni co najmniej przez 3 lata i nie zostali z niej wykluczeni, a dokonywany jest proporcjonalnie do liczby udziałów w spółdzielni). Po drugie przewidziano rozwiązanie na wypadek, gdyby taki podział był niemożliwy lub niecelowy, wskazując jednocześnie kiedy sytuacja taka zachodzi (gdyby skutek podziału, po pokryciu jego kosztów, na członka spółdzielni mającego w niej jeden udział przypadła kwota nie przekraczająca 1/4 minimalnego wynagrodzenia za

pracę). Projekt wskazuje też podmiot odpowiedzialny za dokonanie dyspozycji tym majątkiem (związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona).

Nowa regulacja w zakresie upadłości spółdzielni uwzględnia konieczność współgrania rozwiązań ustawy spółdzielczej i nowego Prawa upadłościowego i naprawczego. Trzeba było uwzględnić istnienie dwóch rodzajów postępowania upadłościowego, o odmiennych konsekwencjach (upadłość z możliwością zawarcia układu z wierzycielami i upadłość tzw. likwidacyjna) oraz istnienie nowej w polskim systemie prawnym instytucji postępowania naprawczego. Ze względu na mnożące się przypadki zgłaszania niezasadnych wniosków o ogłoszenie upadłości spółdzielni w celu skłonienia wypłacalnej spółdzielni do realizacji swych zobowiązań przez członków lub innych wierzycieli spółdzielni zdecydowano się na kontrowersyjne, ale konieczne rozwiązanie, polegające na wprowadzeniu zamkniętej listy podmiotów, które mogą wnioskować o postawienie spółdzielni w stan upadłości. Mają to być: zarząd oraz podmioty uprawnione do żądania zwołania walnego zgromadzenia lub zebrania przedstawicieli członków spółdzielni, związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona i Krajowa Rada Spółdzielcza lub wierzyciele, których wierzytelności wraz z odsetkami wynoszą łącznie co najmniej 10% wartości majątku spółdzielni (art. 82 § 7).

W zakresie regulacji działalności związków spółdzielczych nowością jest zwiększenie minimalnej liczby spółdzielni - założycieli związku rewizyjnego do 30, mające na celu przywrócenie założonej przez ustawodawcę rangi związku rewizyjnego jako organu samorządowego nadzoru spółdzielczego. Natomiast w zakresie regulacji krajowego samorządu spółdzielczego istotnym *novum* jest podniesienie do rangi ustawowej zasady udziału poszczególnych branż spółdzielczych w organach krajowego samorządu spółdzielczego, przejętej właśnie z regulacji samorządowych. Jednakże dotychczasową zasadę proporcji liczby delegatów do liczby spółdzielni reprezentujących daną branżę zastąpiono zasadą proporcji liczby delegatów do liczby członków zrzeszonych w spółdzielniach danej branży. Taka proporcja lepiej odzwierciedla rzeczywisty udział poszczególnych branż spółdzielczych w ruchu spółdzielczym, bowiem to liczba członków obrazuje wielkość danej branży spółdzielczej, zaś liczba spółdzielni, których wielkość może być bardzo różna, jest wartością zmieniającą się w wyniku przekształceń organizacyjnych spółdzielni, zmierzających w odmiennych kierunkach w zależności od uwarunkowań

ekonomicznych działalności poszczególnych branż. Pojęcie branż spółdzielczych musiało pojawić się także w zakresie regulacji roli Krajowej Rady Spółdzielczej jako konsultanta aktów prawnych dotyczących spółdzielczości. Zgodnie z art. 96 § 2 pkt 3, inicjowanie i opiniowanie aktów prawnych dotyczących spółdzielczości i mających dla niej istotne znaczenie, następować ma przy udziale przedstawicieli wszystkich branż spółdzielczych, których akt prawny może dotyczyć. Takie rozwiązanie ma zapobiec sytuacjom, które miały miejsce kilkakrotnie w niedawnej przeszłości, kiedy to w toku prac legislacyjnych nad przepisami dotyczącymi jednej tylko z branż spółdzielczych (najczęściej spółdzielczości mieszkaniowej) dokonywano zmiany ogólnych regulacji dotyczących wszystkich typów spółdzielni, a brak konsultacji z przedstawicielami pozostałych branż powodował, iż nie uwzględniano przy tym odmiennych potrzeb i uwarunkowań działalności innych branż spółdzielczych. W art. 97 wprowadzono także ustawowe wymagania kwalifikacyjne dotyczące członków Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej, przy czym zachowano zasadę minimalizmu tych wymagań, tak aby nie ograniczać swobody wyboru przedstawicieli do tego organu samorządu spółdzielczego oraz wprowadzono zakaz należenia przez tych członków do partii politycznej, co zapewnić ma pełniejszą realizację Zasad Spółdzielczych.

W zakresie przepisów karnych, ponad zakres objęty przepisami obowiązującego dotychczas Prawa spółdzielczego, spenalizowano tylko jeden czyn, polegający na rażącym lub uporczywym naruszeniu praw członków spółdzielni (art. 102 pkt 5). Czyn ten popełnić może członek organu lub likwidator spółdzielni. Taka regulacja pozwala z jednej strony ustrzec się przed penalizacją drobnych naruszeń obowiązków spółdzielni wobec członka, z drugiej zaś strony pozwala objąć zakazem karnym ciężkie naruszenia szerokiego katalogu praw członkowskich, bez konieczności rozbudowywania przepisu poprzez tworzenie obszernej listy.

W projekcie wprowadzono regulacje normujące zasady tworzenia oraz funkcjonowania spółdzielni uczniowskich umożliwiając zarazem tym spółdzielniom występowanie w obrocie oraz realizowanie zasady demokratycznego kierownictwa spółdzielni poprzez system organów. Przewidziano również zmiany ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

W przypadku ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych konieczność wprowadzenia zmian wywołana jest rozwojem spółdzielczości oszczędnościowo-kredytowej jaki dokonał się w okresie ponad 10 lat obowiązywania ustawy z 1995r. Natomiast w przypadku zmiany ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym jest ona spowodowana pominięciem specyfiki spółdzielni jako typu osoby prawnej przy tworzeniu ustawy, które powoduje, iż dane rejestrowane w przypadku spółdzielni nie odzwierciedlają w sposób prawidłowy jej sytuacji prawnej i ekonomicznej.

Jednocześnie pozostawiono w mocy przepisy obowiązującej ustawy – Prawo spółdzielcze dotyczące spółdzielni produkcji rolnej oraz przepisy dotyczące szczególnych zasad lustracji spółdzielni mieszkaniowych.

Ustawa o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych została uchwalona w 1995 r. jako podstawa tworzenia się i rozwoju od podstaw młodego jeszcze wówczas, odrodzonego na początku lat 90-tych XX wieku, polskiego ruchu SKOK. Liczba kas wraz z oddziałami wynosiła wówczas 137, zrzeszały one 85.200 członków. Ustawa ta spełniła założoną rolę, stając się podstawą budowy systemu SKOK jako nowoczesnego systemu sprawnie działających instytucji finansowych, realizujących skuteczny program ochrony oszczędności (na który składają się przede wszystkim obowiązkowe ubezpieczenie zgromadzonych w kasach oszczędności oraz utworzony w centrali ruchu SKOK – Kasie Krajowej Fundusz Stabilizacyjny) i poddanych sprawnemu nadzorowi samorządowemu, wykonywanemu przez Kasę Krajową jako spółdzielnię osób prawnych zrzeszającą obligatoryjnie wszystkie SKOK- i (o sprawnym funkcjonowaniu takiego nadzoru świadczy fakt, że przez cały okres obowiązywania ustawy nie zanotowano ani jednego przypadku upadłości spółdzielczej kasy ani też praktycznie nie zdarzyło się aby członek kasy nie otrzymał zwrotu złożonego w SKOK depozytu).

Na etapie rodzenia się systemu SKOK uzasadnione było przyjęcie w ustawie szeregu ograniczeń zakresu ich działalności, odpowiednio do możliwości operacyjnych niewielkiego jeszcze systemu. Obecnie rozwój ruchu SKOK, którego obrazem może być zarówno liczba kas wraz z oddziałami, sięgającą w marcu 2007 r. 1.608, jak i przede wszystkim liczba członków kas – 1.577 tys. osób, możliwości tego systemu i jego stabilność uległy ogromnemu wzmocnieniu, co powoduje odpadnięcie

uzasadnienia dla wielu spośród tych ograniczeń. Stopniowe ich usuwanie jest konieczne dla zapewnienia realizacji zasady ochrony konkurencji na rynku usług finansowych, a przede wszystkim dla ochrony interesów konsumentów takich usług, jakimi są członkowie spółdzielczych kas, a także tych członków kas, którzy są przedsiębiorcami. Jest to szczególnie uzasadnione ze względu na misję społeczną kas, jaką jest wspieranie rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości. Członkowie tacy, korzystający z rachunku rozliczeniowego lub oszczędnościowego prowadzonego przez kasę i dostarczanego przez nią kredytu powinni mieć taką samą sytuację prawną jak osoby korzystające z tego rodzaju usług dostarczanych przez bank (w szczególności mali i średni przedsiębiorcy, korzystający z usług finansowych kas powinni mieć prawo do uzyskania od kasy, prowadzącej ich rachunek i udzielającej im kredytu, poręczenia, które jest dla nich warunkiem koniecznym udziału w przetargach, zwłaszcza obligatoryjnych przetargach na zamówienia publiczne). Dlatego też jednym z podstawowych celów nowelizacji staje się rozszerzenie katalogu usług świadczonych przez SKOK właśnie o poręczenia (nowelizacja ustawy o zamówieniach publicznych stworzyła spółdzielczym kasom możliwość udzielania poręczeń na potrzeby postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, jednak regulacja ta dotyczy wyłącznie tego typu postępowań, nie zaś wszystkich przetargów i innych form wyłaniania kontrahenta w obrocie powszechnym, po drugie uzyskanie spójności pomiędzy zapisami ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych i ustawy o zamówieniach publicznych wymaga właśnie wprowadzenia poręczeń do katalogu usług finansowych świadczonych przez spółdzielcze kasy, zawartego w art. 3 pierwszej z wymienionych ustaw). Uzasadnione staje się także otwarcie dostępu do niektórych usług kas dla podmiotów zbiorowych, zrzeszających osoby fizyczne, do których skierowana jest misja SKOK. Takie podmioty to przede wszystkim inne spółdzielnie, zwłaszcza socjalne i mieszkaniowe, organizacje pożytku publicznego, związki zawodowe; rachunki w SKOK mogłyby być także prowadzone dla takich podmiotów jak jednostki terytorialne kościołów i związków wyznaniowych, a także pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe oraz w celu obsługi zakładowych funduszy świadczeń socjalnych prowadzonych przez pracodawców. Dla sprawnego działania systemu SKOK w zakresie rozliczeń pieniężnych niezwykle istotne jest także wprowadzenie możliwości świadczenia tego rodzaju usług przez każdą z kas na rzecz członka innej kasy, a także wprowadzenie możliwości dokonywania za pośrednictwem kas wpłat

gotówki na rachunek wierzyciela również dla osób nie będących członkami kas. Taka regulacja jest warunkiem sprawności i efektywności rozliczeń pieniężnych, stanowi eliminację sztucznej i nieuzasadnionej obecnie bariery ograniczającej prawidłową konkurencję na rynku usług finansowych; eliminuje ona upośledzenie rachunku w SKOK w stosunku do rachunku bankowego.

Konieczne jest także usunięcie kolejnej bariery utrudniającej sprawną działalność SKOK, to jest braku możliwości wystawiania tytułu egzekucyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych na wzór bankowego tytułu egzekucyjnego, który staje się tytułem wykonawczym (uprawniającym do prowadzenia egzekucji za pośrednictwem organu egzekucyjnego, jakim jest komornik sądowy) po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności. Przyznanie kasom możliwości wystawiania takich tytułów egzekucyjnych będzie oznaczało istotne uproszczenie dochodzenia przez kasy wierzytelności o zapłatę wobec członków; należności tych obecnie kasy dochodzić muszą w drodze procesu sądowego, co istotnie przedłuża postępowanie i zwiększa jego koszty, które w konsekwencji obciążają członków – dłużników. Z wprowadzeniem tego rozwiązania będzie się wiązać także przyznanie księgom rachunkowym SKOK oraz wystawianym przez nie w odpowiednim trybie dokumentom waloru dokumentu urzędowego. Taki walor posiadają obecnie dokumenty wystawiane przez banki, co istotnie obniża m. in. koszty ustanowienia hipoteki na zabezpieczenie kredytu bankowego.

W związku z rozwojem systemu SKOK konieczne staje się także podjęcie działań w sferze wzmocnienia wymagań stawianych członkom organów SKOK, jako podmiotów coraz bardziej profesjonalnych oraz wzmocnienie kompetencji nadzorczych Kasy Krajowej jak również poddanie systemu SKOK nadzorowi państwowemu.

Wzmocnienie nadzoru Kasy Krajowej polegać będzie przede wszystkim na usprawnieniu instrumentów reakcji Kasy Krajowej w razie stwierdzenia zagrożenia dla stabilności SKOK lub prowadzenia przez nią działalności niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (regulacje dotyczące funkcjonowania zarządu komisarycznego i odwołania członka zarządu kasy, odpowiedzialnego za uchyczenia). Przede wszystkim doprecyzowaniu ulegnie unormowanie dotyczące przygotowania, zatwierdzenia i realizacji przez taką kasę programu naprawczego. Natomiast regulacje w zakresie nadzoru państwowego obejmować będą

dostosowanie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych do założeń reformy nadzoru finansowego. Na podstawie ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym został utworzony urząd zintegrowanego nadzoru nad tym segmentem rynku - Komisja Nadzoru Finansowego.

W myśl założeń projektu Komisja Nadzoru Finansowego będzie sprawowała nadzór nad kasami oraz Kasą Krajową pod względem zgodności ich działalności z przepisami prawa i zachowania stabilności finansowej kas oraz realizacji przez Kasę Krajową ustawowych zadań zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w kasach oszczędności ich członków oraz stabilności finansowej kas. Nadzór KNF nad kasami obejmuje w zasadzie wszystkie czynności, wymienione w przepisach ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, poszerzone o czynności wprowadzane przygotowaną nowelizacją oraz o czynności dotyczące nadzoru nad Kasą Krajową. Sama konstrukcja nadzoru nie odbiega od klasycznych rozwiązań przyjmowanych w tym zakresie, poza istotnym wyjątkiem, dotyczącym stosowania środków nadzorczych, którymi w tym przypadku są kary finansowe. Kary finansowe mogą być bowiem nakładane przez KNF tylko na Kasę Krajową, a nie na poszczególne kasy.

W ramach uprawnień nadzorczych KNF miałyby pełny dostęp do dokumentów i danych związanych z działalnością każdej kasy oraz możliwość żądania wszelkich informacji od członków władz, pracowników oraz innych osób związanych z kasą. KNF miałyby również wpływ na ustalanie wymogów kwalifikacyjnych, jakie musieliby spełniać członkowie zarządów oraz rad nadzorczych kas. Informowana byłaby przez biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego kasy o ujawnionych przez niego faktach wskazujących na naruszenie prawa lub interesów członków kasy albo uzasadniających wyrażenie negatywnej opinii o sprawozdaniu finansowym lub odmowę wyrażenia opinii. KNF musiałaby być niezwłocznie zawiadamiana przez zarząd kasy o powstaniu straty bilansowej bądź znacznego prawdopodobieństwa jej wystąpienia albo powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności kasy.

Przyjęte w projekcie rozwiązania nadzorcze zakładają, iż środki oddziaływania w ramach sprawowanego nadzoru KNF nad SKOK będą wykonywane za pośrednictwem Kasy Krajowej. Stwierdzenie przez KNF jakichkolwiek nieprawidłowości w działalności kasy będzie skutkowało koniecznością

przeprowadzenia kontroli w tej kasie przez Kasę Krajową, w terminie wyznaczonym przez KNF. O stwierdzonych nieprawidłowościach w poszczególnych kasach KNF powiadamiałaby Kasę Krajową, wyznaczając jej zarazem termin przeprowadzenia kontroli w kasie oraz podjęcia działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Po przeprowadzeniu kontroli w kasie w wyniku nieprawidłowości wskazanych w powiadomieniu przez KNF, Kasa Krajowa mogłaby podjąć odpowiednie działania nadzorcze albo zgłosić KNF umotywowane zastrzeżenia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń, KNF mogłaby:

- 1) nakazać w drodze decyzji administracyjnej podjęcie przez Kasę Krajową określonej czynności nadzorczej wobec kasy,
- 2) nałożyć na Kasę Krajową karę finansową do wysokości 100 000 zł, w przypadku nie podjęcia przez Kasę Krajową stosownych działań nadzorczych, określonych uprzednio w decyzji administracyjnej.

W proponowanych w projekcie rozwiązaniach dotyczących nadzoru państwowego nad SKOK starano się uwzględnić specyfikę spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych jako spółdzielni, które z definicji są samorządnymi i niezależnymi zrzeszeniami, ustawowo podlegającymi już nadzorowi sprawowanemu przez Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową. Nadzór KNF ma uzupełniać dotychczas funkcjonujący, sprawdzony w praktyce mechanizm nadzoru sprawowanego przez Kasę Krajową nad wszystkimi spółdzielczymi kasami. Nadzór sprawowany przez Kasę Krajową wypełnia zadania nałożone na niego przez ustawodawcę, co zostało potwierdzone w dotychczasowej praktyce systemu SKOK (jak wskazano wcześniej nie zanotowano ani przypadku upadłości kasy, ani przypadku, w którym członek nie otrzymałby zwrotu złożonych w kasie środków pieniężnych). Stąd też uzasadnione zarówno z ekonomicznego, jak i prakseologicznego punktu widzenia jest jego zachowanie z jednoczesnym nadbudowaniem nad nim kolejnego piętra w postaci nadzoru wydzielonej komórki departamentu Komisji Nadzoru Finansowego. Takie rozwiązanie nie będzie pociągało nadmiernych obciążeń dla budżetu Państwa, a jednocześnie będzie stanowiło realizację zasady zachowania równowagi pomiędzy ciężarem nadzoru dla poddanego mu podmiotu i ryzykiem, przed którym zabezpieczać ma nadzór. Ponadto przyjęte rozwiązanie wpisuje się w ustawową zasadę, iż to Kasa Krajowa reprezentuje interesy kas przed organami władzy publicznej. Jednocześnie zostanie

zachowany dotychczasowy system gwarantowania depozytów w spółdzielczych kasach (obowiązkowe ubezpieczenie + Fundusz Stabilizacyjny Kasy Krajowej), który gwarantuje członkom spółdzielczych kas zwrot złożonych w kasach oszczędności na poziomie wyższym nawet niż publiczny system gwarantowania depozytów, funkcjonujący w systemie bankowym, to jest Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Rozwiązanie to jest w pełni zgodne z obowiązującym w tym zakresie prawem Unii Europejskiej, które wymaga by taki system gwarantowania depozytów zapewniał zwrot oszczędności w zakresie nie niższym niż system publiczny. Takie rozwiązania przyczynią się niewątpliwie do dalszego rozwoju systemu SKOK, tworząc płaszczyznę pełniejszej realizacji interesów ich członków i wzmacniając realizację zasady swobody konkurencji na rynku usług finansowych.

Projektodawca zdecydował się na powrót do klasycznej w polskim systemie prawnym konstrukcji, która przyjmuje istnienie tzw. konstytucji spółdzielczej, to jest ustawy ustrojowej, normującej ogólne, podstawowe zasady właściwe dla wszystkich typów spółdzielni i która w swym założeniu powinna być wolna od częstych ingerencji legislacyjnych (z takimi ingerencjami na gruncie Prawa spółdzielczego z 1982 r. mieliśmy do czynienia bardzo często, wielokrotnie dla realizacji doraźnych potrzeb, występujących tylko w zakresie poszczególnych rodzajów spółdzielni). Takie rozwiązanie stanowi powrót do klasycznego modelu regulacji przyjętego w pierwszej ustawie spółdzielczej niepodległej Polski, to jest w ustawie o spółdzielniach z dnia 29 października 1920r. (Dz. U. Nr 111, poz. 733 ze zm.), która okazała się niezwykle trwała i obowiązywała aż do wejścia w życie ustawy o spółdzielniach i ich związkach z 1961r. Ustawa z 1920 r. stała się w okresie II Rzeczypospolitej motorem rozwoju spółdzielczej formy gospodarowania, wcielającej w życie międzynarodowe zasady spółdzielcze. Za wyborem takiego modelu regulacji przemawia także istniejący i rozwijający się stan prawny, zaistniały po 1989 r., w którym to wiele spośród istniejących rodzajów spółdzielni zostało uregulowanych w odrębnych ustawach (w szczególności dotyczy to spółdzielni mieszkaniowych, banków spółdzielczych, spółdzielczych kas oszczędnościowo - kredytowych, spółdzielni socjalnych oraz spółdzielni europejskiej).

Odczuwana jest także potrzeba stworzenia bardziej nowoczesnej regulacji prawnej dla spółdzielni działających w zakresie rolnictwa (w tym w szczególności postulat uregulowania rolniczych spółdzielni handlowych) oraz dla spółdzielni pracy. Dlatego też w projekcie przyjęto rozwiązanie przejściowe, utrzymujące - do czasu wejścia w życie odrębnych ustaw regulujących działanie także tych rodzajów spółdzielni - stanowiące dotychczasową podstawę ich funkcjonowania przepisy Prawa spółdzielczego z 1982r. Zapewni to harmonijne, stopniowe zastępowanie tych przepisów przez nowo tworzone docelowe regulacje, służące rozwojowi tych rodzajów spółdzielni. Jednocześnie rozwiązanie takie zapewni trwałość regulacji odnoszącej się do wszystkich typów spółdzielni, pozwalając jednocześnie uniknąć tworzenia tymczasowej, niedoskonałej regulacji, nie realizującej w pełni oczekiwań i potrzeb spółdzielców należących lub pragnących należeć do tych rodzajów spółdzielni.

Przepisy o szkolnych spółdzielniach uczniowskich po raz pierwszy na poziomie ustawowym regulują organizację i działalność typu spółdzielni, który nie jest nowym zjawiskiem w polskiej spółdzielczości. Historia spółdzielni uczniowskich liczy bowiem ponad 100 lat (pierwsza spółdzielnia uczniowska została założona w Pszczelinie w 1900r.). Obecnie spółdzielnie uczniowskie działają przy szkołach, jako organizacje kierujące się wzorem statutu opracowanym przez Krajową Radę Spółdzielczą. Jednakże aby spółdzielnie takie mogły występować w obrocie, zawierać umowy niezbędne dla ich działalności (np. posiadać rachunek w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej) oraz realizować zasadę demokratycznego kierownictwa spółdzielni poprzez system organów potrzebna jest regulacja ustawowa. Specyfikę tego typu spółdzielni wyznacza okoliczność, że w większości przypadków członkowie spółdzielni uczniowskich nie ukończyli 18 roku życia i nie mają pełnej zdolności do czynności prawnych. Założeniem projektu jest więc uwzględnienie tych uwarunkowań. Członkami spółdzielni uczniowskiej mogą być uczniowie szkoły, w której spółdzielnia została założona, bez względu na to, czy mają zdolność do czynności prawnych, z tym że w stosunkach ze spółdzielnią członkom mającym pełną lub ograniczoną zdolność do czynności prawnych przysługują wszystkie prawa i obowiązki członków przewidziane w ustawie i statucie, zaś członkom niemającym zdolności do czynności prawnych przysługują prawa i obowiązki członków spółdzielni określone w ustawie i w statucie; nie przysługuje im

biernie prawo wyborcze do organów wybieralnych spółdzielni. Ci pierwsi składają oświadczenia woli wobec spółdzielni w sprawach majątkowych samodzielnie, a drudzy za zgodą przedstawiciela ustawowego. Dyrektor szkoły wyznacza spośród nauczycieli opiekuna spółdzielni uczniowskiej, który sprawuje nad nią nadzór.

Spółdzielnia uczniowska jest według założeń projektu ułomną osobą prawną, jest też organizacją pożytku publicznego. Celem spółdzielni uczniowskich jest popularyzowanie w środowiskach młodzieżowych idei i wiedzy o spółdzielczości, kształtowanie umiejętności życia i działania w zbiorowości społecznej, rozwijanie u uczniów cech zaradności i przedsiębiorczości oraz przygotowywanie ich do życia obywatelskiego w warunkach demokracji.

Skutki prawne, społeczne i gospodarcze projektowanej regulacji

Projektowana ustawa ma duże znaczenie dla spółdzielni oraz ich członków. Po pierwsze przyczyni się ona do większej zgodności działalności spółdzielni z normami obowiązującego prawa, której brak spowodowany niedostosowaniem regulacji prawnej do zmienionych warunków społeczno-gospodarczych był przyczyną utraty zaufania do tej formy gospodarowania oraz przyczyną licznych sporów pomiędzy spółdzielniami i ich członkami. Negatywny stosunek do spółdzielczych form współdziałania wynikał także z negatywnych doświadczeń okresu realnego socjalizmu, kiedy to niemal „upaństwowiono” spółdzielczość. Projekt łączy zastosowanie aktualizowanych przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy klasycznych zasad spółdzielczych z wymaganiami gospodarki rynkowej.

Nowelizacja obejmująca ustawę o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych tworzy dla tego rodzaju spółdzielni podstawę prawną ich działalności, uwzględniającą aktualny stopień rozwoju systemu SKOK i zakres jego działalności. Projektowana nowelizacja utrzymanych w mocy przepisów Prawa spółdzielczego polegająca na wprowadzeniu przepisów normujących organizację i działalność szkolnych spółdzielni uczniowskich przyczyni się do krzewienia przedsiębiorczości i gospodarczego współdziałania w środowiskach uczniowskich, co winno mieć w dłuższym okresie czasu pozytywny wpływ na rozwój kultury ekonomicznej społeczeństwa i lepsze przygotowanie młodzieży do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

Skutki finansowe projektowanej regulacji

Rozwiązaniem, które pociąga za sobą bezpośrednie skutki dla dochodów budżetu Państwa jest zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych dochodów spółdzielni z transakcji z ich członkami. Zwolnienie to ma na celu uniknięcie podwójnego opodatkowania, które powstaje w przypadku, gdy opodatkowany podatkiem od osób fizycznych jest dochód członka z tytułu udziału w podziale zysku spółdzielni, zaś podatkiem od osób prawnych dochód spółdzielni z transakcji dokonywanych z tym członkiem. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że podstawowym modelem działalności spółdzielni jest dokonywanie przez spółdzielnię transakcji z członkami w celu stworzenia podstawy do świadczenia usług lub zbywania towarów na rzecz osób trzecich, a dopiero transakcje z tymi osobami, stanowiące właściwy przedmiot działalności spółdzielni stanowią zasadnicze źródło jej dochodu. Należy przy tym podkreślić, że transakcje pomiędzy spółdzielniami i ich członkami są dodatkowo obciążone podatkiem od wartości dodanej (VAT), podobnie jak wszelki inne transakcje spółdzielni. Zwolnienie w istocie nie powinno więc wywrzeć znaczącego wpływu na dochody budżetu państwa, jego rola wyraża się przede wszystkim w zachęceniu do dokonywania transakcji między spółdzielnią i jej członkami, a więc do wzmacniania potencjału spółdzielni przez członków, do zwiększenia zakresu ich gospodarczego współdziałania w formie prawnej spółdzielni.

W odniesieniu do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wpływ na wydatki i dochody budżetu państwa będzie miało wprowadzenie tytułu egzekucyjnego spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, które spowoduje z jednej strony zmniejszenie obciążenia sądów powszechnych sprawami o zasądzenie pomiędzy SKOK i ich członkami (zmniejszenie wydatków budżetu), z drugiej skorelowane z tym zmniejszenie wpływów z tytułu wpisów sądowych w tych sprawach (jednakże w miejsce tych skorelowanych wydatków i dochodów wystąpią wydatki i dochody związane z prowadzeniem postępowań o nadanie klauzuli wykonalności takiemu tytułowi oraz wpisem sądowym z tego tytułu). Rozwiązaniem, które wywrze wpływ na wydatki budżetowe Państwa będzie także wprowadzenie nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami i Kasą Krajową, jednakże konstrukcja tego nadzoru, sprawowanego za pośrednictwem Kasy Krajowej i istniejącego mechanizmu monitoringu, kontroli i nadzoru nad spółdzielczymi kasami

minimalizuje poziom wydatków. W rzeczywistości skutki finansowe dla budżetu Państwa związane będą jedynie z koniecznością utworzenia bądź rozbudowania już istniejącej komórki organizacyjnej Komisji Nadzoru Finansowego specjalizującej się w nadzorze nad kasami, można przewidywać, że koszt tej operacji powinien oscylować w granicach do 3,5 mln zł rocznie.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy. Jednakże zwiększenie konkurencyjności spółdzielczej formy gospodarowania winno przyczynić się do jej rozwoju, a w konsekwencji do tworzenia nowych miejsc pracy, w tym także w regionach, w których inne formy gospodarowania nie znalazły sprzyjających warunków funkcjonowania.

Stosunek projektowanej regulacji do prawa wspólnotowego Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Regulacja mieści się w sferze, w której Państwa członkowskie Unii Europejskiej zachowują swobodę normowania stosunków prawnych. Projektowana ustawa urzeczywistnia założenia Zasad Spółdzielczych w brzmieniu przyjętym przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy w uchwale z 1995r., realizowane również w pozostałych Państwach Unii Europejskiej.

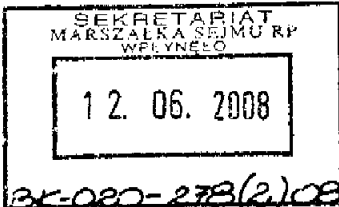
W ramach konsultacji społecznych projekt ustawy został skierowany do zaopiniowania przez Krajową Radę Spółdzielczą oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową.

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Robert Draba
Sekretarz Stanu

Warszawa, dnia 10 czerwca 2008 r.

Pan

Bronisław KOMOROWSKI

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

W załączeniu uprzejmie przesyłam stanowisko Krajowej Rady Spółdzielczej i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo - Kredytowej do inicjatywy ustawodawczej Prezydenta RP o spółdzielniach.

SEKRETARIAT

Sekretariat Stanu

w Kancelarii Prezydenta RP

Robert Draba

Wpłynęło 02.05.2008

074-24/08

KRAJOWA SPÓLDZIELCZA KASA OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWA

PREZES

Grzegorz Bierecki

ZASTĘPCA DYREKTORA GABINETU
Szefa Kancelarii Prezydenta
Republiki Polskiej
5. 2008
Wojciech Iwanicki

Sopot, dnia 26 maja 2008

Szanowny Pan
Robert Draba
Zastępca Szefa
Kancelarii Prezydenta RP

ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Dziękując za przesłanie do konsultacji projektu ustawy o spółdzielniach, przedkładam w załączeniu stanowisko Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

Z wyrazami szacunku,

KRAJOWA SPÓLDZIELCZA KASA OSZCZĘDNOŚCIOWO-KREDYTOWA

PREZES
Grzegorz Bierecki

Sopot, 19 maja 2008 r.

Szanowny Pan
prof. dr hab. Lech Kaczyński
Prezydent RP
Kancelaria Prezydenta RP
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Prezydencie,

Dziękując za zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących projektu ustawy o spółdzielniach, działając jednocześnie na podstawie art. 35 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. nr 1 poz. 2 z 1996 r. z późn. zm.) - przepisu uprawniającego Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową do wyrażania w imieniu zrzeszonych w niej spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych opinii o projektach aktów prawnych dotyczących tych spółdzielni, pragnę wskazać co następuje.

Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa pragnie wyrazić głębokie uznanie w związku z podjęciem trudu inicjatywy ustawodawczej przygotowania kompleksowej ustawy, dającej całemu ruchowi spółdzielczemu nowoczesne prawne podstawy działania, mającej stymulować rozwój spółdzielczości w Rzeczypospolitej Polskiej jako demokratycznym państwie prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Wyrażamy nadzieję, że ta nowa konstytucja spółdzielcza, tak oczekiwana i niezbędna w codziennym funkcjonowaniu licznej rzeszy działających w Polsce spółdzielni

stanie się także inspiracją tworzenia nowych, coraz liczniejszych spółdzielni i rozwoju działających obecnie branż spółdzielczych.

Za niezwykle interesujące uważamy podkreślenie w projekcie ustawy nie tylko zarobkowej roli spółdzielczego współdziałania członków, lecz także roli społecznej poprzez umożliwienie spółdzielniom prowadzenia działalności społecznej jako działalności podstawowej a nie tylko ubocznej (art. 1).

Bardzo ważne jest ustawowe uregulowanie doniosłej w praktyce roli regulaminów w działalności spółdzielni niemającej dotąd ustawowego oparcia (art.2). Istotne jest także – będące zresztą charakterystycznym rysem całego projektu – podkreślenie cywilnoprawnego charakteru czynności założycieli spółdzielni oraz czynności między spółdzielnią i jej członkami, jak również czynności prawnych samej spółdzielni, m. in. poprzez podkreślenie umownego charakteru statutu i wprowadzenie pojęcia umowy o członkostwo, co stanowi wyraz głębokiego przeświadczenia członków spółdzielni (art. 4, art. 8). Ważna jest także precyzyjna regulacja chwili objęcia udziału w spółdzielni (art. 10) i ustawowe usankcjonowanie możliwości zbywania udziałów między członkami lub na rzecz osoby, przystępującej do spółdzielni (art. 12) czy oprocentowania udziałów (art. 15), które może przyczynić się (wraz z innymi rozwiązaniami idącymi w tym kierunku np. art. 53) do wzmocnienia kapitałowego polskich spółdzielni, niezbędnego do uczestniczenia w rynku opartym na zasadach konkurencji. Rozwiązanie zawarte w art. 54 jest także słuszną realizacją postulatu wypływającego z praktyki funkcjonowania spółdzielni, której działalność często nie jest dochodowa w pierwszych trzech latach działalności (przepis ten stanowi, że straty z pierwszych trzech lat obrachunkowych po założeniu spółdzielni mogą być pokryte w ciągu pięciu lat następnych). Kasa Krajowa postulowałaby jednak zachowanie w konstytucji spółdzielczej przepisu odpowiadającego art. 3 obecnie obowiązującego Prawa spółdzielczego, stanowiącego, że majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków. Przepis taki bowiem byłby przydatny dla egzegezy całości przepisów dotyczących organizacji i funkcjonowania spółdzielczości, zawartych nie tylko w ustawie Prawo spółdzielcze, ale również w innych ustawach, w tym w ustawie o spółdzielni europejskiej.

Również doniosłe znaczenie ma precyzyjna regulacja możliwości statutowego zróżnicowania uprawnień członków spółdzielni, należących do różnych typów osób prawnych, stanowiąca rozwiązanie kolizji między zasadą równych praw członków spółdzielni

i odmienną specyfiką różnych typów osób prawnych (art. 16). Projekt uwzględnia także potrzebę zgodnego z praktyką tej instytucji uregulowania podstaw wykreślenia członka ze spółdzielni, w sytuacji gdy nie można mu przypisać winy, umyślnej ani nieumyślnej, bowiem nie narusza on ciężących na nim obowiązków, jednak gdy jego członkostwo w spółdzielni stało się bezprzedmiotowe, gdy trwale nie wykonuje on żadnych praw ani obowiązków członkowskich, nie korzysta ze świadczeń spółdzielni, nie bierze udziału w spółdzielczym współdziałaniu jej członków (art. 21). Istotne jest także precyzyjne określenie, w art. 28, konsekwencji braku zgody rady nadzorczej lub walnego zgromadzenia na dokonanie czynności prawnej przez spółdzielnię i trybu jej wyrażania. Do większego włączenia członków w sprawowanie demokratycznego kierownictwa i kontroli działalności spółdzielni powinny przyczynić się rozwiązania takie jak możliwość udziału w walnym zgromadzeniu przez pełnomocnika (art. 29), czy możliwość wprowadzenia w statucie spółdzielni głosowania na zebraniach grup członkowskich w drodze indywidualnego zbierania głosów oddanych przez członków nieobecnych na zebraniu grupy członkowskiej (art. 38). Doniosłe w praktyce funkcjonowania spółdzielni może być także ustawowe rozstrzygnięcie sporu o dopuszczalność ustanowienia w spółdzielni prokury (art. 45), a także umożliwienie wyboru do rady nadzorczej osoby niebędącej członkiem spółdzielni (co ma znaczenie w sytuacji znacznej odpowiedzialności członka rady nadzorczej i skomplikowania funkcji nadzorczej w niektórych spółdzielniach, wymagającego specjalistycznych kwalifikacji zawodowych). Doniosłe znaczenie ma także precyzyjna regulacja skutków naruszenia zakazu konkurencji i innych wymogów kwalifikacyjnych członków organów spółdzielni. Bardzo ciekawa jest regulacja zawarta w art. 49 dotycząca odpowiedzialności członków organów za szkodę wyrządzoną spółdzielni, uwzględniająca zarówno potrzebę wyposażenia członków w odpowiednie instrumenty na wypadek bierności spółdzielni, jak i konieczność zapobiegania pieniactwu w tym zakresie.

Bardzo ważne wydaje się umożliwienie jednoczesnego połączenia kilku spółdzielni (art. 59), czy jednoczesnego podziału na kilka spółdzielni (art. 62), jak również wprowadzenie szeregu rozwiązań mających na celu zapobieżenie przekształceniom organizacyjnym dotkniętym wadami lub takim, których wynik odbiega od wyobrażeń uczestniczących w nich członków spółdzielni. Jest bowiem ogromną komplikacją w funkcjonowaniu spółdzielni gdy np. podział spółdzielni po kilku latach zostaje zniweczony na skutek uznania przez sąd niezgodności z prawem uchwały podziałowej z powodu nieprawidłowego określenia daty podziału czy nadmiernej odległości tej daty od daty, na którą sporządzono bilans - takie

sytuacje miały miejsce w praktyce. Takim dobrymi rozwiązaniami są m. in. zawarte w art. 59 § 3 i 4 postanowienia, przewidujące, że łączące się spółdzielnie przedstawiają sobie wzajemnie informacje dodatkowe do sprawozdania finansowego, opisujące rozporządzenia i zobowiązania wynikające z czynności dokonanych między dniem, na który sporządzono sprawozdanie finansowe spółdzielni, stanowiące podstawę połączenia, a dniem podjęcia ostatniej uchwały o połączeniu oraz że każda z łączących się spółdzielni może, przed podjęciem uchwały o połączeniu, za zgodą innej spółdzielni uczestniczącej w połączeniu wyrażoną w uchwale rady nadzorczej, przeprowadzić na własny koszt badanie stanu finansowego i prawnego tej spółdzielni. Istotny jest także powrót do większości kwalifikowanej 2/3 głosów przy podziale spółdzielni, albowiem takie przekształcenie organizacyjne może zmierzać do osłabienia spółdzielni, zmniejszenia jej siły kapitałowej i zdolności konkurowania na rynku.

Wyrazem dostosowania do wymagań państwa prawnego jest także zmiana w zakresie likwidacji przymusowej, w przypadku której projekt wprowadza dla związku rewizyjnego jedynie kompetencje do wnioskowania do sądu o postawienie spółdzielni w stan likwidacji, kompetencje zaś do postawienia spółdzielni w stan likwidacji przekazuje sądowi. Projektowany art. 68 zawiera też znacznie bardziej precyzyjne określenie przesłanek likwidacji przymusowej (jeżeli: działalność spółdzielni wykazuje rażące i uporczywe naruszenia przepisów prawa lub postanowień statutu; po zarejestrowaniu spółdzielni zostały stwierdzone braki wynikłe z naruszenia przepisów prawa, a spółdzielnia nie usunęła braków w terminie wyznaczonym w tym celu przez sąd rejestrowy, działający z urzędu lub na wniosek zainteresowanych osób; spółdzielnia co najmniej od roku nie prowadzi działalności gospodarczej). Równie istotna jest prawidłowa regulacja instytucji wykreślenia z rejestru spółdzielni, która nie rozpoczęła działalności gospodarczej w ciągu roku od dnia jej zarejestrowania i nie posiada majątku przewyższającego wysokość funduszu zasobowego i udziałowego (obecna regulacja stanowi tu o spółdzielni, która w ogóle nie posiada majątku, co w praktyce prowadzi do konieczności rozszerzającej wykładni przepisu art. 115 Prawa spółdzielczego). Zasadne jest także precyzyjne uregulowanie losów majątku pozostałego po takiej spółdzielni (projektowany art. 69 § 2 stanowi, że po uprawomocnieniu się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru związek rewizyjny przejmuje majątek wykreślonej spółdzielni i z przejętego funduszu udziałowego dokonuje stosunkowego zwrotu udziałów na rzecz osób, które w chwili uprawomocnienia się postanowienia o wykreśleniu spółdzielni z rejestru pozostawały jej członkami lub przed tym dniem wystąpiły ze

spółdzielni, ale nie otrzymały zwrotu kwot wpłaconych na udziały). Ta nowatorska regulacja wydaje się sprawiedliwym uwzględnieniem interesów członków takiej spółdzielni. Natomiast do pozostałego majątku znajdować ma zastosowanie reguła z art. 77, dotyczącego majątku pozostałego po zlikwidowanej spółdzielni, który również zawiera regulację nowatorską, uwzględniającą zarówno względy słuszności jak i sprawności postępowania.

Pozytywnie należy ocenić także regulację art. 82 i n., nadającą nowe – skorelowane z ustawą Prawo upadłościowe i naprawcze - ramy upadłości spółdzielni i określającą po raz pierwszy szczególne prawne podstawy jej postępowania naprawczego. Słusznie, w naszej ocenie, zachowano odrębność przesłanek upadłości spółdzielni, uwzględniając specyfikę tego typu korporacji, a także instytucje uchwał wskazujących sposób wyjścia ze stanu zagrożenia niewypłacalnością i ograniczając krąg podmiotów, uprawnionych do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości spółdzielni.

Zasadne jest także, w naszym przekonaniu, dokonane w art. 88 zwiększenie do 30 minimalnej liczby spółdzielni, które założyć mogą związek rewizyjny, mające na celu przywrócenie właściwej rangi takiego związku. Słusznie też projekt przewiduje zachowanie utrwalonej konstrukcji polskiego ogólnokrajowego samorządu spółdzielczego, to jest Kongresu Spółdzielczości i Krajowej Rady Spółdzielczej. Zasadne wydaje się także nadanie rangi ustawowej regule wyłaniania kandydatów na Kongres z poszczególnych branż spółdzielczych, przy czym projekt wprowadza tu zależność liczby kandydatów z danej branży od liczby członków wszystkich spółdzielni, należących do tej branży, a nie od liczby spółdzielni. Rozwiązanie takie prawidłowo odzwierciedla proces integracji spółdzielni przy jednoczesnym zwiększaniu się liczby ich członków, który ma miejsce w wielu branżach, w szczególności w branży banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (art. 94). Słuszne jest także precyzyjne określenie w ustawie wymagań kwalifikacyjnych członków Krajowej Rady Spółdzielczej.

Z głęboką nadzieją ruch SKOK przyjmuje wprowadzenie w ustawie – Prawo spółdzielcze rozdziału poświęconego spółdzielniom uczniowskim, mając przekonanie, że ich działalność przyczyni się do upowszechnienia wśród najmłodszych idei współdziałania i wzajemnej pomocy, a także podstaw praktycznej wiedzy ekonomicznej, co może mieć doniosłe znaczenie w późniejszym, dorosłym życiu członków tych spółdzielni.

Najistotniejsze znaczenie dla ruchu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych mają przepisy dotyczące zmian w ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. W odniesieniu do tych przepisów należy zwrócić uwagę na zasadnicze kierunki projektowanych zmian. Są to przede wszystkim zmiany uwzględniające zwiększenie zasięgu ruchu spółdzielczych kas, stałe wzmacnianie jego organizacji w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w kasach oszczędności. Pierwszy z kierunków to poddanie spółdzielczych kas i Kasy Krajowej państwowemu nadzorowi finansowemu, sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego. Rozwiązanie takie może budzić wątpliwości z punktu widzenia jego zgodności z zasadami spółdzielczymi określonymi przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy. Jedną z podstawowych zasad spółdzielczych jest bowiem zasada autonomii spółdzielczości, rozumiana jako niezależność spółdzielni od państwa, niewkraczanie państwa w funkcji władczej w działalność spółdzielni, będących podmiotami prawa prywatnego. W przypadku ruchu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, w przypadku których brak jest zaangażowania środków publicznych, bezpośrednio lub pośrednio, w ich działalność wprowadzenie państwowego nadzoru nad tą działalnością budzi szczególne wątpliwości co do zgodności z zasadą autonomii spółdzielczej. Rozwiązanie to może także budzić wątpliwości co do zgodności z konstytucyjną zasadą swobody działalności gospodarczej, którą państwo może ograniczać jedynie w zakresie koniecznym dla ochrony życia i zdrowia, środowiska naturalnego i ochrony konsumenta. Z drugiej strony przedmiot działalności spółdzielczych kas, które prowadzą działalność w dziedzinie usług finansowych na rzecz osób fizycznych, w ogromnej większości konsumentów, uzasadnia podejmowanie przez Państwo działań w kierunku ochrony konsumentów, w szczególności działań kontrolnych. Kierunek rozwoju spółdzielczych kas jest taki, że samodzielnie stworzyły one rozbudowany i skuteczny system monitoringu, kontroli i nadzoru w celu zapewnienia stabilności finansowej kas. Uzupełnienie tego systemu poprzez mechanizm prawidłowo sprawowanego nadzoru państwowego może przyczynić się do wzmocnienia stabilności tego systemu. Należy także zwrócić uwagę, że projekt zawiera także szereg rozwiązań podnoszących do rangi ustawowej niektóre mechanizmy kontroli i nadzoru samorządowego, wypracowane w praktyce funkcjonowania systemu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych ze zrzeczającą je Kasą Krajową lub usuwających problemy interpretacyjne, które wystąpiły na tle stosowania przepisów ustawy. Kolejny kierunek to rozwiązania, mające zapewnić stabilność systemu spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych poprzez rozwiązania dotyczące usprawnienia świadczenia usług przez kasy i dochodzenia przez nie wierzytelności z tytułu pożyczek i kredytów. Wśród

rozwiązań, mających usprawnić świadczenie usług przez kasy na pozytywną ocenę zasługuje w szczególności rozwiązanie umożliwiające kasom prowadzenie rozliczeń w formie wpłat gotówki na rachunek wierzyciela oraz pośrednictwa w dokonywaniu przekazów pieniężnych także na rzecz osób fizycznych niebędących członkami kas czy też umożliwiające dokonywanie rozliczeń pieniężnych przez jedną spółdzielczą kasę na rzecz członków innej kasy. Brak takich rozwiązań stanowił ograniczenie całkowicie zbędne z punktu widzenia bezpieczeństwa działalności kas i jednocześnie niezrozumiałe dla osób korzystających z usług kas. Pozytywnie także należy ocenić otwarcie systemu rozliczeń spółdzielczych kas na inne organizacje niezarobkowe (zgodnie z Projektem mogłyby być one dokonywane także na rzecz pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych, pracodawców na potrzeby prowadzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz jednostek terytorialnych kościołów i innych związków wyznaniowych), umożliwienie uzyskania członkostwa w spółdzielczej kasie takim podmiotom jak organizacje pozarządowe, spółdzielnie, związki zawodowe oraz wspólnoty mieszkaniowe. Do większego bezpieczeństwa działalności kas i obniżenia dla członków kosztów dochodzenia należności może przyczynić się dodanie art. 23a umożliwiającego kasom wystawianie tytułów egzekucyjnych spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, do których odpowiednie zastosowanie mają znaleźć przepisy art. 95 – 98 ustawy – Prawo bankowe. Wzmocnienie mechanizmów nadzoru samorządowego nad spółdzielczymi kasami to przede wszystkim precyzyjna regulacja procedury zawarcia umowy o członkostwo pomiędzy nowo powstającą kasą i Kasą Krajową, doprecyzowanie sposobu weryfikacji spełniania przez członka zarządu spółdzielczej kasy wymagań kwalifikacyjnych na etapie jego wpisu do rejestru, a także innych kwestii szczegółowych związanych z wpisami w Krajowym Rejestrze Sądowym, dotyczącymi spółdzielczej kasy, jak również kwestii związanych z wprowadzeniem w kasie zarządu komisarycznego i realizacją programu naprawczego. Natomiast regulacja dotycząca nadzoru sprawowanego przez Komisję Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami i Kasą Krajową – pomijając wątpliwości co do istoty sprawy, wskazane na wstępie rozważań dotyczących zmian w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, jawi się jako precyzyjna i przejrzysta, co jest niezbędnym warunkiem zapewnienia efektywności tego nadzoru. W szczególności obowiązki sprawozdawcze spółdzielczych kas i Kasy Krajowej zostały w Projekcie bardzo szczegółowo rozpisane, a ich zakres jest bardzo rozległy. Obejmuje on wszelkie aspekty działalności systemu spółdzielczych kas, umożliwiając organowi nadzorcemu kompleksową i bieżącą ocenę jego funkcjonowania (nadzór prewencyjny). Projekt przewiduje także instrumenty nadzoru prewencyjnego, które organ nadzoru może

zastosować w przypadku stwierdzenia uchybień w funkcjonowaniu któregokolwiek z ogniw systemu SKOK. Podwojenie systemu nadzoru nad działalnością spółdzielczych kas poprzez poddanie ich nadzorowi państwowemu obok dotychczasowego samorządowego nadzoru spółdzielczego pozwala przewidywać, że stabilność systemu SKOK pozostanie trwałą wartością polskiej spółdzielczości. Pragniemy w tym miejscu ponownie podkreślić, że dotychczasowy samorządowy nadzór spółdzielczy sprawowany nad spółdzielczymi kasami przez Kasę Krajową, powołany do życia przez same spółdzielcze kasy działające jeszcze na podstawie art. 39 ustawy o związkach zawodowych, a następnie uregulowany szczegółowo w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych z 1995 r. okazał się efektywny i spełnia w sposób prawidłowy postawione mu cele zapewnienia stabilności finansowej kas i zgodności ich działalności z przepisami prawa. Świadczy o tym nie tylko ogromny rozwój ruchu SKOK w okresie od 1992 r. ale przede wszystkim to, że realizowany w praktyce tego ruchu program ochrony oszczędności w praktyce zapobiegł przypadkom niewypłacalności kasy albo utracie płynności finansowej.

→ Wyrazem! straszenia

KRAJOWA RADA SPÓŁDZIELCZA

NACZELNY ORGAN SAMORZĄDU SPÓŁDZIELCZEGO

00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, Skrytka pocztowa 16
e-mail: krs@krs.com.pl, http://www.krs.com.pl

tel. +48 22/596-43-00, +48 22/596-45-00
tel./fax +48/827-43-21

KANCELARIA PREZYDENTA RP
Kancelaria Główna
WPŁYNĘŁO

Data: 2008-05-19

Doc. nr. Symbol

Warszawa, dnia 19 maja 2008r.

[Signature]
ZASTĘPCA DYREKTORA GABINETU
Szefa Kancelarii Prezydenta
Republiki Polskiej
2008
Wojciech Iwanicki

SEKRETARIAT
Sekretarza Stanu
w Kancelarii Prezydenta RP
Robert Draba
Wpłynęło 2008-05-19 nr 074-21/08

Szanowny Pan
Robert Draba
Zastępca Szefa
Kancelarii Prezydenta RP
Sekretarz Stanu

[Signature]

Uprzejmie dziękuję za przekazany projekt ustawy o spółdzielniach w celu przedstawienia opinii. Jednocześnie pragnę wyrazić w imieniu Krajowej Rady Spółdzielczej zadowolenie z faktu podjętej przez Prezydenta RP Pana Lecha Kaczyńskiego inicjatywy opracowania i zgłoszenia projektu ustawy oczekiwanego przez środowisko spółdzielcze. Szkoda tylko, że nie mieliśmy okazji do konsultacji na etapie przygotowywania projektu. Być może udałoby się występujące mankamenty wyeliminować już wówczas. Wszystko jednak jest jeszcze możliwe do zrobienia.

Jak wiemy obowiązująca dziś ustawa *Prawo Spółdzielcze* uchwalona została w 1982 roku i doczekała się kilkudziesięciu nowelizacji co czyni ją coraz mniej czytelną i trudną w stosowaniu. Pomijając jakość części dokonywanych zmian nie sposób nie zauważyć, iż dziś spółdzielcze regulacje prawne stanowią dziwną kompilację rozwiązań właściwych dla podmiotów komercyjnych z elementami systemu spółdzielczego. Ta mieszanka uczyniła ze spółdzielni swego rodzaju hybrydę, w której stosunkowo łatwo o wynaturzenia zarówno idei jak i istoty spółdzielczego działania. Wywołuje to jak słusznie zauważyli autorzy projektu krytykę tej formy gospodarowania, której podstawą są nieprawidłowości powstające w związku z wadliwą regulacją prawną.

Wpisywanie spółdzielni zgodnie z obecnymi tendencjami w ramy prawne właściwe dla sektora komercyjnego jest sprzeczne z istotą ruchu spółdzielczego i szkodliwe dla jego rozwoju. Być może chodzi o sprzeczną

w istocie z założeniami rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej unifikację systemu gospodarczego, w którym jest miejsce jedynie dla podmiotów komercyjnych i organizacji charytatywnych a ludzi można podzielić na właścicieli majątku i siłę roboczą. Tymczasem system spółdzielczy jest jednym z elementów budowy solidarnego państwa dający dla wielu ludzi większe poczucie bezpieczeństwa, stabilizacji i współgospodarzenia we własnym kraju. Sądzymy że Panu Prezydentowi bliska jest ta idea. Aby więc prawo sprzyjało rozwojowi i umacnianiu tej wielce pożytecznej formy aktywności społeczno-zawodowej ludzi trzeba odpowiedzieć na pytanie jak dalece spółdzielnia może być bliska spółce prawa handlowego a co powinno ją odróżniać. Doświadczenie wskazuje, że im bliżej spółdzielni do spółki prawa handlowego tym dla niej gorzej.

Środowisko spółdzielcze oczekuje, że nowa ustawa zgodnie z intencją autorów dostosuje zasady organizacji i działalności spółdzielni do wymogów konkurencyjnego rynku ale także zachowa odmiennosc spółdzielczego systemu od systemu komercyjnego a więc uwzględni istotę i specyfikę tej formy gospodarowania. Niestety w tej postaci przedłożony projekt warunki te spełnia tylko częściowo. Propozycja zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych przychodów spółdzielni uzyskanych z transakcji z członkami stanowi jednak wyraźny, pozytywny przełom. Widoczny jest natomiast brak odpowiedzi w rozwiązaniach prawnych na pojawiające się negatywne praktyki działania w spółdzielniach a także rozmijanie się części proponowanych rozwiązań z międzynarodowymi zasadami spółdzielczymi uznawanymi w legislacjach na całym świecie. W okresie kilkunastu ostatnich lat zgromadzony został bogaty bagaż doświadczeń funkcjonowania spółdzielni w warunkach gospodarki rynkowej, zarówno pozytywnych jak i negatywnych. Niewiele jednak z nich zostało spożytkowane w proponowanym projekcie. W związku z powyższym pozwalam sobie przekazać następujące uwagi i opinie natury ogólnej.

1. Zgodność działania spółdzielni z międzynarodowymi zasadami spółdzielczymi.

Międzynarodowe zasady spółdzielcze będące częścią Deklaracji Spółdzielczej Tożsamości stanowią o charakterze spółdzielni jako podmiotu gospodarczego i jej odmiennosci od spółki prawa handlowego. Zasady stały się elementem międzynarodowego prawa spółdzielczego i włączone zostały do wielu międzynarodowych regulacji. Nie ma żadnych powodów aby zasady uznawane przez cały świat nie by respektowane w Polsce. W praktyce stosowane są dwa rozwiązania: wpisanie tych zasad wprost do ustawy bądź zapis odnoszący się do obowiązku działania spółdzielni zgodnie z nimi. Wydaje się że to drugie rozwiązanie jest w naszych warunkach najbardziej optymalne.

2. Zachowanie otwartości spółdzielni.

Projekt lepiej niż dotychczasowa ustawa zabezpiecza otwarty charakter spółdzielni. Wydaje się jednak, że statut w zależności od celu i charakteru działalności spółdzielni powinien mieć możliwość ograniczenia przyjmowania członków np. w spółdzielniach pracy ze względu na możliwość jej zabezpieczenia, w spółdzielniach mieszkaniowych ze względu na możliwość uzyskania mieszkania. Spółdzielnię mleczarską zakładają producenci mleka, ogrodniczą producenci owoców i warzyw itp. Praktyka działania i postępowania niektórych spółdzielni wskazuje przy tym na konieczność wprowadzenia sądowego trybu odwoławczego od decyzji odmawiającej przyjęcie na członka spółdzielni bądź przedłużenia postępowania wewnątrzspółdzielczego w tej sprawie do Krajowej Rady Spółdzielczej włącznie.

3. Zbywanie udziałów.

Instytucja, dowolnego jak przewiduje projekt, zbywania udziałów jest dla systemu spółdzielczego obca. Spółdzielnia jak twierdzą w uzasadnieniu autorzy projektu jest przedsiębiorcą, ale trzeba pamiętać, że jest to przedsiębiorca specyficzny. To zbiorowa, wspólnotowa forma aktywności zawodowej i społecznej określonej grupy ludzi mających wspólny problem do rozwiązania np. zbytu i przetwórstwa produktów rolnych, wspólnych zakupów, budowy mieszkań lub domów, zorganizowania warsztatu pracy itp. Dowolność zbywania udziałów stoi w zasadzie w sprzeczności z & 2 art. 1 projektu ustawy i prowadzi do patologii. Praktyka pokazała, że przyjmuje się do spółdzielni trzy spółki prawa handlowego należące do tego samego właściciela, spółdzielnię doprowadza się do trudnej sytuacji ekonomicznej a następnie pojawia się propozycja odkupienia udziałów od osób fizycznych. Zbywanie udziałów powinno więc mieć charakter ograniczony np. między członkiem występującym ze spółdzielni a osobą przystępującą do spółdzielni. Osoby prawne nie powinny mieć możliwości nabycia udziałów osób fizycznych. Uzasadnione wydaje się natomiast wprowadzenie instytucji dziedziczenia udziałów.

4. Przekształcenia organizacyjne.

Ta kwestia wymaga bardziej praktycznego podejścia. Wymogi konkurencyjnego rynku wymuszają współpracę między spółdzielniami do łączenia się w silniejsze ekonomicznie podmioty włącznie. Obok więc możliwości łączenia się spółdzielni poprzez przejęcie, należy wprowadzić możliwość łączenia się spółdzielni w wyniku, którego powstaje nowa spółdzielnia. Chodzi o możliwość wyeliminowania pojęcia spółdzielni przejmującej i przejmowanej. To bardzo często bariera psychologiczna opóźniająca bądź uniemożliwiająca konieczne fuzje spółdzielni.

W sytuacji kiedy spółdzielnie muszą pozytywnie odpowiadać na

rosnącą konkurencję trudno zrozumieć przepisy art. 63, który ułatwiając podział spółdzielni w efekcie osłabia jej zdolność konkurencyjną i sprzyja zjawiskom patologicznym. Łatwo sobie wyobrazić jak grupa pracowników piekarni bądź dobrze prosperującego domu handlowego zechce się wyłączyć ze struktury Gminnej Spółdzielni „SCh”, czy PSS „Społem”.

5. Likwidacja spółdzielni.

Zasadniczą wątpliwość budzi obowiązująca i utrzymywana w przedłożonym projekcie zasada całkowitego podziału majątku w trakcie likwidacji spółdzielni. Jest to praktyka obowiązująca, lecz sprzeczna z trzecią międzynarodową zasadą spółdzielczą i odbiegająca od rozwiązań europejskich. Zgodnie z tą zasadą część kapitału spółdzielni jest wspólną własnością, a fundusz rezerwowy (zasobowy) przynajmniej w części powinien być niepodzielny. To bardzo ważna kwestia decydująca praktycznie o przyszłości spółdzielni. Stosowanie tej zasady powoduje, że w krajach Europy Zachodniej likwidacje spółdzielni są sporadyczne a zmniejszająca się liczba spółdzielni jest wynikiem ich łączenia się.

W Polsce możliwość całkowitego podziału majątku jest dziś pokusą i podstawową przyczyną stawiania spółdzielni w stan likwidacji. Jak wiemy beneficjentami tego podziału jest bardzo ograniczona liczba osób. Niepodzielna część majątku mogłaby służyć utworzeniu spółdzielczego funduszu solidarnościowego (rozwoju). Najważniejszym jednak jest kwestia usunięcia najpoważniejszej dziś przyczyny likwidacji spółdzielni. Praktyka pokazuje także, że likwidatorem nie powinien zostawać członek ostatniego zarządu.

6. Lustracja i związki spółdzielcze.

Lustracja spółdzielcza to niezmiernie ważny element funkcjonowania systemu spółdzielczego. Właściwie realizowana i wiarygodna społecznie przyczynia się do budowania niezbędnego w każdej spółdzielni zaufania. Jej obecna słabość jest pierwotną przyczyną wielu problemów spółdzielni. Niska wiarygodność lustracji spowodowała presję społeczną na umożliwienie członkom dostępu do niemal wszystkich dokumentów z działalności spółdzielni. Nie kwestionując praw członków trzeba jednak powiedzieć, że nie jest to rozwiązanie dobre. Dezorganizuje to pracę spółdzielni, naraża ją na wyciek informacji handlowych do konkurencji a większość członków nie jest w stanie dokonać samodzielnej oceny sprawdzanych dokumentów. Nie pozbawiając członków posiadanych praw trzeba stworzyć system kontroli na tyle wiarygodny, że z przysługujących im w tym zakresie uprawnień będą korzystać sporadycznie.

Brak w zasadzie zmian w przedłożonym do opinii projekcie w stosunku do obowiązującej ustawy jest więc trudny do zrozumienia.

Konieczne są zmiany prawne zmierzające do podniesienia lustracji na wyższy poziom i uczynienie jej bardziej wiarygodną. Stąd niezbędne są zwiększone uprawnienia Krajowej Rady Spółdzielczej. Dzisiejszy system sprawia, że duża część spółdzielni, a będących w likwidacji większość, nie poddaje się lustracji. W przypadku zgłoszenia do organów ścigania sprawy są na ogół umarzane ze względu na niską szkodliwość czynu (!?). Stąd Krajowa Rada Spółdzielcza powinna posiadać uprawnienia do zarządzania badania lustracyjnego, podobnie jak w przypadku spółdzielni mieszkaniowych może to uczynić Minister właściwy do spraw mieszkalnictwa. Sensowne wydaje się także zwolnienie z obowiązkowej lustracji spółdzielni małych, gdzie kontrola ze strony członków jest dużo łatwiejsza i możliwa. Mogłyby one zlecać lustrację z własnej inicjatywy.

Działalność lustracyjna związków spółdzielczych powinna podlegać koncesjonowaniu (licencjonowaniu) przez Krajową Radę Spółdzielczą. Takie rozwiązanie obowiązywało już w polskim prawodawstwie spółdzielczym. Powrót do tego rozwiązania wydaje się w pełni uzasadniony. W Polsce jest w obecnej chwili ponad 60 związków rewizyjnych, z których część nie spełnia podstawowych warunków do pełnienia roli do której zostały powołane. Część z nich sama od początku powołania nie poddała się lustracji. Obowiązek certyfikacji pozwoliłby wyeliminować związki nie spełniające wymogów i utrzymywać dobry poziom pracy pozostałych.

Dla podniesienia poziomu i wiarygodności lustracji celowym wydaje się powołanie przy Krajowej Radzie Spółdzielczej Komisji Nadzoru Lustracyjnego, przejście na lustrację zawodową oraz wprowadzenie obowiązku przynależności spółdzielni do jednego ze związków branżowych. Takie rozwiązanie może w rzeczywistości a nie jedynie deklaratywnie umocnić działalność związków.

W pełni uzasadnionym wydaje się umożliwienie związkom rewizyjnym prowadzenia działalności gospodarczej. Byłoby to wyjście naprzeciw potrzebie rozwijania współpracy i integracji spółdzielczej. Wiele związków rewizyjnych dysponuje znaczącym zapleczem materialnym i kadrowym. Łatwiej więc będzie organizować w oparciu o bazę związków działalność gospodarczą niż tworzyć w tym celu oddzielne organizacje gospodarcze (praktyka związków dwuramiennych jest znana w polskim prawodawstwie).

7. Krajowy Samorząd Spółdzielczy.

Spółdzielczość będąca częścią gospodarki rynkowej stanowi odmienny od podmiotów prawa handlowego system gospodarowania. Kieruje się własnym systemem zasad opartym o prospołeczne, humanistyczne wartości. Spółdzielnie są swego rodzaju instytucjami zaufania społecznego, stąd rola struktur ponadpodstawowych i systemu kontroli korporacyjnej odgrywa

szczególne znaczenie. Tak jak nadzór finansowy stoi na straży interesów naszych depozytów tak spółdzielczy nadzór korporacyjny powinien stać na straży wiarygodności spółdzielni i interesów jej członków. Utrata bowiem zaufania stanowiącego podstawę funkcjonowania spółdzielni przynosi wielką szkodę dla całego sektora spółdzielczego. Chodzi przy tym nie o uprawnienia władcze lecz o umożliwienie we właściwym czasie i formie oceny funkcjonowania spółdzielni przez jej członków.

Kilka ostatnich tylko lat dowodzi, że członkowie spółdzielni oczekują od Krajowej Rady Spółdzielczej skutecznej interwencji i pomocy. Krajowa Rada nie ma takich uprawnień w świetle obowiązującej ustawy i nie nabywa ich wg przedłożonego projektu. Wyposażenie więc Krajowej Rady Spółdzielczej w takie instrumenty jak np. możliwość zawieszenia zarządu spółdzielni, prawo do zarządzania lustracji czy przyznawania koncesji na prowadzenie lustracji będzie wyjściem naprzeciw oczekiwaniom członkom i pozwoli sprawniej rozwiązywać te problemy, z którymi samorząd spółdzielni nie może sobie poradzić.

Krajowa Rada Spółdzielcza jako reprezentant ponad 8 mln. członków powinna także uzyskać prawne możliwości udziału w dialogu społecznym poprzez członkostwo w Komisji Trójstronnej. Dziś, z uwagi, że nie jest organizacją zrzeszającą spółdzielnie takich możliwości nie posiada.

Istotną zmianą jaką proponuje projekt ustawy jest zawarty w § 6 art. 47 zakaz łączenia funkcji w zarządzie i radzie spółdzielni z funkcjami w organach związku i Krajowej Radzie Spółdzielczej. Rozumiejąc intencje autorów projektu z pewnością z jednej skrajności wpadamy w drugą. W naszym przekonaniu zarówno w skład organów związków jak i Krajowej Rady Spółdzielczej wchodzić powinni przedstawiciele członków zarówno pełniący funkcje w organach spółdzielni ja i ich nie pełniący. Wydaje się także zasadnym rozważenie udziału w pracach Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej przedstawicieli administracji rządowej. Podkreśli to nie tylko znaczenie sektora spółdzielczego ale pozwoli na lepsze rozumienie istoty spółdzielczego systemu przez władze publiczne.

Mało trafna jest propozycja wyłonienia reprezentacji poszczególnych branż w oparciu o liczbę członków. Powód jest prosty; brak takiej statystyki.

8. Spółdzielnie uczniowskie.

Wyrażamy zadowolenie z włączenia regulacji prawnych funkcjonowania spółdzielni uczniowskich do ustawy o spółdzielniach. W powszechnej opinii odgrywają one ważną rolę edukacyjną i wychowawczą w szkołach i zasługują na większe zainteresowanie.

Proponowane regulacje są w naszym przekonaniu odpowiadające potrzebom.

9. Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe.

Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe powstałe w okresie polskich przemian ustrojowych są najlepszym przykładem atrakcyjności spółdzielczej oferty. Szkoda tylko, że na skutek presji wielkiego kapitału finansowego i koniunkturalizmu politycznego powoli zmiernają także w kierunku instytucji komercyjnych. Siłą każdej spółdzielni są jej członkowie. W przypadku SKOK - ów widać to najlepiej. W naszym przekonaniu propozycje zawarte w przekazanym projekcie są właściwe ale uważamy, że zmiany w ustawie o Spółdzielczych Kasach powinny być rozpatrywane łącznie ze zmianami w ustawie o bankach spółdzielczych. Obie spółdzielcze instytucje finansowe nie mogą pozostawać ze sobą w konfrontacji. O ile różnice w warunkach funkcjonowania spółdzielni i spółek prawa handlowego są kwestią naturalną o tyle różnice w warunkach funkcjonowania podmiotów spółdzielczych muszą znajdować uzasadnienie w roli jaką pełnią, zakresie i charakterze ich działalności. Powinny one być akceptowane przez oba środowiska.

Obawiamy się jednak, że w związku z przygotowanym projektem zmiany ustawy o SKOK-ach w Klubie Parlamentarnym PO rozpatrywanie propozycji zmian zawartych w projekcie ustawy o spółdzielniach będzie bardzo utrudnione.

Dziękując za tę inicjatywę ustawodawczą pragnę jednocześnie zadeklarować gotowość Krajowej Rady Spółdzielczej do współpracy w przygotowaniu ewentualnych autopoprawek do przedłożonego projektu. W krótkim czasie po zakończeniu konsultacji w całym środowisku spółdzielczym będziemy przygotowani do przedłożenia szczegółowych zapisów bądź poszukiwania rozwiązań kompromisowych. Jediną przesłanką jaka powinna nam przyświecać w pracy nad tą ustawą powinno być stworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju ważnego sektora gospodarki jakim jest spółdzielczość.

Warto w tym miejscu powołać się na rok 1920 kiedy to młode Państwo Polskie uchwaliło jedną z najlepszych ustaw spółdzielczych w Europie.

2 gawes'ala

PREZES ZARZĄDU
Krajowej Rady Spółdzielczej
Alfred Domagałski
Alfred Domagałski

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Robert Draba
Sekretarz Stanu

BPU 15-4-08

Warszawa, dnia 12 czerwca 2008 r.

Pan

Lech Czapla

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

W odpowiedzi na pismo z dnia 8 maja 2008 r., znak: PS-U-5/08, przekazuje informację na temat źródeł finansowania prezydenckiego projektu ustawy o spółdzielniach oraz założenia podstawowych aktów wykonawczych do przedmiotowego projektu ustawy:

1) Źródła finansowania

Rozwiązaniem przewidzianym w projekcie, które będzie miało wpływ na wydatki budżetowe Państwa, będzie wprowadzenie nadzoru Komisji Nadzoru Finansowego nad spółdzielczymi kasami oszczędnościowo – kredytowymi i Kasą Krajową, przy czym konstrukcja tego nadzoru, sprawowanego za pośrednictwem Kasy Krajowej i istniejącego mechanizmu monitoringu, kontroli i nadzoru nad spółdzielczymi kasami minimalizuje poziom wydatków.

W rzeczywistości skutki finansowe dla budżetu Państwa związane będą jedynie z koniecznością utworzenia bądź rozbudowania już istniejącej komórki organizacyjnej w Komisji Nadzoru Finansowego, specjalizującej się w nadzorze nad kasami. Koszty związane ze zmianami organizacyjnymi w KNF w przedmiotowym zakresie szacuje się na kwotę do 3,5 mln zł rocznie.

WYDZIAŁ PREZYDIALNY

L.dz.

Data wpływu 16-06-2008

Odpowiednie środki powinny zostać zabezpieczone w budżecie państwa na rok 2009 oraz w latach następnych, w części 70 – Komisja Nadzoru Finansowego.

2) Założenia podstawowych aktów wykonawczych do projektu stawy o spółdzielniach

Art. 81 projektu ustawy o spółdzielniach zawiera upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, rozporządzenia, które określi sposób i czas przechowywania ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych.

Założenia do projektu:

- 1) za przechowanie i odpowiednie zabezpieczenie ksiąg i dokumentów zlikwidowanych spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych powinien być odpowiedzialny likwidator spółdzielni lub organizacji spółdzielczych ;
- 2) likwidator spółdzielni oraz organizacji spółdzielczych, po uporządkowaniu ww. dokumentacji, powinien przekazać materiały archiwalne i dokumentację niearchiwalną, której okres przechowywania jeszcze nie upłynął, odpowiednim podmiotom, natomiast dokumentację niearchiwalną, której okres przechowywania w likwidowanej spółdzielni oraz organizacji spółdzielczej już upłynął – do zniszczenia;
- 3) możliwość odpłatnego przechowywania dokumentacji niearchiwalnej, której okres przechowywania jeszcze nie upłynął, powinna posiadać:
 - a) wskazana przez Krajową Radę Spółdzielczą:
 - spółdzielnia albo organizacja spółdzielcza, która przejęła składniki majątku zlikwidowanej spółdzielni lub związku rewizyjnego, w którym była zrzeszona spółdzielnia lub organizacja spółdzielcza albo
 - inna spółdzielnia lub organizacja spółdzielcza lub
 - b) Stowarzyszenie Archiwistów Polskich;

- 4) w przypadku, o którym mowa w pkt 3, powinny być zapewnione środki finansowe na ten cel w planie likwidacji spółdzielni lub organizacji spółdzielczej;
- 5) przekazanie materiałów archiwalnych oraz dokumentacji niearchiwalnej, której okres przechowania jeszcze nie upłynął powinno odbywać się na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego;
- 6) likwidator spółdzielni lub organizacji spółdzielczej powinien posiadać możliwość zwrócenia się do właściwego archiwum państwowego o ustalenie, czy likwidowany podmiot wytwarzał materiały archiwalne; w przypadku pozytywnej odpowiedzi likwidator przedstawi temu archiwum spis dokumentacji proponowanej do zakwalifikowania jako materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego.

Art. 104 dodający art. 180⁷ w ustawie – Prawo spółdzielcze zawiera upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia, które określi sposób, tryb i terminy przeprowadzania lustracji w spółdzielniach uczniowskich.

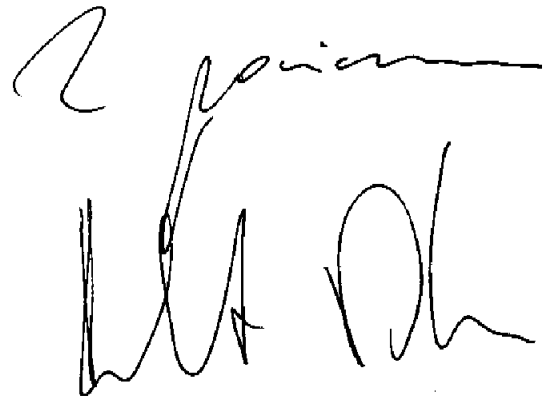
Założenia do projektu:

- 1) podstawowym celem lustracji jest sprawowanie kontroli oraz udzielanie pomocy organom spółdzielni w prawidłowym zarządzaniu i kierowaniu spółdzielnią;
- 2) lustrator jest obowiązany udzielić przedstawicielom spółdzielni oraz opiekunowi spółdzielni wyjaśnień w zakresie lustrowanych zagadnień;
- 3) lustrację przeprowadza się w ciągu roku szkolnego, z wyłączeniem ferii szkolnych oraz dni wolnych od zajęć w szkole;
- 4) ustaleń lustracji dokonuje się w siedzibie spółdzielni oraz w miejscu wykonywania jej zadań w godzinach prowadzenia przez nią działalności, po uprzednim uzgodnieniu czasu przeprowadzenia lustracji z opiekunem spółdzielni;
- 5) czynności lustracyjne powinny zostać przeprowadzone w sposób nie utrudniający bieżącego funkcjonowania spółdzielni, a w przypadku

czynności w pomieszczeniach udostępnionych spółdzielni przez dyrektora szkoły – w sposób nie utrudniający pracy szkoły;

- 6) lustrator ma obowiązek powiadomić o rozpoczęciu lustracji opiekuna spółdzielni oraz dyrektora szkoły, bądź placówki oświatowo-wychowawczej;
- 7) przed rozpoczęciem lustracji lustrator ma obowiązek przedstawić zarządowi spółdzielni oraz opiekunowi spółdzielni zakres lustracji;
- 8) lustrator uzgadnia zakres i formy współdziałania z opiekunem spółdzielni w czasie trwania lustracji;
- 9) do zapewnienie warunków pracy lustratorowi na terenie szkoły – przydzielenie pomieszczenia, sporządzanie niezbędnych kserokopii etc. – zobowiązany jest dyrektor szkoły;
- 10) członkowie organów spółdzielni oraz zatrudnieni w spółdzielni jej członkowie nie posiadający pełnej zdolności do czynności prawnych udzielają wyjaśnień i pomocy lustratorowi za zgodą lub w obecności opiekuna spółdzielni lub przedstawiciela ustawowego;
- 11) bezpośrednio przeprowadzenie sprawdzenia stanu majątkowego spółdzielni przez lustratora może się odbyć wyłącznie w obecności opiekuna spółdzielni;
- 12) w toku lustracji opiekun spółdzielni obowiązany jest do udzielania wyjaśnień i pomocy organom spółdzielni i lustratorowi;
- 13) protokół lustracji podpisuje również opiekun spółdzielni, który może wnieść do niego zastrzeżenia;
- 14) zalecenia polustracyjne przedstawiane są również opiekunowi spółdzielni;
- 15) lustracja powinna zostać zakończona postępowaniem polustracyjnym, którego celem jest usprawnienie działalności spółdzielni oraz uniknięcie powtórzenia stwierdzonych uchybień;
- 16) w naradzie polustracyjnej uczestniczy opiekun spółdzielni;
- 17) koszty lustracji ponosi spółdzielnia; powinny być uzależnione od możliwości finansowych spółdzielni;

18) do przeprowadzenia lustracji nie powinny być wyznaczane osoby, które w okresie poprzednich pięciu lat były zatrudnione w szkole lub wchodziły w skład rady szkoły, w której jest założona spółdzielnia.

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'Z' followed by a series of connected, cursive letters that are difficult to decipher. The signature is written on a plain white background.